

ENTRA= LISTA

CENTRALISTA

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Nyéki Kálmán.

SZERKESZTI ÉS KIADJA:

A Budapesti Növendékpapság Magyar Egyházirodlalmi Iskolája.

Kézirat gyanánt.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IV., Prohászka Ottokár-utca 7.

Telefon: 180—781.

Postatakarékpénztári csekkszámlla száma: 25,219.

JELEN SZÁMUNK ÁRA: 8 FORINT

Szeretettel kérünk minden volt Centralistát s Szemináriumunk minden barátját, hogy a Centralista előfizetési díját hozzánk mielőbb eljuttatni szíveskedjenek. Lapunk megjelenését; azt, hogy az idén minden szerető jóakarónk ajtaján és szíven kopogtathatunk, a Korda R. T. nyomdájának áldozatkész szeretete tette lehetővé azzal, hogy bizalommal előlegezte — munkában és anyagban — megjelenésünk költségeit.

Reméljük, hogy ennek a bizalomnak mélységes gyökere van a volt Centralistáknak az Alma Mater iránt érzett — anyagi áldozatot is vállalni tudó szeretetében.

TARTALOM:

Határkőnél. Irta: Dr. Gálos László	— — — — —	1
Az Országos Papnevelő életrendje. Irta: Dr. Király József	— — — — —	3
Régi óhaj. Irta: Dr. Nagy Ferenc spirituális	— — — — —	13
Hajnali lángok. Csanád Béla III. é. verse	— — — — —	14
Az egyetemről...	— — — — —	16
A magyar Iskola életéből...	— — — — —	17
Szemináriumunk újra épül, újra él. Irta: Dr. Boér Miklós vicerektor	— — — — —	19
Elöljárói változás — új elöljárók...	— — — — —	21
Énekarunk multjából és jelenéből. Irta: Hajtás Ferenc	— — — — —	22
Remete Szent Pálról. Csanád Béla fordítása	— — — — —	24
Milyen a központista szellem... Dr. Pordán László	— — — — —	25
Görög élet a Központiban. Irta: Turzán Dezső	— — — — —	27
A Pócsi Mária... Békés Géza V. é. verse	— — — — —	29
Sportéletünk...	— — — — —	30
Jó munkát...	— — — — —	33
Századok könyve. Simon József II. é. novellája	— — — — —	33
Piramis-Kör	— — — — —	36
Irva találtam...	— — — — —	37
Papnövendékek tisztikara	— — — — —	44
A Központi Papnevelő Intézet növendékei	— — — — —	45
Végzett Centralistáink névsora	— — — — —	46

Az esztergomi főegyházmegyei hatóság 3268—1937. sz. engedélyével.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepreghy-utca 2.
(Fel.: Schaff Á.)

Határkőnél

A legnagyobb titok a tegnapi.

Az idő egyirányú út, visszafelé nem lehet járni rajta. Amit elvitt, az emlékezet szorgos régészének nem adja vissza soha egészen, csak töredékesen. Ezek a tört kövek nem illenek már simán össze, a hiányzó közőket a képzelet vakolata sem tudja rés nélkül kitölteni. Egyszer gyermekkoromban a mohácsi uszodában egyik sarokgerendán érdekes mozdulatlan kis szörnyre akadtam. Közelebről megnézve láttam, hogy szitakötőlárva üresen maradt hártvány váza. A valamikor benne élt csodás repülő, ki tudja, hol villództatja recés szárnyain súlytalan testét a víztükör fölötti himporos, könnyű szélben?

Ilyenek emlékeink is: átlátszó vázak csupán, melyekből az élet kiszállt, elrepült. Az idő megérdemli latin jelzőjét: irreparabile: visszaigazíthatatlan. Mint a lyukacsos kenyérből a méz, úgy kicsurog emlékezetünkéből is az egykor édes valóság. Igaza van Schellingnek, hogy a multtal vesződő történelemben van valami tragikus vonás. Amíg a művészet örökké fiatal, mindig ittlelvő, sohasem öregedő, jókedvű mecénás, addig a történelem a csak egyszer megtörténtnek, a mindenkorra elveszettnek, a soha vissza nem hozhatónak bírodalma.

A tegnapi egy fokkal nagyobb titok, mint a holnap.

Mert a holnap, a majd mindenestül titok. Még én magam sem vagyok benne. A tegnapi azonban van valami, ami eltűnt: mindaz, ami velem történt és van valami, ami megmaradt: magam. Megmaradás és változás fonódna össze benne, ki tudja, micsoda tengelyre?

Én magam vagyok a tengely, mindig ugyanaz a két csapág: a bölcső és koporsó között. Nehéz visszagombolyítani a titokzatos orsót és vallatóra fogni a titkok féltékeny órét: a tegnapot.

Az én kurzusom ezidén lesz ezüstmisés. A megállást nem tűrő élet rohamában e határkőnél megállunk egy percre pihenni. Mikor a megtett útra visszanézünk, legelőbb az tűnik szemünkbe, ami legtávolabb esik: ahonnét indultunk: a szeminárium.

A kétszázéves barokk pálos kolostor ódon varázsa, boltíveinek ölelése, folyosóinak áhítatos levegője, kertjének magas falakon túlágaskodó fái hűséges hallgatással őrzik a mi kispapi áhítatunkat, primíciás reményeinket, vívódó küzdelmeinket. Még akkor Zengtől Balázsfalváig, Pozsonytól Temesvárig minden püspökségből átlag ketten szálltunk 1917-ben erre a galambdúcra. A főváros irdatlan kőrengetegében drága kis békesziget volt a mi Alma Materünk tiszta, szép kápolnájával, melynek oltárát törülgettem, orgonáját énekeltettem, remek dísztermével, faragványos gyönyörű barokk könyvtárával, Czuczor Gergely lelkét idéző betegszobájával, csendes áhítatot őrző oratóriumával és keresztúti folyosójával. Az Egyetemi-templom dongaboltzatain Bergl freskói törték át az architektúrát és nyitott ég végtelen távlataiba vezették messzenéző tekintetünket. Pazar zsúfoltságú szószékén Prohászka, Wolkenberg, Vass lelke szárnyalt és adott hazulról hozott idealizmusunknak egyre erősebb színeket.

Először persze visszajárt hozzánk a múlt, az otthon, ahonét elszakadtunk. Marasztalt, hivatgatott vissza halkabb lépésű vidéki úri püspöki városokba, csendes kis muskátlis falukba. Első sétánk az azóta eltűnt Hadnagy utcán hamar kivitt bennünket a kövek közül és a Sas-hegy déli lejtőin vágyódva néztünk a kelenföldi állomás felé, ahol füstöt dohogva szaporán mentek délfelé a mi vonatjaink.

Aztán, ahogyan öszült az idő, lassan hozzáédesedtünk a nagyobb dimenziókhoz, a komolyabb életfeladatokhoz és hűek maradtunk hozzájuk 1917—1922-ig kemény és nehéz öt éven keresztül. Összefonódtak életünkben a nevelés és önnevelés, a képzés és önképzés, a tudomány és az áhitat világa. Boldogan ültünk le az isteni teológiával együtt a nagyokosságú Szűz rokkája mellé és a Bölcsesség széke elé a legjobb részt választva, ami embernek juthat. Áldott szent várakozástól voltak szentek ezek a kispapi ádventi évek, ez a csendes műhelyélet, amelynek folyamán úgy mentünk primíciánk oltárának gyertyafényei felé, mint a napkeleti bölcsek a csillag után. Néha ismeretlen mélységekből ködök szálltak fel, homályok gomolyogtak, kuszált felhőfoszlányok fődtek e fényt, de el nem tűnt előlünk soha, a bizonytalanságok oszlásával újra feltűnt és tisztultabb fénnel vezetett biztosan előre.

Azok, akik akkor minket vezettek, — derék előljárók és komoly tudós professzorok — ma már nincsenek közöttünk nagyrészt. Az áhitat és kegyelet mécsével világítunk rá drága neveikre. Akik testben, lélekben éltek, időben örökkévalóságnak dolgoztak, azokon úgysem vehet erőt mindenestül a legnagyobb földi hatalomnak: a múlandóságnak rozsdája, mert égi kincseket gyűjtögettek és el nem múló ígéket hirdettek. Munkásságuk egybenőtt az időtlenséggel, csontjaik is már lassan elporladnak, de az általuk vetett mag most rajtunk keresztül százszoros gyümölcsét hozza. Az emlékezés édes gyermeke a hála, mely nem kegyeletes érzés csupán, hanem áhitattá bomló erény a mi szívünkben.

Az egyetem és a szeminárium, a múzeum és a kápolna, a könyvtár és a szentély kettőssége nevelt bennünket édesatyánk és édesanyánk helyett. Amint összetett szó a hittudomány, úgy ennek művelése sem lehetséges más képen, mint az imádság és munka, az égi ihlet és földi szorgalom áldott szövetségében. Erre tanítottak bennünket ott és ezt igazolta az egész élet később: minden Isten és az ember közös munkája: kinyilatkoztatás és hit, kegyelem és ezzel közreműködni kész szabadakarat, emberi igyekvés és isteni gondviselés, ora et labora csókotváltó találkozása. Ezen áll világnézetünk, egyéniségünk, életünk, munkásságunk.

Azóta többször volt találkozó a régi, kedves falak között. De ezeknek nagy ünnepélyessége, nyilvánossága nem engedte lelkemet csendesen végigemlékezni a folyosók napsütötte zugaiban, a kórus hasas barokk lírái mögötti árnyékok hűvösségében, a kápolna csendes padjainak mélyén. Egyedül kell ezt egyszer bejárom Petőfi lelkével:

Bíz, azóta huszonöt év telt el
Megrakodva búval és örömmel.
Huszonöt év! Az idő, hogy eljár!...

Az emlékek szépülve öregsenek — írja Gárdonyi. Negyedszázad távolából visszanézve neveltetésünk kedves helyére, voltaképpen régi magunkkal tekintünk szembe. És itt önkénytelenül is lelkiismeretvizsgálat lesz az emlékezésből: azonosak vagyunk-e régi eszméinkkel, hol van lelkesedésünk, töretlen idealizmusunk, munkára feszülő elszántságunk? Mi van az itt kölcsönbevett talentumokkal? Mennyit sáfárkodtunk velük? Hová fordítottuk a ránk bízott égi értékeket? Kapunk-e újabb határidőt, világosságot addig, míg megjő az éjjel, melyben senki többé már nem munkálkodhatik?

Majd az ezüstmisés lelki készülődés megfelel mindezekre. Életünk oltár lett: legtávolabb a kapu előtti profán világtól, ráccsal elkülönítve, pár lépcsővel magasabbra emelve a hívek szintje fölé. Az oltárkö és benne a vértanúk csontjai mondják: Ego memet in ardua fixi. A fehér terítők a lélek ruháját idézik. A keresztségi fény örökméccsé lett és a gyertyákban megsokszorozódott. Könyv is van az oltáron: Krisztus evangéliuma és tana: ez értelmünk kincse, ajkaink ígéje. A szentségház Jézus áldott és csodás közelségét hirdeti, melyhez senki sem juthat közelebb, mint az ő szolgája... Középen feszület, alatta a legnagyobb és legállandóbb csoda: az átváltozás csodája, áldozatmegújítás, folytatása a megtestesülésnek és alkalmazása a megváltásnak. Mindehhez az Egyház felszentelő szentségi rendje, kánoni küldetése, áldása, imádsága.

Itt horgonyzódott le Isten kikötőjében életünk hajója, itt kell és egyedül itt lehet boldognak lennünk, itt kell megrakodnunk égi kincsekkel, erényekkel, érdemekkel, el nem rozsdásodó, kiáshatatlan értékekkel. Mint Noé, az isteni türelem éveiben, Istentől kapta a bárka tervét, úgy mi, kispapi éveinkben ott vettük életünk igazi eszményeit és irányát. A hála és imádság olaját öntjük rá Jákob szavaival: „Locus iste a Deo factus est... vere non est aliud, quam domus Dei et porta coeli.”

Dr. Gálos László.

Az Országos Papnevelő életrendje 1805—1831 között*

A Pesti Országos Papnevelő 1805 nov. 1-én nyitotta meg kapuit növendékei előtt. Az első negyedszázad növendékeinek életét két tényező határozta körül. Az egyik az intézet kormányzóinak iránymutató akarata. Ez módosította és alakította a másik tényező — a Ház életét szabályozó törvénykönyv — holt betűit, a maga képére és hasonlatosságára formálva annak célkitűzéseit.

A megnyitást követő 25 év külső kerete három kiemelkedő egyéniség nevéhez kapcsolódik. Az első Baernkopf Ignác. Csak három esztendőig áll a szeminárium élén (1805—1808), de egyéniségének sugárzó ereje végigkíséri a Ház egész életútját.

Baernkopf 64 éves korában került a szeminárium élére. Joggal tekinthetjük a Papnevelő igazi megalapítójának. Ferenc császár adta az életlehetőséget, magát az életet első rektorától kapta a Ház. Ha nincs a kormánynál erős keze, senkitől vissza nem rettenő akarata, a nehézségeket átvágó éles elméje, az új országos intézmény az anyai oldalról reája leselkedő veszedelmek, rosszakaratú lekicsinylés, erőszakos vagy burkolt támadások közepette bizonytalannal nem tud megerősödni. Vagy elpusztul vagy elsorvadva az állami mindenhatóság hirdetőinek játékszerévé válik.

Baernkopf hivatalbalépésekor hosszú évek pedagógiai tapasztalatait használhatta fel. Mint jezsuita két évtizeden keresztül a rend különböző iskoláiban a magyar nyelvet tanította.

A rend eltörlése után Batthyány József primás unokaöccsének nevelője. Mint a primás oldalkanonokja egyházkormányzati ügyekben is részt vett. Mint esztergomi kanonokot nevezte ki az uralkodó a felállítandó országos szeminárium első kormányzójává annak ellenére, hogy a kalocsai érsek jelöltjei között fel-

* Jelen közleményünket a „Centralista” alapító oklevele szellemében hozzuk, amely minden számban kíván foglalkozni a Szeminárium vagy a Magyar Iskola múltjával. Közleményünk dr. Király József, intézetünk volt növendékének doktori értekezéséből ad egy teljes fejezetet.

terjesztve sem volt. Egyúttal a Hittani Kar igazgatására is megbízást kapott azzal a kötelezettséggel, hogy a bécsi egyetemen hittudományi doktorátust szerez.

Kinevezése az országban általános örömet keltett. Sokan ismerték jesusita korából pedagógiai szaktudását és szerető figyelemmel kísérték fontos működési területére. Baernkopf hivatála fontosságának tudatában foglalta el állását. Számára a Szeminárium „institutum sanctum”. Alig egy hónappal kinevezésének kézhezvétele után a következőkben szövegezi meg feladatát és célkitűzéseit: „nem magamat keresem, sem dicsőséget vagy valami más mulandó jót. Egyedül azon leszek, hogy tudományban, hitben és erkölcsökben előbbre jussanak azok, akiket a magyar Egyház gondjaimra bíz”.

Nemcsak szép, hanem igaz szavak is. Sokat tapasztalt bölcs pap lelkéből fakadtak, aki nem feladatnak, hanem hivatásnak tekintette az Országos Papnevelő kormányzását. Nem ugródeszkának használta azt, hanem életcél gyanánt fogta fel, ami megkoronazza, méltó módon fejezi be örökös munkában eltelt életét.

Kispapjai érdekeit mindennél és mindenkinél előbbre helyezi. Növendékeiben az Egyház reménységét és a magyar kispapság színe-virágát látja. Nem megközelíthetetlen kormányzó, hanem a reábizottak szerető atyja és gondviselője. „Huic Seminario non Rector modo, sed Pater quoque et quasi immediatus tutor et Defensor datus sum” — írja az esztergomi káptalannak. Féltő szeretettel gondoskodik növendékei testi és szellemi igényeiről. Betegágyán is ők és a szeminárium jövője járnak eszébe.

Az alkonyodó élet gyümölcserlő ősi derűje aranyozza be szemléletmódját. Nem kiszáradt, életunt pesszimista. Esmények vezetik és az ideálok szeretettel át akarja ültetni növendékeibe is. Megbecsüli az istenadta tehetséget, de a szorgalmat, készséges lelket és példás magaviseletet ugyanolyan értéknek ismeri. Kisebb bajnak tartja a tanulmányokban való visszaesést, mint a hivatás, vagy a lelkekért égő buzgóság hiányát.

A szemináriumot pesti környezetétől egészen elzárta. Szemére vetették e miatt, hogy nevelhet ugyan jó szerzeteseket, de nem kerülhetnek ki keze alól jó lelkipásztorok, akiket majd egész életük a világban való forgolódásra kötelez. Baernkopf a gáncsoskodásokkal nem törődve, egyedül maga akarja alakítani a szemináriumi években a papnövendékek még minden jó és káros hatásra érzékeny lelkét és tökéletesen megvalósította elgondolását. Az első évek szemináriuma a jezsuita kor zárt életrendjére emlékeztető módon élt. Nyáron is az intézetben maradtak a növendékek.

Am az idők kerekét visszaforgatni nem lehet. Midőn a megtört testű és az állandó harcokban megfáradt lelkű, 67 éves aggastyán lemondott a vezetésről, utódai azonnal lazítottak a zárt kereteken. Az intézetbe a szabad levegővel együtt a külvilág lélekölő szellemi kavargása is behatolt. Az áldott emlékü rektort már nem bánthatta gondolatainak felelőtlen félretolása, mert 1809-ben, röviddel lemondása után meghalt.

Baernkopf rektor lenyűgöző egyénisége után kevésbé jelentős kormányzót kapott az intézet. Közvetlen utóda Alagovich Sándor (1808—1810). Alatta folyik a negyedik francia háború. Hullámverése a szeminárium életét is megzavarta.

Alagovich „propter adiuncta belli in die magis critiva” már 1809 júniusában kérte a primás hozzájárulását az egyetemi vizsgálatok időpontjának előrehozatalára és a növendékek hazabocsátására. A primás előbb hozzájárulását adta, majd visszavonta engedélyét, mivel „hoste sua signa retrahente” nem lát okot a sietésre. Alagovich és a Kar már elhatározták a vizsgálatok összevonását. Intézkedésükkel a primás rosszalását vonták magukra.

A győri csata után a szemináriumot tábori kórházzá rendezték be az összes pesti középületekkel együtt. Alagovichnak annyit sikerült elérnie, hogy beteg katonák helyett a hadi tanács egyik szerve költözött a földszinti helyiségekben. A hivatallal együtt katonai műhelyek kerültek a Házba. Az 1809/10. tanévet csak nov. 15-én tudták megkezdeni. Az egyetemi előadások a tanulótermekben (museum) folytak december közepéig, amikor a katonaság elhagyta a földszinti előadó helyiségeket. Távozásuk után csak Alagovich erőyes közbelépése akadályozta meg, hogy ismét kórtermeket rendezzenek be az épületben.

Alagovich ismét felvetette a gondolatot, hogy a pesti intézet növendékeit külső jel is megkülönböztesse a többi magyar kispapoktól. Legalább vörös öv bevezetését kérte a primástól, megkülönböztető jelül. Károly Ambrus nem teljesíti

a kérést, Szalézi Sz. Ferencre hivatkozva: „ne forte institutionem Seminarii ex reformatione habitus exterioris, quam cordis inchoassa videamur subsannamurque.”

Alagovich, ismerve a primás minden újítástól szinte rettegő elhúzódsát, újabb felterjesztésében arra hivatkozik, hogy egyedül növendékei jóhírének megőrzése vezette kérésében. Nem ragaszkodik a vörös övhöz. Ha annak akadály van, más ismertetőjelet (tessera) vezessen be a primás, hogy a növendékeket „a caeteris libertate sua liberius untentibus sacerdotibus, et Piarum Scholarum Religiosis in oculis urbis discernat.” A primás semmiféle újítást nem engedélyezett. Nem engedte meg azt sem, hogy a Napoleon-ábrázolásokról ismeretes háromágú fejfedő (pileus tricornis) helyett mérsékelt magasságú és karimájú kerek kalapot vezessen be a rektor.

Alagovich később a helytartótanácsnál kapott hivatalt. Mint zágrábi püspök halt meg 1837 márc. 8-án. A szeminárium kormányzásában utóda dezséri Bélik József. (1810—1817.) Egykor a pozsonyi nagyszeminárium erkölcsstani professzora volt. Előadásainak ránk maradt kézírata janzenista és racionalista felfogásának mutatja. Hosszú kormányzása mély nyomokat hagy az intézetben. Baernkopf kormányzásának szinte szerzetesi zártsága után megnyitlak a szeminárium kapui és a korszellem minden káros következményével helyet talált az intézet falai között.

Szabadabb légkör honosodott meg a pesti Papnevelőben. A Magyar Társaság virágkorában az ismeretlen erőktől duzzadó nemzeti gondolat éppúgy bántatlanul érvényesülhetett, mint a korszellem egyházi szempontból legveszedelmesebb divatos áramlatai. A jozefinizmus gondolatvilága nyert teret, csak azok a durván egyházellenes megnyilatkozások maradtak el, amelyek annyira ellenszenvesekké tették II. József szemináriumait.

A központista hagyományok jelentős összetevőjévé ekkor alakult a fegyelmi keretek szellemével szemben engedelmességet követelő, viszont az egyházmegyei szemináriumokénál jelentősen szabadabb mozgást, főleg szabadabb szellemi tájékozódást biztosító, szavakkal ki nem mondott megegyezés előjáró és növendék között, amelynek eredete Béliken keresztül a pozsonyi nagyszemináriumig vezethető vissza.

Az élet nem tűr kihagyásokat. II. József után fokozottabb szellemi igényű növendékek körében már alig lehetett tartósan megvalósítani a jezsuita korszak hermetikus elzárkózását. Baernkopf kemény akarata egyideig fenn tudta tartani a jozefinizmus árvizét. Lemondása gátszakadást jelentett. A beszüremkedett pozsonyi hagyományok kínosabb élet azóta letompította az idő és az előjárói bölcsesség, de a szabadabb szellemi lélekzés intézeti hagyományá válását megakadályozni nem tudta.

Bélik 1817 szept. 17-én mondott le tisztéről. Két utódának működése jelentéktelen. Gr. Nádasdy Ferenc 1817—1820 és Batthyány Alajos 1820—1825. — Kormányzásuk idejéből az egri érsek 1817-i, majd Rudnay primás 1820-i látogatása említésreméltó esemény. Rudnay a növendékek egyetemi vizsgálatain — nem egyszer bejelentés nélkül érkezve — többször megjelent.

1822 jún. 5-én a primás megbízottja kánoni látogatást végzett a szemináriumban. A látogatás jegyzőkönyve fontos adatokat tartalmaz a szemináriumra vonatkozólag.

1825 febr. 12-én fényes ünnepek folytak országszerte. Ferenc császár 60. születésnapjára Pest-Budát is kivilágították. Az intézet szintén ünnepelte nagy jótevőjét. A szeminárium homlokzatára a rektor a következő világitó chronoszti-kont íratta:

aVgVsto aeVI nostrI tto,
VbI bIs seX LVstra totVs VIXerat
pia Vota atjVe fInes VItae seratInos VoVet
Ver saCrVM VngarIae.

A felirat négy sarkán a következő szavak voltak olvashatók: Patri Avis Liberis Faventi.

A korszak végén ismét jelentősebb rektor került az intézet élére. Dercsik János, a szeminárium egykori tanulmányi felügyelője 12 esztendeig állott a papnevelő élén. (1826—1837.) Kormányzása idején dühöngött az 1831-i kolera. A járvány idejére hazabocsátotta növendékeit „ad patrios lares”. A növendékek számára társalgótermet rendezett be. A prefektusi konferenciákat „ad culturam ingenii” ugyancsak ő honosította meg.

Mint rektor és kari igazgató növendékei érdekeinek mindenütt hathatós pártfogója volt. Komoly és alapos egyénisége az intézet belső szellemére jótékony befolyást gyakorolt. A könyvtárat gyarapította. Baernkopf után Dercsik szilárdította meg a tudományos elmélyedés szeretetét. Neki köszönhető, hogy a tudás és tudomány értékelése a szemináriumokban szokásos mértéken felül begyökerezett az intézetbe.

A Béli idején meghonosodott szabadabb érdeklődés iránymutató segítségével, nem gúzsba kötve, hanem pedagógiai korlátok közé szorítva, Dercsik alatt a tudományos elmélyedéssel párosult. Ez nevelt Roskoványi Ágostonokat, Danielik Jánosokat, Szabó Imréket, Lányi Károlyokat, Csajághy Sándorokat, Körmöczy Imréket, hogy csak néhány nevet soroljunk fel kormányzásának idejéből. E nevek legjobb bizonyítékai annak, hogy Dercsik ideje az intézet egyik virágkora, amely kiváló tudósok és püspökök sorozatával ajándékozta meg a magyarságot és a tudomány szeretetét intézeti hagyománnyá avatta.

Dercsik emelte a Ház külső szépségét díszítésekkel és átalakításokkal. A belső berendezést új ágyak és pulpitusok vételével tette kényelmesebbé. Növendékei atyjukként szerették. Midőn válni kénytelenek, sirva búcsúztak tőle. Dercsik ugyancsak meghatódott és a hivatalos latin búcsúbeszéd után, a lélekhez közelebb álló magyar nyelven mondott istenhozzádot fiainak.

A rektorok felfogása alakította és módosította a házi törvények komoly paragrafusait, amelyek a külső keret mellett a növendékek életrendjét irányították.

A Ház életét szabályozó első törvénykönyvet Baernkopf rektor állította össze. Felhasználás céljából rendelkezésére bocsátották II. Józsefnek a nagyszemináriumok részére kiadott rendeletgyűjteményét, de ő azokat nem találta megfelelőnek. Helyette egykori nevelő intézetének, a Collegium Apollinarenak — a mai Collegium Germanicum et Hungaricum — szabályzatát használta fel. Ezt már Lippay György átvette és előírta a Seminarium Rubrorum számára.

Az intézet megnyitására elkészült munkájával. 1805 nov 1-én felolvasta szabályzatát a szeminárium első növendékei előtt. Az intézet akkori legfőbb előjárója, a kalocsai érsek nem emelt kifogást a szabályzat ellen. Am jóvá nem hagyhatta, hogy ebből — üres lévén a primási szék — az esztergomi érseket jogsérellem ne érje.

A formai okok miatt nem lehetett Baernkopf szabályzatát az 1808-i törvényolvasáson felolvasni. Helyette az esztergomi szeminárium szentírási idézetekkel és az Atyák mondásaival bőségesen ékesített, de a közös élet gyakorlati követelményeit kevésbé szem előtt tartó törvényeit hirdették ki. Az új idők szellemét sokszor a kellenél is jobban átérző Alagovich rektor nem hajlandó átvenni az ódon törvénygyűjteményt. Helyette maga állított össze új háziszabályt. Alapul elődjének tervezetét vette és azzal nagyobb részben szó szerint egyeznek szabályzatának pontjai.

Ez a szabálykönyv került a primás elé jóváhagyás végett. Károly Ambrus átérzve annak nagy jelentőségét, nem írta alá azt a szokásos módon, hanem saját jegyzeteivel és reflexióival látta el azt. Megjegyzéseiből többhelyütt kicssillan mélyen vallásos lelkisége, amelyért kortársai méltán nevezték a magyar katolicizmus ékességének.

Az iránymutatásai szerint átjavított háziszabályt 1808 dec. 23-án hagyta jóvá. A törvénykönyv több mint félszázadon át változtatás nélkül irányította a Ház életét. Ezzel a központista szellemet kialakító főtényezők közé emelkedett. Hosszú használata arra mutat, hogy a változó idők változó követelményeinek meg tudott felelni. Erről meg is győződhetünk, ha a szabályzat alapján összeállítjuk az akkori növendék egy napjának és egy évének lefolyását.

A tanév folyamán előadási napokon hajnali 5 óraker csendítette meg a házi szolgálta a szeminárium harangját. Erre kelnek fel a növendékek. Szellőztetés után a halóterem duktora becsukta az ajtót és ablakokat. Majd a tanulószobába sietett és latinul felolvasta az elmélkedési pontokat a lelkivezető által kijelölt könyvből. Nyári időben az oratóriumban maga a lelkivezető olvasta a pontokat. Negyed-órás elmélkedés után szentmise következett. Alatta latin ének vagy rózsafüzér. Aki akart, szentáldozáshoz járulhatott. Az áldozókat a duktor havi információs jelentése számára összeírta.

Szentmise után együtt vonultak ki a kápolnából. Fél 7-től a tanulószobában tanultak. $\frac{3}{4}$ 8-kor jegyzeteiket összeszedve közösen vonultak a földszinti előadótermekbe és megkezdődtek az egyetemi előadások. Meleg reggeli pedagógiai szem-

pontból elmaradt. A rendért a bidellusok felelősek. A szigorú ellenőrzésre szükség volt, mert a szilajabb növendékek nem egyszer szembe fordultak tanáraikkal. Az előadások után, 10. órától, félórás szabadidő. Ezt tanulás követi a múzeumokban, majd negyedórás lelkiolvasmány és újszövetségi szentírásolvasás ebédig.

Az ebédre szó nélkül, közösen vonultak le az ebédlőbe. Ebéd alatt csendes beszélgetés engedélyezve volt. — Már a tapasztalt Baernkopf „colloquium moderatum”-ot engedélyezett étkezések alatt. Alagovich rektor változatlanul hagyta elődje intézkedését. A háziszabály jóváhagyásakor Károly Ambrus primás követelte a régi szemináriumi szokások megtartását, vagyis a martyrologium felolvasását és hazai egyháztörténet ismertetését étkezések alatt. Az ismeretbővítés mellett fegyelmi eszköz is az étkezések alatti olvasás, mert meggátolja a zajongást és az üres beszélgetéseket (sermoci tationas inutilis).

Alagovich a primás megjegyzéseire adott válaszában kifejtette, miért nem tartja hasznosnak az étkezések alatti olvasást. Szerinte a kora reggeltől késő estig komoly tanulmányokkal elfoglalt növendékeknek meg kell engedni, hogy legalább az ételt gondtalanul vegyék magukhoz. Pesten fegyelmi eszközként sincs szükség olvasásra, mert az előjárók váltakozva az ebédlőben vannak étkezések alkalmával. A maga részéről Pesten egyenesen károsnak tartja az étkezések alatt való olvasást, mert a belőle eredő csekély hasznot sokszorosan felülmulja a betűiszony, ami ilyenfajta túlterhelésből származni szokott.

A primás a meggyőző érvek ellenére elrendelte az étkezések alatt való olvasást. Az a Szentírással kezdődött. Egy-egy fejezetet olvasott fel a lektor. Majd egyháztörténelem következett és a másnapi martyrologiummal zárult. — 1823-tól a háziszabály vonatkozó pontját nem olvasták fel törvényolvasáskor és csak 1839-től vezette be ismét Szaniszló Ferenc rektor.

Azért a kellemetlenségért, amit az étkezések alatti beszélgetés eltiltása jelentett, bőven kárpótolta a növendékeket az étkezés tartalmassága és bősége. Délben négy, este három fogást szolgáltak fel az inasok. Minden alkalommal kaptak a növendékek bort. Tizenkét esetben — nagyobb ünnepeken — ősi magyar szokás szerint öt fogás és jobb bor került az asztalra. Az ételek általában jól voltak elkészítve, hiszen az előjáróság elsőrendű férfiszakácsa ügyelt fel a női konyhaszemélyzet vezetőjére, aki a növendékek ételeit főzte. Mégis gyakori a panasz az ellátás ellen. Elégedetlenkedés miatt több duktort is meg kellett fosztani tiszttségétől.

Ebéd után szentséglátogatás (adoratio), majd szabadidő. Egy órától, később fél 2-től, előkészület a délutáni előadásokra. Kettőtől négy óráig egyetemi előadások, majd félórás szabadidő. Délutáni szabadidőt a kertben is tölthették a kispapok. Szabadidő után tanulás. Világítási költségek csökkentése céljából úgy helyezkedtek el a tanulószobákban, hogy minden ablakhoz egy tanulóasztalt helyeztek és minden asztal mellett 4—4 növendék helyezkedett el. Fél 6-kor a prefektusok és megbízott növendékek visszakérdezték a tanult anyagot és pótolták a megértés hiányosságait.

³/₄7-kor lelkiolvasmány és ószövetségi szentírásolvasás. Szombatonként helyette fél 7-kor szentolvasó az uralkodóházért. Hétkor vacsoráztak. Vacsora után szentséglátogatás és szabadidő. Félkilenckor esti imát mondtak. Ugyanakkor a lelkivezető felolvasta a másnapi elmélkedés pontjait. Kilenckor szigorú csendben (silentium) lepihent a Ház, csak a szigorlatra készülők tanultak tovább, szabályellenesen, a tanulószobákban.

Az ünnepi és vasárnapi rend, az egyetemi előadások kivételével, szinte azonos a köznappal. Hatkor szentmise helyett tanultak. Fél 9-kor asszisztencia-próba, majd az Egyetemi-templomba vonultak szentmisére. Itt a szentély padjaiban foglaltak helyet. Ebéd után egyházi ének gyakorlás, majd litánia vagy vecsernye az Egyetemi-templomban. A délutáni ájtatosságot követő szünetben a negyedévesek gyakorlati előadásokat hallgattak hitelemzéstánból és ékesszólástánból. A többi növendék nyelvtanulásra használta fel ezt az időt.

Elsősorban hazai nyelveket tanultak a kispapok, hogy lelkipásztori munkájukban e téren hiányosságuk ne legyen. Erre már Baernkopf buzdította őket, Alagovich pedig előírta, hogy a növendékek közül kiválasztott „magistri linguarum” ellenőrző magyarázatokat tartsanak. A hazai nyelveken kívül a francia nyelvet tanulták szívesen, hogy eredetiben olvashassák a francia felvilágosodás munkáit, amelyekről Ferenc korának könyvellenes cenzúrája elzárta volna őket.

A tanítás költségeit (évi 100 forint) a Ház fedezte. Mindenki tanulhatta a

nyelvet, aki egyházmegyéje népeinek nyelvét már ismerte. A nyelvtanulásnak veszélyes hatása Rousseau és Voltaire megkedvelése lett. A primás engedélye ellenére a püspökök nem is nézték jó szemmel kispapjaik ezirányú buzgólkodását.

A szünnapok rendje 8-ig azonos a fentebbiekkel. Nyolckor a növendékek jó idő esetén kurzusonkint sétára indultak, egyébként szabadfoglalkozás a tanulószobában. Sétára sétapálcával (baculatus) kellett menniök. — Ruházatuk eléggé eltért a mai kispapi viselettől. Kalap helyett háromágú fejfedőjük (pileus tricornis) volt. Nem szívesen hordták. Inkább szabályellenesen hajadonfővel mentek sétára, mintsem hogy a magyaros kalpagot viselő egyetemi ifjúság gúnyolódásait magukra vonják. Egészen 1848-ig kötelező a furcsa 'fejfedő. Ekkor a nagy forradalmi lázban az összes növendékek magas kalap (pileus altus) engedélyezését kérték Liphthay rektortól.

A fejfedő alól göndörödött elő hajuk. Az előljáráóság szigorú határozata értelmében sem kopaszra nem nyíratkozhattak, sem túl hosszúra nem hagyhatták hajukat. Mérsékeltén rizsporrall (pulvere cypri) behintették hajukat, de nem hivalkodó módon. Sok volt a kihágás ezen a téren, azért az előljáráóság a duktorok különös figyelmébe ajánlotta, hogy a növendékek hajviselete a papi renchez méltó legyen.

Reverendájuk felett szeles időben felöltőszerű, ú. n. largát hordtak. Alagovich helyette köpenyt (pallium) akart bevezetni. A primás itt is meggátolta az újítást. 1826-ban Dercsik rektor ismét kérte a pallium bevezetését. Bár Rudnay primás beleegyezését adta a tervhez, anyagi okok miatt, valószínűleg nem valósult meg, mert 1848-ban a növendékek ismét kérték a papi köpeny bevezetését.

Reverendájuk egyszerű. Szokásbá jött ugyan a különleges szabású és díszesebb, ú. n. római reverenda, de az előljáráóság viselését szigorúan tiltotta. Fekete nadrág és csizma kandikált ki a reverenda alól. A magyaros csizmaviselethez makacsul ragaszkodtak és csak szigorú ellenőrzéssel lehetett végrehajtani a primási rendelkezést, hogy asszisztencia alkalmával cipőt huzzanak. Az összes ruhadarabokat az intézet ajándékozta növendékeinek.

Sétára a Ház kertjébe vagy a Rákosmezőre vagy a Duna mellékre mentek. Később egyideig Budára nem volt szabad átmenniök. Ekkor az Orczy-kertet, Pest város erdejét és a mai Rombach-utca környékén fekvő lakatlan területet jelölték ki számukra sétahelyül. Téll időkben sem szüneteltek a séták, sőt vakmerőbb duktoraikkal, a befagyott Dunán át, többízben a Margit-szigetet is felkeresték. Kedvelt sétahelyük volt a Ház két kertje is.

Aki nagyobb sétára nem vállalkozhatott, az épület mellett fekvő kertbe ment. Ez a mainak másfélszerese volt. Előadási napokon a délutáni szabadidőt tölthették itt a növendékek, szünnapokon délelőtt is látogathatták. A kert rendjére 1811 óta a növendékek közül kiválasztott praefectus hortorum vigyázott. 1832 tavaszán az addig alig rendezett kertet angolkertté (ad normam anglicanum) alakították. Hamarosan ismét elhanyagolt állapotba került és „depositum quisquiliorum” lett.

A szemináriumhoz a Józsefvárosban egy másik nagyobb kert is tartozott. Fáit azonban annyira elpusztultak, hogy nem volt alkalmas sétahely. Zöldségtermelő kertészeknek szokta az előljáráóság bérbeadni. Helyette az intézet az Ullői-út mellett a Rorbach-kertet vette bérbe növendékei számára. 1822-ben Batthyány rektor a primás és a helytartótanács engedélyével eladta a józsefvárosi kertet és helyette ugyanott vette meg a 3126 öles Rechman-kertet. Ez árnyas fáival alkalmas pihenőhely volt egészen 1838-ig, amikor a nagy pesti árvíz mocsaras-nádas területté változtatta. A kispapok egészen addig szívesen látogatták. Felüdülést nyújtott és egyúttal alkalmat adott, hogy dohányzási szenvedélyüknek hódolhassanak.

A dohányzást már Baernkopf rektor tiltotta, annak ellenére, hogy szerinte is magyar jellegzetességként ismeretes: „instar characteristicae Nationis paene habeatur”. E miatt már a felvételnél be kellett vallania az új növendéknek, hogy szokott-e dohányozni. A növendékek dohányzó szenvedélye olyan erős, hogy a tilalom megszegőivel évenként kellett az előljáráóknak foglalkozniuk. Eleinte a földszinti folyosó volt kedves búvóhelyük a dohányosoknak, míg 1810-ben az előljáráóság az ottani sétálgatást meg nem tiltotta. 1816-ban, hasonló okból, a kert téli látogatását tiltotta meg az előljáráóság. Nyáron a prefektusok és duktorok szigorúan ügyeltek a dohányosokra. Ennek ellenére előfordult, hogy egy kurzus több tagja Budán szivarra (tubulo herbae Nico tianae) gyűjtött, amivel egy szigorú erkölcsi felfogású állami hivatalnok megbotránkozott hangú feljelentését vonták magunkra.

Tíz órakor a sétáról haza kellett érniük, hogy énekpróbán vegyenek részt. Ebben az időben volt a havi ellenőrző vizsgálat a tanárok jelenlétében. A skabellum alól mentesített IV. évfolyam ugyanekkor egyházi előadás a jogi Karon. Egyéb-ként énekpróba után nyelvtanulás következett, majd 11-től tanulás. Ebéd után asszisztenciapróba. Délután 2-től 4-ig ismét séta, majd szabadidő. A következő pontok azonosak voltak az előadási napok programjával.

A komoly papi előkészületnek és a felüdülésnek ugyanezt a bölcs vegyítését látjuk akkor is, ha nem egyenként a napok rendjét figyeljük, hanem az egész évfolyam beosztását nézzük. A komoly munka mellett, amit az egyetemi elfoglaltság jelentett, helyet kapott a vidámság, a lélek jókedvű derüje, amely már az első években napsugarassá tette a Ház komoly falait.

A farsang utolsó napjait ma szokatlannak látszó jókedvben töltötték, külön napirenddel. A régi jezsuita kollégiumokból ismerős iskoladramák is szokásban voltak. 1814-ben az előjáróság már az előző évek szokásához híven járult hozzá, hogy a növendékek „in feriis Bacchi” a Ház költségén vígjátékot adjanak elő. Az engedélyt az a pedagógiai megfontolás sugallta az előjáróknak, hogy a játék alkalmasabbá teszi az éjszakai gondolkozásra.

Kazinczy leveleiből tudjuk, hogy Guzmics Izidor és Bilkey Papp Ferenc közösen írt vígjátékát is előadták a kispapok. Sajnos, nem ismerjük, mert kéziratban maradvány elveszett. 1819-ben Szentjóby Szabó László: Mátyás király c. darabját adták elő főúri közönség előtt. Az előadásokat zajos mulatozás szokta követni. A féktelen jókedv nem egyszer durva zajongássá fokozódott. Az utolsó évek éjjelkor álarcokat feltéve szoktak körüljárni a hálótermekben és állatok hangját utánozva az egész Házat felébresztették.

1828-tól egésznapos májusi kirándulás vált szokássá. Hajnali háromkor keltek ilyenkor a növendékek és gyalog mentek ki a budai hegyekbe. Reggel szentmisét hallgattak a „Franzeshöhe” kápolnában.

Szentmise után a társaság a hegyekben elszéled és „in Domino gaudentes” (Hist. Domus szavai) jól érzi magát. Az előjáróság növendékekként 1—1 forintot áldozott a jókedvre. Ebédet a „Szép juhásznő”-ban kaptak. A nagy jókedvben egymást érték a pohárköszöntők az előjárókra és főpásztorokra. Este minden eshetőségre felkészülve fél 9-kor fiakkoron indultak haza. Ezek díját maguk viselik. Kivételes alkalmakkor, sikeres félévi vizsgák után, az előjáróság a fiakkordíjakat is magára vállalta.

Az évvégi egyetemi vizsgák után sem néptelenedett el a Ház. Baernkopf rektor a római szokásokat vette itt is alapul. A nyári otthonartózkodás veszedelmekre és szomorú következményeire hivatkozva, csak kivételes esetben engedte haza növendékeit. A növendékek, kormányzása idején, nyáron is a szeminárium-ban voltak és arányosan osztották be idejüket az önművelés és a pihenés között. Aszketikus műveken kívül magyar egyháztörténelmi és az ország politikai történetét tárgyaló műveket, magyar irodalomtörténeteket, szónokok műveit és a hazai nyelvek tankönyveit forgatták Baernkopf ajánlására.

Alagovich rektor enyhítette a nyári bennartózkodásra vonatkozó rendelkezést. A primás engedélyével úgy módosította a háziszabályt, hogy akik a tanév folyamán érdemeket szereznek rá, az egyetemi szünetet otthon tölthetik. Aki a szünetet nem az intézetben tölti, szünidei viselkedéséről plébánosától igazolást köteles kérni. Ezidőtől kezdve jobbra csak a szigorlatosok voltak egyetemi szünet alatt is az intézetben.

A Ház napirendjének és fegyelmének megtartását komoly ellenőrzés szolgálta. Az első negyedszázadban alig volt a növendékeknek olyan szava vagy olyan lépése, amelyről az előjáróság ne tudott volna. Az előjáróság a növendékek közül minden évben ú. n. duktórokat nevezett ki. Ők állandóan társaik között lévén, az ellenőrzést pontosabban végezheték és a papi hivatásra való alkalmasságot alaposabban elbírálhatták.

Minden tanulószobában két duktor volt. Az egyik helyettes. Kötelességüket pontosan meghatározta az előjáróság. Az előírások megtartásáért felelősek. Feladatukat az első évtized után a következőkben foglalta össze az előjáróság:

1. Szemüket mindenkor a rájukbízottakon tartásuk, hogy a Ház rendje és fegyelme csorbát ne szenvedjen. Társaikra jópéldájukkal hassanak.
2. Az előírások megszegőit testvéri szeretettel figyelmeztessék. Akik nem hallgatnak a jó szóra, azokat az előjáróságnak jelentsék fel.

3. Az előjárók rendelkezéseit a tanulószobákban kellő nyomatékkal hirdesék ki.

4. Séták alkalmával mindig együtt menjenek a rájukbízottakkal. A helyettes megy az élen, a duktör zárja be a menetet. Csoportjukból senkit nem engedhetnek külön utakra.

5. Ugyanez a sorrend a templomba, kápolnába vagy ebédlőbe való levonulásnál.

6. A duktör örökdi a tanulószoba és a háló tisztaságán.

7. A hálóterem kulcsait a duktör őrzí. Csak szabadidőben adhatja oda annak, aki kellő indokolással kéri.

8. Különös gondot fordítsanak a rájukbízottak vallási életére, rendszeretetére és fegyelmzettségére. Viselkedésükről hetenkint írásban jelentést tesznek a tanulmányi felügyelőn keresztül az intézet kormányzójának.

9. A jelentés módja: minden szombaton az átadott információs pontok alapján elkészített jelentést átadja a prefektusnak. 1824-ben e ponthoz hozzáfűzte az előjáróság, hogy a legkisebb kihágást is jegyezzék fel, akkor is, ha nincs az információs kérdőpontok között megfelelő rubrika.

10. Ezenkívül félévénként összefoglaló jelentést kell készíteniök mindenegyes növendékről.

Az előjáróság által összeállított információs pontok minden részletre kiterjedő kérdésekből álltak, ahogy Liphay András hagyományokat rögzítő feljegyzéseiből kitűnik. A feleletadás a duktör számára komoly feladatot jelentett, de csak 1852-ben került sor arra, hogy a duktör anyagi javadalmazásban részesüljön. Addig a hivatal csak terhet és felelősséget jelentett. Érdekes, hogy az intézet magyar származású növendékei közül kevés kapott duktöri megbízást. Nagyobb részük az ilyenfajta megbízásokra alkalmasabb adottságokkal rendelkező szláv és német növendékek közül került ki.

Az információt mindkét duktör aláírta és érte közös felelősséget vállalt. Arra volt példa, hogy a meg nem felelő duktört az előjáróság megfosztotta tisztességétől, de arra nem, hogy duktör hamisan informálta volna előjáróit vagy rosszakaratával társa jövőjét tette volna tönkre. A duktörökről az illetékes prefektus számolt be. Eredetileg a helyettesekről is a duktör adott információt, később a helyettes duktöri kar tekintélyének emelésére az előjáróság a szokást megszüntette.

Az információ anyagát minden második hónapban előjárói tanácskozáson tárgyalták le. A tanácskozás a jelentések elbírálása mellett a jelentett kihágásokra kiszabta a büntetéseket. A büntetés többnyire szóbeli prefektusi vagy rektori intés, vagy duktör esetében hivataltól való megfosztás. Komolyabb esetben a büntetés is érezhetőbb.

Gyakori az ételmevönás. 1813-ban az ebédlőbe későn érkezőktől megvönáltak az első fogást. A még később érkezők második fogást sem kaphattak. A professzorát megsértő Tatay Jánost 2 napi böjttel és bormevönással sujtották. Az ételben válogató és tányérját dühében földhözcsapó Vurda Károly, aki később a reform-országgyűléseken olyan szomorú szerepet játszott, különleges büntetésben részesült: három napon át magába vonulva rekollekciót kellett tartania. E három napon át társaival nem érintkezhetett és a türelemről és szelidségről szóló lelki könyvekből kellett elmélkednie. Az elmélkedések gyümölcsseit le kellett írnia és arról beszámolt a lelkivezetőnek. A rekollekció napjaiban bort nem kapott, ételből is csak két fogást. Pénteken kenyéren és vizen böjtt.

Ha az előjáróság nem tudta saját hatáskörében fegyelmi büntetéssel a növendéket megjavítani, az illetékes megyéspüspök elé tárta az ügyet. A püspök a meg nem felelő növendéket rendszerint visszahívta az egyházmegyei szemináriumokba, súlyosab esetben kítaszította kispapjai közül. Ilyenkor a rektor megfelelő pedagógiai aláfestésű beszéd kíséretében az összegyűjtött növendékek előtt fel szokta olvasni a főpásztor olbocsátó levelét.

A duktöri jelentések és az előjárói tanácskozások anyaga érdekes módon tárja elénk az intézet első negyedszázadának belső életét. Megmutatja az előjáróság szilárd rendfenntartó akaratát és azt is, hogy a kispap 100 év alatt alig változott. Ugyanazoknak a gyerekes, nem rosszakaratból fakadó csínyeknek emlékéül a fakult tintás betűkben, amelyekkel manapság is találkozunk.

Dohányoztak a tilalom ellenére, a betegszoba védettebb helyiségeiben pénzre kártyáztak, zúgolódtak az előjárói intézkedések ellen. Savanyúnak találták a Ház

borát, a hosszú stúdiumok alatt beszélgettek. A kevésbé fűtött termek bemelegítésére igénybe vették az előjáróság bőségesen rendelkezésre álló fáját, nem méltányolva a rektori szótatot, hogy már a szemináriumban hozzá kell szokniok a téli hideghez, amelynek kellemetlenségeivel a lelkipásztori életben sokat kell majd birkózniok. Durva kilengés — bár előfordult — már ebben az időben ritkaság a pesti szemináriumban.

Még kedvezőbb megvilágításba helyezi e megállapítás az intézet első növendékeit, ha fontolóra vesszük azt, hogy nem egységes gondolkodású kispapok találkoztak össze Pesten, hanem az ország minden egyházmegyéjéből gyűltek össze azoknak hidegebb német, érzékenyebb északi szláv, őszintén megnyilatkozó magyar, lobbanékony román és hevesvérű délszláv kispapjai. Közülük is a szellemileg élénkebbek kerültek Pestre, akik Bélik rektor megállapítása szerint nehezebben türik a fegyelmet és „facilius solent extra orbitam ferri”.

Az intézet célja a magasabb hittudományi képzés lévén, az alapítólevél biztosította, hogy valóban a kiválóbb papnövendékek gyűjtőhelye legyen. Az első évek néhány kivételes esetétől eltekintve, nem lehet kifogást emelni a kiválasztás módszerei ellen. A püspökök igyekeztek csak kiváló növendékeket küldeni az intézetbe. Kivételt képez két túlzottan kiváltságolt egyházmegye, az esztergomi és a nyitrai.

Ezeknek a Regulatio 10, illetve 6 növendék számára biztosított alapítványi helyet. Ennyi tehetséges növendéket még e hatalmas egyházmegyéek sem tudtak rendszeresen kiválogatni. Az alapítványi helyeket viszont nem akarták betöltetlenül hagyni és így kevésbé értékes növendékek kerülhettek a pesti szemináriumba. Legtöbbjük nem tudván lépést tartani tehetségesebb társaival, az egyetemi vizsgálatok szelekciója hatására már az első év után elhagyta az intézetet és könnyebben gondolt világi pályára lépett.

Egyébként az összes adatok arra mutatnak, hogy a szeminárium az ország szellemi elitjét gyűjtötte össze. A kényesízlésű Baernkopf rektor örömmel állapította meg: „iuventus est selecta, capax industria, bene morata”. Midőn a helytartótanács rendeleti úton kívánta emelni a papnövendékek szorgalmát, az a válasza, hogy 61 növendéke közül 60 jelesen vizsgázott. Szorgalmuknál csak szerénységük és udvariasságuk (modestia et urbanitas) nagyobb. Jótulajdonságaikkal a pesti nép szeretetét és tiszteletét érdemelték ki. Bélik rektor ugyancsak dicséri tehetségüket és tanulási készségüket. (A korszak végén a dédelgetett Pazmaneummal legalább egyenlő színvonalon állt az intézet.)

A magyar föld jozefinista világban is tudott annyi tehetséges papnövendéket adni, hogy a Regulatióban megállapított létszám beteljék. Az eredeti 58 alapítványi hely mellé az eperjesi görög- és az erdélyi latinszertartású e. m. kapott 2—2 alapítványi helyet. Utóbbi a vallásalap terhére. Az alapítványi helyekre küldött növendékek mellett szigorlatokra készülő konviktorokkal találkoznak. Az 1802-ben visszaállított rendek is helyet kértek az intézetben. A bencések 4, a ciszterek 13, a premonstreiek 19 kispapjukat és gyakorló tanárukat nevelték a 25 év alatt a szemináriumban. A világi kispapok és szerzetesek között szeretetteljes a viszony. A növendékek belső mozgalmaiban a szerzetesek mindig az első vonalban álltak. (Czuczor Gergely, Csuzmics Izidor, Ihász György.)

A szeretet kötelékei kapcsolták össze a latinszertartásúakat a görög ritusú növendékekkel is. A munkácsi és nagyváradai gk. egyházmegyéek már a megnyitástól kezdve tekintélyes számú növendékekkel képviseltették magukat. Az időközben megalakított eperjesi gk. egyházmegye 1823-tól küldött növendékeket. A fogarasi püspök 1821-ben a Jány-alapítvány terhére küldött két növendéket. A két rítus között ellentétéről vagy összeütkezésről az egész korszakból egyetlen feljegyzés sincs és a Status Personalisnak nevezett intézeti anyakönyvben tett kedves és méltányos megjegyzések arra vallanak, hogy a szeminárium akkori légköre megfelelt a szervezeti szabályzat uniós elgondolásainak.

A béke és szeretet kötötték össze a különböző fajú növendékeket is. Közöttük az ország és a kapcsolt részek minden nemzetiségét megtaláljuk. Az bizonyos, hogy a magyarság képviselői voltak közöttük legtöbben. A román egyházmegyéek is nagyobb számban magyar nevű és eredetű (nemes) növendéket küldtek az intézetbe. A munkácsi e. m. a pár ruszin mellett az egyházmegye sík területeiről származó magyar növendékekkel képviseltette magát. A nemzetiségi egyházmegyéek figyelmet keltő magatartása ellensúlyozta a felvidéki latin egyházmegyéek állan-

dóan szláv és német többségű kiválasztási rendszerét, ami főleg az észtergomi főegyházmegyében bizonyára nem volt mindig indokolt.

A megnyitás évtizedében egyébként is korai volna mai szemmel mért nemzetiségi harcokról beszélni. A latin nyelv hivatalos uralma és a rendi berendezkedés áthidalta a különböző származás és a népi nyelvek szakadékait. A Pax Hungarica tökéletesen összekapcsolta a Szent Korona nemsokára keserű dühvel egymás ellen törő népeit. Jellemző intézeti bizonyíték erre a zenggi növendékek magatartása. Egyházmegyéjüket a negyedik francia háború után Napoleon Illyriába olvasztva elszakította a Szent Koronától. A növendékek ekkor más horvát egyházmegyébe akartak átlépni, hogy az intézetben maradhassanak. Magukról így írtak az előjárósághoz intézett kérvényükben: „Dioecesis Segniensis in Regio Generali Seminario Pestano Alumni ob infaustum heul Infelicis Belli exitum tamquam anhelantes filii ab amantissima Matris nostrae Hungariae flentes divulsi . . . utpote alieno Sceptro subiec-ti . . .”

A nacionalizmusra nem ébredt rendi Magyarország legszeretőbb édesanyja más az anyanyelvű gyermekeinek is, akik sirva siratják elszakítottóságukat. Nem félték a magyar irodalmi nyelv fejlődésétől sem. A Berzsenyi-kiadásban a magyarok mellett zágrábi és diakovári horvátok is részt vettek, akiknek népe hamarosan ugyancsak öntudatra ébredve, a nemzetiségek közül elsőnek került szembe a magyar nemzeti gondolattal.

A magyar nyelv hivatalossá emelésének országgyűlési harcai az intézet egységét is megbontották. A magyar irodalmi iskola 1829-i jelentkezését a népi öntudatra ébredt szlávok tudatos ellenszenvvel fogadták. A nemzetiségi harc hideg, pusztító szele az intézet meleg légkörébe is betört. Akiket a szeretet közös vallása egyesített, azokat az új gondolat túlzásai egymás iránti ellenszenvvel, majd gyűlölettel telítették.

Az intézet belső rendjével kapcsolatosan emlékezünk meg az egészségügyi viszonyokról. Az intézeti szabályzat erre nézve nem sok adatot tartalmaz. Az egészségügyi feltételek nem megfelelőek. Az öreg pálosház megfelelő otthont nyújtott volna célszerű átalakítások után. Baernkopf az égetően szükségeseket elvégezte. Am anyagilag kötve volt és a „boldogabb' időkre" javitanivaló maradt elég. Az ablakok sokáig hiányosak. A Háznak nem volt jégverme. A konyha, kénye használhatatlan és a konyha környékét a gyakori keleti szél elviselhetetlen füsttel szokta telíteni.

Az egyetlen előadótermei a Kar hivatalos megállapítása szerint nem feleltek meg a követelményeknek (1810). — 1829-ben még mindig a szűk helyiségekben folytak az előadások „magna cum Alumnatus tum incommoditate, tum sanitatis iactura”. A hálók is kívánivalókat hagytak maguk után. A templommal szembenfekvő 4. háló nedves időben esőnek volt kiszolgáltatva, téli időben túlzottan hideg, nyáron „caldarii instar gradu fere insupportabile calidum est”. (Hist. D. 1839.) Maga az épület csendes, félreeső helyen épült, de a pesti por és sár, amire már Bélik panaszkodott, éppen nem kedvező egészségügyi körülmény.

Az ételmezés általában megfelelő és bőséges. Fürdőhelyiségről nem történik említés. A napirend gondoskodott a munka és pihenés arányos elosztásáról, ezzel a szellemi és testi felüdülésről. A Baernkopf által bevezetett túlzott szabadidei szilencium a gyakorlatban eltűnik. 1828-ban megjelent a külön társalgószoba. A kötelező séta és kerti játékok ugyancsak kedvezően befolyásolták az egészségügyi helyzetet.

Mégis sok a beteg és aránytalanul sok növendék halt meg a szeminárium-ban. Egyrészt a felvételi orvosi vizsgálat felületessége és a tehetségesebb növendékekkel szemben természetesen érvényesült nagyobb elnézés bosszulta meg magát. Másrészt a Ház nem mindenben megfelelő egészségügyi helyzete, párosulva az idegőrlő tanulmányi követelményekkel, jelentősen siettetta a gyengébb és érzékenyebb szervezetek időelőtti megrokkadását. 1820-ban Andráscsik János kassai növendék az előjáróságot tette felelőssé a gyakori halálesetek miatt és azt indítványozta, hogy a helyzetet feltáró pasquillusokat függeszsenek ki a városban az előjárók ellen. A hiányos fűtés valóban túlzott megterhelést jelentett a növendékek egészségére.

A házilag kezelhető betegek számára betegszoba állt rendelkezésre. Ezekben az években a legkedvezőbb helyen, az első emeleti szárnyon volt elhelyezve (mai rektori lakás). Vezetője és felügyelője a növendékek közül választott infirmárius.

R É G I Ó H A J

és egyben szeretettel hívó szó az, ami e sorok révén az Úr szállójében munkálkodó központisták felé hangzik. A Centrale szeretné elmélyíteni kapcsolatait az ország minden részében szétszórtan működő volt növendékeivel. Azon túl, hogy a Budapestre érkező centralistákat mindenkor szeretettel látja falai között, három járható út kínálkozik ennek megvalósítására.

1. *Általános központista találkozó.* A mult ilyen irányú törekvései be-szédesen igazolták ennek a gondolatnak időszerűségét. Minden ilyen találkozó impozáns méretű, bensőséges és meleg hangulatú összejövetel volt. Ilyen nagyszabású találkozó azonban csak akkor lesz megvalósítható, ha a ház restaurálása legalább nagy vonalakban befejeződik. Minden remény megvan arra, hogy a 48-as évben sor kerülhet rá.

2. *Évfolyamok találkozója.* Elsősorban a 10, 20, 25, stb. éves találkozókra gondolunk.

Mennyi kedves élmény felelevenítése fűtené át az ilyen találkozások légkörét?! Milyen jóleső érzés lenne évek, évtizedek küzdelmes, munkás távlatait, eszmények realizálását és ábrándok szétfoslását, elvekért folytatott kemény harcokat és életigényekkel való megalkuvást feltárni együttérző, megértő, régi jó barátok előtt. Közölni és hallgatni derűs életpizódokat, pesszimizmussal nem alkudozó tervezetéseket, lelkipásztori módszerek eredményes kibontakozását, egyházmegyék sajátosságainak indítékait, társadalmi, tudományos és irodalmi próbálkozások leszűrődését, a sokrétű papi munkának ezernyi változatát és sok kedves étape-ját.

Ezt már a mostani iskolaév végén meg lehetne valósítani. (Jún. 15—30-ig.) Nehézséget okoz az, hogy az intézet nincs kellően felszerelve vendégek fogadásához szükséges ágyneművel. A következő iskolaév végére részben talán ez is megoldható lesz. Ha azonban valamelyik kurzus tagjai (fiatalabbakra gondolunk) vállalnák lepedő, pokróc és kisvankos magukkal hozását, az intézet már most év végén meleg szeretettel látná őket. Minden attól függ, akadnak-e lelkes szervezők? . . .

3. *Centralisták közös lelkigyakorlata.* Ebben az irányban nyilvánult meg a legtöbb és leghőbb óhaj. A fentebb vázolt feltételek mellett már ebben az évben szeretnénk megrendezni szeptember első hetében a Központiban az első ilyen lelkigyakorlatot. (Jelentkezést elfogad és részletes felvilágosítást ad a spirituális.)

A cellák nagyrésze már teljesen rendbe van hozva, az Egyetemi-temp-lomban misézési lehetőség nyílik. A ház tágas, csendes, madárdalos udvarával minden szempontból alkalmasnak ígérkezik lelkigyakorlatok tartására.

Dehát miért is akarunk itt lelkigyakorlatokat szervezni?

Ha nem szórja is valaki tékozló fiú módjára lelke kincseit, amelyet az Alma Mater-ben töltött 5—6 év kegyelemharmatos papi adventjében összegyűjtött, mégis megfakulnak idők multán ezek a kincsek. — Resuscita gratiam — súgja ilyenkor egy belső hang. Olyan jól esnek újra visszamenni a Centrale hűs boltívei alá és bekapcsolódni abba a silentium-os, lelkiséget fejlesztő áramközpontba. Igaz, hogy másutt is lehet magányba vonulni. De a szent tervezetek és lelki szárnypróbálgatások helyén beszédes lenne ez a magány. A kápolna tölgyfa- és márványburkolatú falai, a jól ismert,

kedves apszis, rongáltan is szép freskójával, úgy hatnának a visszatérőre, mint egy művészi kötésű, képekkel illusztrált lelki napló lapjainak lassú forgatása.

Milyen beszédek ezek a bombáktól megrongált, aknáktól megsebzett falak. Két évszázad áhítata sugárzik belőlük. Beszélnek első reverendák megáldásával kapcsolatos boldog várakozásokról, Szentelések balzsamos levegőjű, szent izgalmáról. A hivatás első szerelmétől hevülő adorációkról. Az Isten-közelség átérésének hevületeiről. Lelkigyakorlatok eszményeket formáló dinamizmusáról. A teológiát lelki léletté alakító meditációkról. Orgona-, gyöngyvirág- és jázminillatú májusi ájtatosságokról. Szívet zsongító, édes karácsonyi melódiákról. Melankólikus lehangolódásokról és pünkösdi vigasztalásokról. Az önismeret felvillanásairól és az élet küszöbén felrajzó pasztorációs ábrándokról. Mint a kaptár körül a méhek, úgy rajzanak itt a konkrét, egyéni élmények emlék-méhecskéi.

Amint a mithologia Anteus-a számára az anyaföld, úgy a központista számára a „terra sancta Almae Matris” jelentheti az életharc ellankadási szakaszaiban az erőforrást. A mi számunkra ez a hely az élet sivatagjában az oázis. Vándormadaraknak érezzük magunkat, akik a kellemesebb, meleg éghajlat alól is mindig visszavágnak ősi fészekükbe. Szeretettel simogatják végig a gondolataink, valahányszor papi eszményekről, hivatásról, teológiáról esik szó.

Ezért akarunk itt lelkigyakorlatozni.

Ezeket a gondolatokat — mint óhajokat és kéréseket — centralisták ajkáról loptam el, szívükben tapogattam ki, soraikból idéztem.

Ime az Alma Mater felelete: „Porta patet, sed cor magis.”*

Hajnali lángok

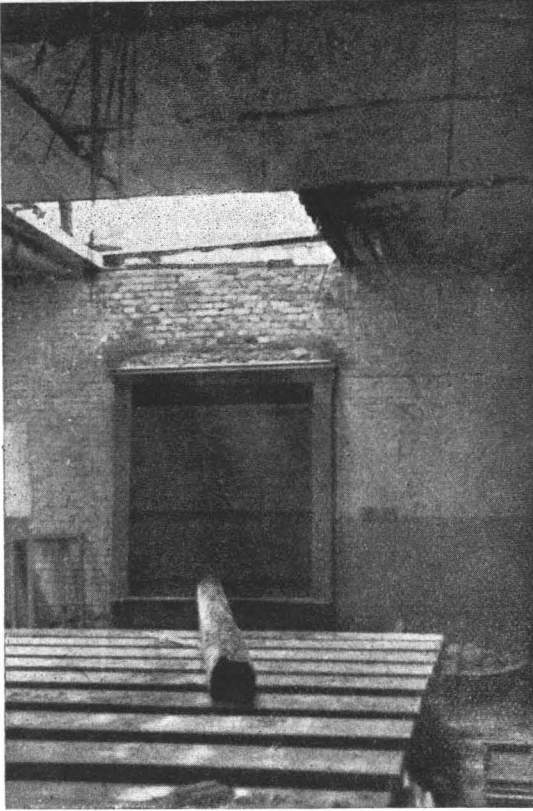
- 1. Szárnyal az éj, tovasurran ezüstsínű, dús, puha szárnyal
Foszladozó felhők alján lobogó tüzek égnek,
hajnali borzongás szalad át a mezőkön, a harmat
illatosan tovaillan az elsuhanó szelek útján.
Hullámos tetejű vizeken lebeg által a hangom,
nincs visszhang, csak a szél füttyürészi a reggeli fákon
rég, szokott dalait, s valahol már zeng a pacsirta,
hangja fehér kristály, úgy cseng a derűs egek alján.
Távol a földrelapult házak most bújnak a fényre,
karcsú, fehér füstcsik remegőn a magasba igyekszik,
kondul a messzi harang, szava zúgva a tájra lehullik.
Hajnali őt... Lebegés, kacagás... Hogy pezsdül az élet!*
- 2. Nézzétek lobogó hajamat, mint úszna a szélben!
S karjaimat, melyek égve feszülnek a vér ütemétől!
Lábaim a rohanó vizeket megelőzni szeretnék,
képzeletem felhők ködein tovaúzve siettet,
s mint a vándorokat soha nem látott hegyek orma,
úgy hívogat kacagó arcával a fényteli kékség.
Érzitek a levegőben az illatok enyhe futását?
Hallja-e még fületek suhanó szellőkben az éter
hűs lihegését és hófedte mezők zokogását?*

* A volt központisták számára f. évi augusztus hó 26. és 29-e között lesz az első közös lelkigyakorlat a Centráléban.

Látja-e még gyorsan vakuló szemetek, hogy a földön
él az öröm, s tüzelő sugaraktól izzik a testünk?
Erzi-e feldobogó szívetek, hogy a nagy nyomorúság
szétfoszlik, ha a Tűz átégeti mélyen a vérünk?

3. Lendül a föld feketén, sebesen, vele lendülök én is.
Szárnyalok a magasokba! Szemem, táglj ki egészen,
s nézd, hogyan érez a lomha világ a rögökre borulva,
s nézd, hogyan élnek a szentek, a jók, a mennyekbe igyekvők.
Szállj tüzelő zene, ellebegő dalom, ó igaz éhség,
szívd ereidbe a messi borát, pezsgő erejét is,
s szép színeit szárnyadra vetítse a hajnali kékség!
Szállj, ne keresd többé sem az éjt, sem a lanka homályát,
megcsal a sűrű sötét. Szemeim csak a fényre repesnek!
Ó, ködöket taposó hatalom, szép, tiszta Igazság,
szórd el a lángodat a hullámozó tengeren élő,
tompaagyú embernek, a bölcs utakat te mutasd meg,
s századokat tipró butaság hulljon le a porba
ósi, magas trónjáról, amely csupa vétek, erőszak.
4. Élni! Kiáltom a szélbe a fák ütemével, a nyárba
üzöm a hangomat a suhanó párák tömegébe.
Élني! Dalolva bezengem a rétet, a bársonyos utat,
mondja velem minden riadó völgy és hegyek orma.
Ó, tudjátok-e, mily nagy mélység rejlik e szóban,
mely zümmögve, sikoltva, kiáltva kiárad a légbe
megremegő ajkamról, és belecsendül a hajnali szélbe?!
Élني! Csak ezt mondom, ha a nap dübörögve keletről
jő, és hirdeti, hogy mit lát, ki a csillagokon jár.
Élet! A lelkünket meg nem fojthatja a múltás,
csak lihegő testünket ölelheti át a halál majd,
s azt sem örökre szorítja magához a földnek a mélye.
Boldog, ezerszer, végtelenül boldog, kit az angyal
egy lobogó reggel tisztán visz az Úrhoz, a mennybe!
Élet! Az Isten ölen örök élete lesz az igaznak!
5. Istenem, a párázó tengerek és a virágos
dombok, a nagy hegyek is csak Rólad zengenek egyre,
minden szent nevedet dicséri a mennyben, a földön,
s Rólad zendül az ének a porban s égi körökben!
Ó, a tiéid a hajnalok is, melyek égve dalolnak:
hangok a dús levegőben, a színek, a fények, az illat,
s minden, amit kutató szemeim mosolyogva csodálnak...
Áldlak a nyárfákért, s hogy az illat a légbe kiárad,
áldlak a fényért, mely lebegő hajamat koszorúzza,
és az erőért, lendületért, mely a lábamat úzi.
Áldlak az életemért, s hogy a lelkem a mennybe mehet majd
s nem hagyod el soha gyöngye fiad, ha viharba került is!
Istenem, adj ragyogó szemeket, lobogást a szívembe,
s majd ha osonnak az árnyak, az est puha szárnya terül szét,
csillagaid remegő sugárában a győzelem égjen!

Csanád Béla.

AZ EGYETEMRŐL

Az 1946/47. tanév a hittudományi kar történetében is a reformok esztendeje volt. A mult tanulmányi és szigorlati rendjének továbbfejlesztését jelzi az a mérőföldkő, amelyet karunk életútjának idei esztendejében rakott le. A reform-újítások jelentősek ugyan, de nem valami forrongó követelődzések gyümölcsei, hanem a kar professzorai azon elhatározásának gyümölcse, hogy a hittudományok erős sziklaalapján jól megfontolt tervek szerint építkezzék a kar tanulmányi rendje, amely a jövőendő papság tudásának és lelkiségének emelését célozza.

*

Jelentős újítás, hogy a héber nyelv az első évfolyamról a másodikra került heti 2 órában.

A bölcselet első számú tanszékén minden második tanévben, midőn a bölcselet metafizikai része kerül előadásra, az órák száma heti 6 órára emelkedett.

A patológia, heti 2 órában kerül előadásra.

Az erkölcstudomány az eddigi 4 félév helyett hat félévben kerül előadásra heti 4 órában.

*

A bakkalaureátusi szigorlatot a harmadik évfolyam végén az előírt tantárgyak lehallgatása és a szabályszerű kollokviumok után lehet letenni. Anyaga: öszövetségi és újszövetségi szentírástudomány, egyháztörténelem és patológia.

Az egyháztörténelmi tételek:

1. A XVI. egyetemes, konstanci zsinat. — 1414. — I. Az avignoni fogság, a nyugati egyházszakadás, a pisai hamis zsinat, a zsinati elméletek dogmatikai és egyházjogi jelentősége, az Egyház és az állam viszonya közti elméletek. II. A zsinat összehívása, összetétele, határozatainak értékelése, Wicleff, Husz és társai eretnkségének elvetése.

2. A XIX. egyetemes, trentói zsinat. — 1545. — I. Az egyházi élet általános képe a középkor végén és az újkor küszöbén, a renaissance és az egyházi élet, a pápaságban uralkodó állapotok, az individualizmus betörése az újkor életébe, a protestantizmus eszmei tartalma. II. A zsinat összehívásának akadályai, a tárgyalások rendje, dogmatikai döntései, dekrétumok, kánonok.

3. XX. egyetemes, vatikáni zsinat. — 1869. — I. A tradicionalizmus, ontologizmus, Hermes—Günther, a liberalizmus, racionalizmus, pozitívizmus elítélése, Syllabus. II. A zsinat munkarendje, döntései a hit köréből, a pápai főség és a családkozhatatlanság dogmatikai kimondása.

Tételek a patológia és az óker.-egyház-tört. köréből:

1. A patológia fogalma, hittudományi jelentősége. A keleti és nyugati nagy szentatyák és ókereszténykori egyház-tanítók.

2. Az ókeresztény kor külső történetének az egyházfogalom, primátus és infallibilitás szempontjából jelentős fejezetei; azoknak az atyáknak és egyházi íróknak általános jellemzése, akik e tárgyról az első három században írtak.

3. Az Egyház és állam viszonyának kialakulása az ókeresztény korban. Az egyházüldözések okai és fontosabb mozzanatai. A római birodalom áttérése a kereszténységre.

4. Az első négy egyetemes zsinat rövid története; az ezeken fontos szerepet vivő egyéniségek jellemzése kellő történelmi beállításban.

*

Licenciátusi szigorlat három részből áll:

1. Szemináriumi, legalább 40 lap terjedelmű dolgozat, amelyet legkésőbb a szigorlat előtt egy hónappal kell benyújtani. 2. Zártkörű írásbeli dolgozat. Időtartama 3 óra. 3. Szóbeli vizsgálat,

amelynek időtartama másfél óra. Tárgyai: 1. Alapvető hittan. 2. Dogmatika. 3: Erkölcstudomány.

*
Laurea szigorlat áll: 1. Doktori értekezésből, amelyet bekötve két példányban kell a karnak benyújtani. Az értekezés témáját egy évvel a szigorlat előtt a szaktanár ajánlásával kell bemutatni a karnak. 2. Öt tételből és elemzendő szövegből, amelyet legalább két hónappal a szigorlat előtt kell a két főkérdő professzortól kikérni. A szigorlat időtartama egy óra.

*
Aki szentírásstudományból, az óker. irod. tört. keleti részéből, avagy a keleti liturgia történetéből akar szigorolni, annak egy féleven át kell a szír nyelvet hallgatnia és abból kollokválni.

*
A bakkalaureátusi és licenciatúsi szigorlatra 3 héttel a szigorlat előtt, a laurea szigorlatra pedig 2 hónappal előtte kell jelentkezni. Jelentkezéskor felmutatandó: 1. Index; 2. szigorlati bizonyítvány; 3. politikai megbízhatósági bizonyítvány.

A doktori diplomát csak azok kaphatják kézhez, akiknek doktori értekezése vagy annak legalább egy önálló fejezete nyomtatásban megjelent.

*
A főiskolákon végzett félévek beszámítását a szigorlatra bocsátás előtt lehet a kartól kérni. Akik külföldön végeztek, azoknak a laurea szigorlat előtt egyház-

történelemből és egyházjogból 15—15 perces vizsgálatot kell letenniök.

Változások a tanári karban:

Karunk betöltetlen I. sz. bölcséleti tanszékén, az előadásokat ideiglenesen dr. Ibrányi Ferenc professzor úr tartotta. Az újszövetségi szentírásstudományt dr. Pataky Arnold professzor úr betegsége miatt dr. Papp Antal prefektus úr adta elő és mint megbízott előadó tanította az újszövetségi görög nyelvet. A dogmatikát dr. Nyéki Kálmán magántanár úr adta elő mint megbízott előadó. A Theologia-Orientalist dr. Papp György mb. előadó úr távozása után a II. félévben dr. Bobák Sándor vette át mint mb. előadó.

Két örvendetes kinevezésről kell még beszámolnunk. Dr. Erdey Ferenc c. rk. tanár urat, valamint dr. Radó Polikárp mt. urat a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr intézeti tanárrá nevezte ki. A Centralista Isten áldását kéri az új tanár urak további lelkes és fáradhatatlan munkájára.

Szigorlatok az 1946—47. tanévben:

a) bakkalaureatus: Eperjessi László, Juhász Péter, Takáts Dénes, Zsolnay Béla, Zólyom Sándor, Wlassits Ferenc, Szénási Sándor.

b) licenciatús: Kassai István, Király József, Dászka István, Hajtás Ferenc, Szennay András.

c) laurea: Laki János, Békési Sándor, Árva György, Földvári Imre, Király József.

A MAGYAR ISKOLA ÉLETÉBŐL

Már egyszer életjelt adtunk a tavalyi Centralistában, azért csak röviden annyit, hogy még mindig nem a legjobb egészségnek örvendünk. A régieknek még, azt hisszük, várniok kell, míg ebben a rovatban minden régi lesz. De nincs kizárva, hogy meglepően új dolgok kerülnek ide.

Idei megnyitó ülésünk, a programadó gyűlés az Iskola hagyományos szellemében indította el az évet. Egyik felolvasásban éppen a Magyar Iskola hőskoráról volt szó, mikor a magyar irodalmi élet indításában jeleskedtek a Nemes Iskola tagjai.

Második gyűlésünkön Szent Gellért püspököt ünnepeltük halála 900 éves évfordulója alkalmából. Kiemelkedő szám volt egy eredeti sajtószerezményű novella felolvasása a vértanú életéből.

Keleti-nap keretén belül rendezték a görögszertartású növendékek az egyik legmegfogóbb gyűlést. Jubiláló kedves kegyhelyüknek, Máriapócsnak, a könnyező Máriának üzentek ezzel a gyűléssel is gyermeki ragaszkodást; lélekben elvezettek minket is a görögkatolikusok történelmet lehellő és annyi kegyelmet közvetítő búcsújáróhelyére és mi velük hódoltunk az Istenszülőnek.

Félév végén szónoki pályamunkákat jutalmaztunk.

Egymásután több külső előadót hallottunk. Jellemzésül elég lesz

felsorolnunk az előadók nevét: Újházy György, Péntes Balduin O. S. B., Szúnyogh X. Ferenc O. S. B., Blazovits Jákó O. S. B.

Egy missziós gyűlés keretében Waigand József, az országos missziós ügyek titkára adott elő a magyar külföldi missziókról.

Az első év külön rendezett egy szociális tárgyú gyűlést meglepő sikerrel.

Az A. C. Egyházközs. Tanoncotthonok életéből adtak érdekes és tanulságos képet Kertész László és Makai Lajos titkárok.

Nagy érdeklődés kísérte az utolsó gyűlést, amely a kispapegység mozgalommal foglalkozott. Megértéssel fogadták a Nemes Iskola tagjai az ismertetést. Hiszen kinek is lehetne az eszme ellen valamije? De megjegyeznivalóinkat is már nem kívülről szándékozunk megmondani, hanem az együttműködésre hajlandóan baráti tanácskozást akarunk.

Most még a pályázatokról néhány szót. — Pár ember derék munkát végzett; de amilyen az adjon Isten, olyan a fogadj Isten: már tavaly sem tudtunk tisztességesen jutalmazni, az idén sem ígértünk semmit. — Éppen ezen az oldalon kapta Iskolánk két súlyos sebét. Egyik az anyagi alap összeomlása. Ezt az évet is adóssággal zártuk; még a Centralistát is hitelben adjuk ki. Hej, a régi jó világ, mikor egy évben 2.500 P jutalmat osztott ki az Iskola! — Most ugyan megint keresnek bennünket Portugáliából — megható, hogy a levelet Tóth Tihamér egyetemi tanárnak címezték — a Tiszta férfiúság kiadási jogáért, Aradról ugyanazt kérik Krisztus és az ifjú román kiadásához, Rómába meg legújabb orosz-nyelvű kiadványunkból kérnek, de ez még mind csak lehetőség, míg viszont északamerikai ügyfelünk 700 dolláros küldeménye — ami útközben elveszett — háborús kárunk romhalmazát tetőzi be. — Másik sebünk a rombadólt könyvtár; ami megmaradt a romok közt, egy cellában halomra raktuk. Azért ezúton is azzal a nagy kéréssel fordulunk mindenkihez, akinek szívügye a teológusok lelkes munkája, hogy legalább saját kiadású könyvéből szíveskedjék egy-egy példányt eljuttatni Iskolánkhoz.

Nagy reményünk a jövőre: Virtus in infirmitate perficitur!

**A M. E. I. titkára az 1946/47.
tanévben:**

**A M. E. I. titkára az új 1947/48.
tanévben:**

Kosut Ödön VI. é., veszprémi	Elnök:	Kiss András VI. é., veszprémi
Kiss András V. é., veszprémi	Titkár:	Szénási Sándor V. é., kassai
Juhász Péter V. é., kassai	Pénztáros:	Wlassits László V. é., veszprémi
Wlassits Ferenc IV. é., esztergomi	Könyvtáros:	Burucs László IV. é., veszprémi
Szentirmai Sándor IV. é., esztergomi	Főjegyző:	Csanád Béla IV. é., kalocsai
Csanád Béla III. é., kalocsai	Jegyző:	Simon József III. é., győri
— — —	Gyak. szakoszt. elnökök:	Papp Zoltán III. é., hajdúdorogi
Simon József II. é., győri	Levéltáros:	Csögl János II. é., pécsi

Szemináriumunk újra épül, újra él

Vigye el a *Centralista* a *Corpus mysticum Centralisticum* mindenegyes tagjához az ősi *Alma Mater* szívének dobogását, vérének lüktetését, diadalmas, szent megújulni akarását. Vigye el a boldog, nagy örömhírt: szemináriumunk újra épül, újra él.

Micsoda mélységes fájdalom, csüggedtség, szomorú levertség szállta meg a ház lakóinak szívét, mikor az ostrom után kibújtak a légópincéből és meglátták a romokban heverő, szép szeminárium száz meg száz sebből vérző testét! Micsoda elmondhatatlan, bénító szomoruság szállta meg a volt növendékek szívét, mikor — mint a madárfiókák visszaszállingózva a régi fészekbe — hazatértek a rég elhagyott atyai házba és látták, hogy a századok építette, Szentlélek ihlette, imáikkal, munkájukkal, ifjúságuk boldog emlékeivel megszentelt falak, cellák, kápolnák romokban állnak! Micsoda mélységes felelősségérzés, hivatástudat a jövő *Centralista* generációval szemben, micsoda szent elhatározottság járta át az idej télen az előljárók szívét a rossz tetőkön, tátongó üres lyukakon, üvegtelen ablakokon keresztül fújdogáló, csípős, hideg szél és beáradó szennyes víz, hólé láttán!

Most azonban vigye el a *Centralista* a boldog, nagy örömhírt: szemináriumunk újra épül, újra él! Milyen egészséges mégis az a szervezet, mely a halálos betegség idején maga termeli a megújulás csiráját! S micsoda boldogság érezni a halálos nagy betegség után a mozduló, élni akaró tagokban az új élet áramát! Valóban, mennyi szeretet az Úr házáért buzgó szent tettekész lendület élt azokban a kispapi szívekben, akik rögtön az ostrom után, nekiálltak a rom-, szennyeltakarító, cserepező, építő munkának! Valóban, mennyi szívós kitartás, mennyi nehézségektől, akadályoktól vissza nem riadó szent elszántság, mennyi céltudatos, fantáziával, művészi, szép elgondolásokkal átszőtt építő elgondolás élt az akkori előljárók lelkében, — és itt meg kell említenem Péterffy Gedeon vicerektor nevét — akik, mint a farmerek a végtelen préríkből, a honfoglalók a dzsungelekből, mindig új meg új sarkokat, zúgokat, folyósókat loptak el a romokból és szennyből és teremtettek meleg, otthonos, fehér cellákat, freskók díszítette refektóriumot, Krisztus Urunk szenvedéséből kegyelmi forrásokat nyitó, Tóth Tihamér emlékéből szent papi életre indító művészi, keresztúti folyósót! Hősi, szép korszak, melynek melengető, inspiráló, a testvérekben szent közösségben összeforrasztó emlékeit, sohasem nem felejtheti az, aki a Centrale Seminariumban ekkor volt kispap!

Most azonban vigye el a *Centralista* a boldog, nagy örömhírt: szemináriumunk újra épül, újra él! Emlékszem 1935-ben, mikor Isten Szolgája, a boldogemlékű Tóth Tihamér, akinek boldoggáavatásáért

buzgón ostromoljuk a mennyei Atya és édesanyánk, Egyházunk szívét, cellákra átépítette szemináriumunk ősi, ódon épületét, a készülődés, a tervezgetés, az építés mindenegyes részletéről beszámolt kispapjainak, hogy imájával, közös sugárzó akarásával mindegyik kivegye az építésből a részét, hogy utána mindegyik boldog öntudattal mondhassa: ez az én munkám is volt, ez a szép szeminárium, ez a boldog, fehér, otthonos cella valóban, igazán az enyém! De él most is a Centralisták között ez a szent ima-, munka- és szeretetközösség és mindegyikünkben valami meleg szeretet forrás fakad, ha idézzük az ősi Alma Mater emlékét! Ezért írjuk oly boldog örömmel e sorokat, ezért küldjük felszólításunkat: Építsd fel újra régi celládat, régi otthonodat, ezért kérjük pénzedet, imádat, segítő támogatásodat, ezért tárjuk fel minden tervezgető, építő fantáziánkat, eddig végzett munkánkat! Centralista Testvér! Halld a boldog, nagy örömhirt: szemináriumunk újra épül, újra él!

A szeminárium teljes helyreállítása 417.000 forintba kerül. Ezt a munkát három részletben szeretnők megvalósítani. Az első részlet, az Intézet szerkezeti hibáinak kijavításából, állagvédelemből, a beomlott tetők, falak, átlótt folyosók helyreállításából, az ablakok beüvegezéséből, a vízvezetékek, csatornák reparálásából áll. Ez a munka június közepéig el is készül. A második részlet magában foglalná valamennyi szükségessé vált kőműves, ács, tetőfedő, fapadozati, asztalos, lakatos, mázoló, üveges és bádogos munkát. Ezt szeretnők szeptember közepéig, a kispapok visszatértéig megvalósítani. A harmadik részlet megvalósítása a következő nyárra maradna, amely a központi fűtést és a melegvízszolgáltatást állítaná vissza! Ki tudná elmondani a ház újjáépítéséhez szükséges pénz megszerzéséért folytatott harc minden részletét! Ki tudná elmondani az építésnek mindennap felbukkanó új meg új nehézségét, nem látott hibák új kiadásokat jelentő új meg új költségét! S ki tudná leírni az előljárók és kispapok fájalmát, szenvedését, szívének vérzését, ha június közepén az első részlet befejezése után, pénzhiány miatt abba kellene hagyni az építést! — De nem félünk, mert nem hihetjük, hogy ha az édesanya kopogását hallja, egy Centralista is megkeményítse az Alma mater iránt hálás szívét!

Készül a kis quadrum művészi kiképzése, a kerengő boltíven elhelyezett tondóknak 24 művészi freskóval való kifestése, készülnek a ma meglevő szobrászműhely mellett ötvös és restauráló műhelyek, hol a kispapok szabadidejükben maguk is fúrhatnak, faraghatnak, esztétikai ízlésüket tökéletesíthetik, készülnek a refektóriumban a freskók, készülnek az új helyiségek, ahova az érseki helytartóság beköltözhet; csupa terv, csupa művészi ihlet, csupa alkotni vágyó vakmerő lendület, az Úr háza népéért eléggő szent szeretet! Centralista testvér: halld a boldog, nagy örömhirt: szemináriumunk újra épül, újra él!

Dr. Boér Miklós.

Elöljárói változás — új elöljárók

Péterffy Gedeon: Amikor utoljára lépett ki a ház küszöbén, bizonyára meg-

fájdult a szíve. Minden zuga ismerős volt előtte, minden téglá, ablak, ajtófaragvány és freskótöredék, az utolsó szem bab és kanál olaj is féltett kincse, szemefénye. Évszázadok eseményei zsúfolódtak belé a 42—47-es időkbe. Be kellett osztani a vagyonsfenntartónktól mindig gyéribben érkező ellátmányokat. Ha ez nem ment, svédekkel kellett egyezményt kötni, a kispapok erélyes hazaküldését kellett elhatározni. Aztán légó-parancsnokság, ostromi sebesülés, újjáépítés szorgalmazása, a mindig-szépítés maradandó nyomai a kereszt-úton és az ebédlő fajaiban. Mégis kibírtuk, mégsem haltunk éhen! A morális magasztos

elveit hirdette a tornatermi katedrán, s közben fel kellett oldania magában a felszabadultság lazább etikumát. A római repülőgép elvihette közülünk, de a reá emlékezést nem tépte ki ez a kispap-lelkekből. Isten áldása kísérje új munkahelyén!

Erdey Ferenc: Amikor a tonzúra-feladás után megdöbbsent kispap-ajkak továbbadták a hírt: nagybeteg atyánk; nem gondoltuk volna, hogy az esti szentelés volt utolsó találkozásunk vele, mint spirituálisunkkal. Nyolc évre súlyos betegség tett pontot, de nem hiába imádkoztunk: az erősakarátú atya már ismét oktat bennünket. Nehezen hangzik fel a megszólítás: professor úr! — atyánk marad ő mégis! Mert nem pereghetett le nyom nélkül lelkünkéről a sok tanítás, a filozófikus mélységű szavakkal és paténára tett engesztelő életáldozattal való nevelés: a köztünk nőtt szálak csak erősödnek, és hálátelt lelkünk csak így tudott búcsúzni: Atyánk, nem búcsúzunk!

Nagy Ferenc: Betevődött egy ajtó, de kinyílt egy másik. S belépett rajta felénk, egészen hozzánk, csak minékünk, Pécs ifjú prefektusa. S amint idézi előttünk a régi, igazi centralista multat, amint bő marokkal szórja elénk fordultatos életének gazdag tapasztalatait, s amint belénk sugározza az Isten szeretetében való elmélyülést és a kispaptársainkkal Krisztusban való testvériséget: megköszönjük az Úristennek, hogy őt küldötte ide. A mi feladatunk csak egy: a lelki rinascimento kemény iramára férfias, őszinte igenis visszhangozzék lelkünkéből!

Boér Miklós: A munkabírást, a fáradhatatlan, áldozatos, csendes munkát csodálja benne a kispap. Ő is tegnap még növendéke a háznak. Ma pedig főgondja, hogy az újjáépítés fedezetének nagy számoszlopa biztosíttassék. E mellett házunk és iskolánk tegnapi rektorának, Tóth Tihamér oltárraemelésének ügye is megdöbbsztatja a szívét: postulátori szerepe ad néki újabb munkát. S ha holtfáradtan hazaérkezik a minisztériumból, mindig felkereshetjük, s hol ablakot üvegeztet, hol alaposabb takarítást sürget, máskor meg a fürdés, reverendasegély, kerti játéka főgondja. Köszönjük, hogy szívében első helyet foglalhatunk el, s kívánjuk, hogy Isten kegyelmével varázsolja

megint mihamarabb ragyogó tündérkertté a házat!

(Orelly fotó.)

Énekkarunk multjából és jelenéből

Mikor a krónikás kezébe fogja a tollat, hogy számot adjon az „alma mater” zenei életéről, lelki szemei előtt régmúlt idők emlékei elevenednek meg, melyeket elsárgult énekkari naplók őriznek.

Öröm kézbe venni ezeket a fakó lapokat, mert felénk árad azokból a mindenkori központista lelkesedése a szent zene ügye iránt és büszkeséggel tanúsítják ezek a lapok, hogy a fővárosi hívők ezt a lelkesedést megértéssel támogatták mindig.

Ragadjunk ki ezekből a lapokból egy-egy részt és okuljunk.

Az 1862. évi napló ezt mondja:

„A mult évben érte dalárdánk két tagját, tisztelendő Szrtarill Ignác és Lončarič Márkot azon megtiszteltetés, hogy nagypénteken lamentációkat énekelvén, érzésteljes énekjöket mélt. Huszár Ferenc országbírói ítélőmester egy-egy arannyal jutalmazá.”

Hogy pedig az előjáróság, főképen a „vicerektor úr önagysága”, mint a régi naplók mondják, szilárd anyaggal is támogatta az énekkar teljesítményét már a régi időkben is, arról az alábbi naplójegyzet tanúskodik:

„1865 dec. 25. Négy év alatt nem emlékszünk vissza, hogy karácsony éjjelén ily szépen sikerült volna minden s jó lélekkel elmondhatjuk, hogy az éjjeli 10 óraker a priori adott csokoládéoldatot az idén megérdemeltük.” Úgy látszik, ez szokás volt.

Az énekkart többször hívták kinti szereplésekre is. Az ilyenek előnyeiről, mely minden idők központistája előtt kedves, a következő sorok tanúskodnak:

„1866 január 13. A magyar kir. kúria a ferenceseknél rendezte az elhunyt kalocsai érsek, Kunszt József lelkiüdvéért a requiemet. A szereplésnek az a jó oldala volt, hogy egy tanórát nyertünk, lévén a megjelenés ideje $\frac{3}{4}$ 10-re bejelentve.”

Azonban nemcsak a sikereket, hanem a gyengébb szerepléseket is megörökítették a naplóírók az utókor számára.

„1867 ápr. 8. Hazánk feledhetetlen fiáért, Széchenyi István grófiért tartott gyászistentiszteleten a szokásos énekek adattak elő, sajnos olymódon, mely a legtávolabbról sem kellett áhítatot a keblekben. Az összhang többhelyt meg volt zavarva, a hang mindig egy fél lépéssel kullogott az ütem után, szóval lelketlen és szintelen volt az előadás.”

Az énekkar élete a régi feljegyzések nyomán, melyeket az 1909—1910-ik tanévig tudtunk követni, szabályos egyesületi élet keretében folyt. Ennek az egyesületnek tagja lenni megtiszteltetést jelentett. 1896-ig az előjáróság által kinevezett főkarnagy, 1896-tól pedig az elnök és a karmester vezették az ének-

kart. Az 1873 nov. 13-án tartott énekkori gyűlés jegyzőkönyve a tagok figyelmébe idézi a törvények közül a 2-ik szakasz 9-ik §-át:

„... a rendes tagok az énekkórákon pontosan megjelenni tartoznak, a későn jövők kötelesek magukat a karnagynál igazolni. Ki elégtelen okból háromszor elkésik, meghatározott pénzüsszeggel bírságotlatik. Igazolatlan elmaradás annyiszor, amennyiszor pénzbüntetést von maga után. Rossz akaratból eredő hanyagság a dalárda kebeléből való kizárással büntetetik.”

Hogy ez egyáltalán nem a „dalárda” hanyatlását jelenti, annak ékes bizonyossága, hogy a szokásos kinti szereplések száma egyáltalán nem csökken. A jó plébános urak pedig bizonyára szeretettel és megértő vendéglátással halmozták el a levita dalnokokat, mint 1874 úrnapi körmenetén a Terézvárosban is. „1874 jún. 7. Úrnapi-nyolcada alatti vasárnap a Terézvárosban tartani szokott körmenet alatt éneklé karunk az Úrnapiján énekelt négy darabot... kávéfrüstük adta az animót.”

Vendégszereplések érdekességei közé tartozik még régi idők lapjai közül ez a feljegyzés is:

„1875 május 16-án a helybeli apácák templomában (minden bizonnyal az Angolkisasszonyoknál) működött közre a daltársulat. A csattogányok dalát phisharmónia kísérettel Szabó József karnagy és Szanyi Ferenc alkarnagy énekeltek.”

De csukjuk be a régi naplót...

Nézzünk a jelenbe...

A Központi Papnevelő Intézet énekkara két véres háború után is a belváros hitéletének jelentős tényezője maradt. Alig ült el az ostrom, zsúfolt templom hirdeti, hogy a hívek értékelik az „egyetem szentegyházának” és a kispapok énekkarának szentmiséit, szertartásait, ahol valóban „új éneket énekeltek” mindig az Úrnak.

Az idei évben az énekkar is lassan felépült a háború okozta sebekből és a békevágányok felé halad. Ennek a haladásnak egyik jelentős állomása volt, mikor március 30-án, virágvasárnap a barkaszentelés ősi dallamait, majd az Úr Jézus szenvedéstörténetét „Géza bácsink” turbáival a mi énekkarunk tolmácsolásában közvetítette a rádió. Ebben az évben már a régi békeévekre emlékeztető tömeg vett részt a nagyhét valamennyi szertartásán annak bizonyosságául, hogy a főváros hitéletének egyre erősebb lelki szükséglete az igazi liturgikus szellemű szertartásokon való részvétel.

Az igazi erőpróbát az az egyházzenei hangverseny jelentette, melyet az Intézet előljárósága az Egyetemi-templom és a Szeminárium háborús kárainak fedezésére rendezett május 19-én, az énekkar közreműködésével. Jelentős dátum ez az énekkar történetében, mert első eset, hogy önálló hangversenyt tartott a szeminárium énekkara az Egyetemi-templomban. Az „egyetem szentegyháza” ez alkalommal zsúfolásig megtelt a ragaszkodó hívek seregével. Mindszenty József hercegprímás úr Őminenciája melegehangú beszédben hívta fel a hívőcsereg figyelmét, hogy „... milyen elgondolkodtató, hogy az a templom és szeminárium, mely fennállása óta szüntelen sebeket gyógyított, most maga is gyógyításra szorul...” A továbbiakban mesteri szavakkal fejtette ki Főpásztorunk az ősi magyar „szentegyház” szó jelentését, rámutatván az Egyetemi-templom értékeire. Végül azzal a kéréssel zárta le szövegét, hogy „... segítsünk, hogy legyen ez a templom, ami volt, továbbra is Isten szentegyháza”.

A beszéd előtt Gergely Ferenc művészi orgonajátéka egy Händel orgonaversenyt tolmácsoló vonószekari kísérettel, majd a szentélyben álló kispapok ajkáról ősi gregorián melódiák után klasszikus és romantikus kórusok, — a beszéd után pedig a mai magyar egyházi zene mestereinek szerzeményei csendültek fel Talabér Frigyes egyházzenei igazgató úr vezetésével. A művészi hangverseny méltó befejezése volt Liszt Ferenc egyik hatalmas orgonaszerzeményének zárótétele.

Mind a hangverseny, — mely különben 3000 forint jövedelemmel járult az újjáépítéshez — mind az énekkar többi szereplése bizton kelti a krónikásban azt a hitet, hogy régmúlt idők lelkesedése a „musica sacra” iránt nem kihalóban, hanem egyre inkább emelkedőben van. Ezt pedig az „alma mater” háborús sebeinek meggyógyítása nemcsak biztosítani, hanem állandósítani fogja.

„Quod Deus det.”

Hajtás Ferenc.

Remete Szent Pálról

(Vesperásra.)

Új hadseregek kórusa
Dícséretét dalolja ma
Vezérünk ünnepére:
Őt égi hadgyakorlatán
Vezérlt szép halál után
Krisztus, a fénynek fénye.

Ő élt remete életet,
Mit angyalinak nevezett,
Először Krisztusunknak:
Nevével megbecsültetünk,
S testvérekként hogy élhetünk,
Parancsa gyámolítgat.

Bár megfosztotta a halál
Szülőtől korán, de Pál
Kincs nélkül élt bőségben:
A lángeszű flú sokat
Tanulta az írásokat,
S kitűnt a bölcsességben.

A fiatal, tudós gyerek,
Midőn látta a vétkeket
S világi hűségét:
Kerülte a földleket,
Inkább akart szent életet,
Krisztust szeretni vágyott.

Magános helyet keresett,
Hol élhet szentebb életet
Szelíden, békességben,
Hol elhagyván a társakat,
Serényen előbbre halad
Krisztusnak félelmében.

Midőn látták a remeték,
Azt hitték rátekintvén,
Jánost, Krisztusnak hírnökét
Látják erdőknek mélyén:
Illéshez is hasonlított,
Ki a mennyekben van már,
Olyan csodásan ragyogott
Erényben gazdagon Pál.

S hogy hűségesen visszatért
Parancsszavát követve,
Boldog szentek honába tért,
A mennyel seregbe,
Hol elnyerte az égi bért,
Istenben részesedve.

Csanád Béla fordítása.

Milyen a központista szellem?

Néhány esztendeje új elöljárót kapott a Központi Papnevelde. Nem központista volt. Amikor aztán különféle eszmecserék folyamán itt-ott emlegettük előtte a „központista szellemet”, nyomban lecsapott ránk. Mondják tehát meg, mi az a központista szellem. A prefektus úr addig feszegette a kérdést, amíg az egyik teológus nekiült és megpróbálta papírra vetni azt, amit központista lelkületnek érzett, és amiért hálás volt, hogy ebbe a szemináriumba került. A következőkben ezek a gondolatok sorakoznak fel. Csak kissé átsímítva. A szemináriumba lépő központistával is közlik azóta ezeket az elgondolásokat és bizonyára következnek majd folytatásként a központista szellem egyéb dokumentumai is.

*

A Központi Szeminárium, mint a többi szeminárium is, először „szeminárium” és csak aztán „központi”. Ebből nyilvánvaló, hogy a központisták is előbb és elsőbb sorban nevelődnek pappá, mint központistává. Más szavakkal: a központista szellemben vannak olyan vonások, amelyek minden teológusban meg kell hogy legyenek, akárhová való is. A sajátos szín csak ezek után jöhet.

A közös vonások, bár éppen mert közösek, egységesítenek, mégsem hagyhatók figyelmen kívül, mert a felfogás módjában már lehet különbség.

Ezek között a közös vonások között az első, amely nélkül nincs szeminárium, hogy kiki derék pappá legyen. Ez a cél közös. De az már nem okvetlenül közös, hogyan, milyen tartalommal töltik meg a derék pap elgondolását. Nálunk a papi hivatást ebben a szóban fogalmazzák meg: *szolgálat*. És értik rajta azt, hogy aki egyszer erre a pályára lépett, annak élete ettől kezdve nem csendes magának-dolgozás, önművelés, mégcsak nem is ajtatos jámborkodás, hanem szolgálat: Istené és emberé. Ez a szemlélet esetleg költői lendületű elgondolásokkal szemben bizonyos józanságra szoktatja az embert önmaga megítélésében. És ha ezentúl a servitium, a szolgálat gondolata egyesek lelkében netán kiábrándítóan is hatna, arra kell gondolnunk, minden hivatás alapjában véve szolgálat. Azonban ezek között is legkülönb a miénk, mert a mi közvetlen urunk és gazdánk maga az Isten.

Van aztán még egy általános jellegű vonás. A nemrég letűnt világ gyakorlatilag magáévá tett egy merész, hősinek mondott életstílust. Ezek az emberek imponáló stílusban, visszavonás nélkül tették rá az életüket egy gondolatra. Ma kevesebben járnak ezt az utat; akik járnak, azok se prédikálnak, hanem inkább az „átlagemberről”, a „kisemberek századáról” beszélnek. De akármelyiket nézzük, a kor azt sürgeti, hogy azért is, hogy a nagyratörő vezéregyenységekkel a versenyt felvehessük, azért is, hogy a hétköznapok tucatembereihez le ne csússzunk, szükséges egy, a közönséges életstílust *meghaladó életszemlélet* megszerzése és megvalósítása. — A korszemlemlre így válaszol a Központi szelleme.

Ezeket emeltük ki a közös vonások közül.

A *sajátosan* centralista szellem megközelítéséhez el lehetne indulni történeti úton. Ez azonban nehezen járható és nem bizonyos, hogy célhoz is vinne.

Van azonban egy másik út is. Ez az út abból a tényből indul ki, hogy a Központiban általában válogatott növendékek, válogatott elöljárók vezetése alatt nevelődnek és a magyar teológusok legjavától nyerik tudományos képésüket.

Ezt a tényt alapul véve a központista szellemről a következő tételek és meglátások következnek.

1. A központista először is: *teológus*. Ebben a házban mindenkinek elsősorban teológusnak kell lennie. Másodsorban lehet esztéta, irodalmár, zenész, szervező és egyesületi szakértő, szociális reformer, de az itteni hat évet fordítsa a teológiára. Hangsúlyozza ez a szemlélet a teológiát olyan hangokkal szemben is, akik a praxisra esküsznek a teória helyett. Ezek elfelejtik, hogy az Egyházban a hitélet virágzása a teológia virágzását követi, meg azt is, hogy a teóriára csak hat esztendő van, de a praxis öt-hatszor annyi is lesz. Nem is szólva arról a szemponttól, hogy a magyar tudományos teológiai élet mennyire gyenge önmagában is, külföldi vonatkozásban is. Ezen csak akkor történik változás, ha céltudatos a teológiai műveltségre való törekvés. Gyakorlatilag pedig ez azt jelenti, hogy teljes erővel dolgozunk teológiai képzésünkön most, később pedig, ha az Isten adott hozzá tehetséget, magunk is beállunk a teológia művelői közé; ha nem, akkor pedig legalább érdeklődünk utána, figyelemmel kísérjük és támogatjuk.

2. De a teológiánál nem szabad megállnunk. Nem igazi teológus az, aki nem találja meg azt az új életet, amelyből a teológia is táplálkozik és akiben a teológia nem lesz *lelki életnek*, vagy egyszerűen és helyesen, *életének* forrásává, alapjává. Szentháromság, Krisztus, természetfölötti élet, kegyelem, boldogító Isten-látás, gondviselés, megváltás nemcsak dogmák, hanem a keresztény élet alapigazságai, lényeges igazságai is. Mindez az ú. n. lelki életbe bizonyos igényességet és átfogó szemléletet visz bele: táplálkozunk az elsődleges forrásokból, ne pedig másod- meg harmadrendű jámborlatokból. Így megszűnik egy fenyegetőnek mondott veszély is, hogy t. i. az értelmi képzést nem követi egy hasonló nivójú életstílus.

3. Harmadik vonása a központi lelkeségnek: a *magyar* jelleg. Magyar jelleg a magyar életbe való öntudatos és intelligens bekapcsolódás értelmében. Ennek azért van nálunk sajátos színe, mert itt vagyunk az ország szívében, ahol végeredményben az ország szellemi élete rejlik. Politika, társadalmi mozgalmak, irodalom, művészet, a nemzet kulturális élete nekünk közvetlenebbül tárul meg, mint akár a vidékieknek, akár pedig a külföldi szemináriumokban nevelődőknek. Nagy ajándék a legfogékonyabb ifjúj években ilyen környezetben felnőni. Behozhatatlan előny a vezéregyéniségekkel való közvetlen érintkezésnek lehetősége is. Volt ebből a szempontból a központistáknak egy másik nagy előnyük is, amely az ország megcsontítása után ismét megszűnt, a nemzetiségi kispapokkal való érintkezés és együttlét. A nagy probléma megoldására ez a lehetőség tán sokkal többet jelenthetett volna, mint akárhány államférfiúi kísérletezés.

4. Végül még egy nehezen megfogható vonást szeretnénk kiemelni a központista arcon. Ez a vonás a jelenlegi előjárói kar által kezdeményezett nevelési elgondolás eredménye. Innen van különleges jellege is. Áll pedig abban, hogy törekszünk megbecsülni és kialakítani egy *egészséges természetes erkölcsiséget* is. Sokszor emlegetik, hogy a természetfeletti nem törli le a természeteset, de keveset gondolnak a viszony másik tételére, hogy természetes adottságok nélkül a természetfeletti építmény levegőben lóg. Ez a vonás sokféleképpen nyilatkozik meg: a társakkal, kurzusbeliekkel, előjárókkal szembeni bizonyos közvetlen magatartásban, a szemináriumi fegyelem úri és könnyed, de nem szabados kezelésében, a bizalomra épített nevelési rendszerhez illő becsületességben és önnevelésben, különféle sallangok elhagyásában és lényegre törő objektivitásában.

Ezekután mégcsak ezt a kérdést kell tisztázni: vajjon ezek a vonások annyira karakterisztikusak-e, hogy egy szeminárium szellemére sajátos jelleget nyomnak.

Nem kötelező-e minden szemináriumban a teológiába való komoly elmélyedés? De igen! Azonban nálunk a többen van a hangsúly, amely többre is kötelez. Megerősíti ezt az a tény is, hogy efféle tudatos törekvésekkel a valóságban — tisztelet a kivételnek — nemigen találkozunk.

A második jellegzetes vonás jogosultsága jórésben az elsőtől függ. De azon túl is nem kell sokat reflektálnunk, hogy belássuk, hogy a teológiának imént említett kardinális pontjai nemigen folynak bele a lelki élet, a gyakorlati élet vonatkozásaiba. A teológia és az élet viszonyát kifejező tétel a maga: „aliquáliter aliter”-jével meg „totaliter aliter”-jével tréfás beállítása mögött nem éppen tréfás valóságot föd.

A magyar jelleg, fentebbi értelmezésében, kétségtelenül speciális vonás.

Az utolsó jellemvonás azért sajátos, mert a „mi” előjáróink diktálják és megérdemli, hogy maradandóan legyen rajta a központista arcon, akkor is, ha már nem lesznek az öreg falak között.

Lehet tehát ebből a négy vonásból egy sajátos szellemet felépíteni.

Ha pedig ehhez azt is hozzávesszük, hogy ez a programm eléggé általános ahhoz, hogy mindenki elférjen benne, de nem is annyira elnagyolt, hogy az ember elvesznék benne és megvalósíthatatlanná váljék, akkor csak az van hátra, hogy minél több olyan centralista legyen, akiben ez a szellem testet is ölt.

Görög élet a Központban

Noha nem vertük dobra, viszont véka alá sem rejtettük a Görög Kör ezévi célkitűzését: egyrészt, hogy mi magunk tökéletesen megismerjük saját keleti liturgiánkat, másrészt pedig arra törekedtünk, hogy ugyanezt megismertessük mindazokkal, kik — éljenek bár e szeminárium falain belül vagy kívül — érdeklődnek iránta. Kétirányú tevékenységet fejtett ki tehát a Kör kettős célkitűzésének megfelelően: belső, önképző munkát először, és e munka gyümölcseinek készséges lelkülettel történő szétosztását az érdeklődők között — másodsor.

Ami mármost a programm valóra váltását illeti, interjúvoljuk meg külön-külön azokat, kiket a névtelen tagok bizalma a munkavezetők tisztességével ruházott fel, hadd mondják el maguk egy-két mondatban: mit és hogyan cselekedtünk. Szóljon talán először

az asszisztencia-magiszter: Görög liturgiánk iránt érzett szeretetünk nagy lendülettel indította meg a munkát az asszisztencia elsajátítása terén is. Az előírt szabályokon kívül a fellépés és a könnyed mozgás magunkévá tétele is volt a cél. Az év folyamán sorra került Ar. Szt. János liturgiáján kívül az előreszentáltak liturgiáján, valamint a reggeli és délutáni istentiszteleteken való segédkezés begyakorlása. Nagy élményt jelentett ez különösen a kezdők, az újonnan beöltözöttek számára, akik épületes szorgalommal készültek ezen a téren is az oltárszolgálatra.

Hallgassuk meg könyvtáros-pénztárosunk jelentését, akinek az ostrom alatt szétzilált könyvtárunk rendbeszedése és gyarapítása terén feledhetetlen érdemei vannak. Ime:

A fentebb már említett célkitűzés szolgálatába állítottuk könyvtárunkat és pénztárunkat is. Liturgikus tárgyú könyvállományunkat 41 példánnyal gyarapítottuk. Pénztárunkból több mint 100 forintot fordítottunk ilyen célokra. E mellett teljesen újjárendeztük és új katalógusba szedtük könyveinket. A könyvforgalom központját is liturgikus tárgyú könyvek képezték.

Sokszorosítottuk esti imánk szövegét is, hogy eleve kapcsolódhassunk mindannyian a szombat esti közös ájtatosságunkba.

Fellépéseink, szerepléseink középpontjában mindig énekkarunk állott. Szóaljjon meg tehát az is, ki bennünket ezen a téren irányított,

az I. ének-magiszter: A görög énekkar ebben az évben főleg 4 szólamú miseénekeket tanult meg, hogy azokkal részint a rádió által a Rózsák-teréről közvetített istentiszteletek, másrészt pedig a Keleti-napok fényét emelje. Nagy segítségünkre volt néhány latin kispaptestvérünk is az egyes szólamok megerősítésénél. Nagypénteken viaszlemezre vette a rádió 3 húsvéti énekünket s azt d. u. 1-kor a nagypénteki műsor keretében közvetítette is. Május első péntekén a szeminárium kápolnájában énekeltek — a közösség bekapcsolódásával — a Bold. Szűz Paraklízát.

A Kör életéről szorgalmasan vezetett jegyzőkönyvek beszámolnak még előadásokról, értékes felszólalásokról és sokoldalú érdeklődést mutató javaslatokról.

Dióhéjban összefoglalva tártuk fel az eddigiekben a Kör ezévi belső tevékenységét. Ném célunk a részletekbe menő és mindent felölelő tájékoztatás kifelé irányuló ténykedésünk ismertetésénél sem. Egy-két jelentősebb mozzanat mellett azonban mégsem mehetünk el szó nélkül akkor, amidőn egy egész esztendőről kell számot adnunk volt centralista testvéreinknek.

Amint bevezető sorainkban már említettük, nem csináltunk titkot ezévi célkitűzésünkből, melynek egyik sarkalatos pontja éppen az volt, hogy nemcsak megismerni, hanem az érdeklődőkkel megismertetni is akarjuk a keleti liturgiát. Aki szemináriumunkban csak a legkisebb érdeklődéssel kíséerte is a Görög Kör életét, annak észre kellett vennie ezt a — egyébként az őszi Keleti-napokon nyilvánosan is meghirdetett és a hallgatóságtól élénk helyesléssel és tetszéssel tudomásul is vett — célkitűzésünket. S hogy ez a helyeslé nemcsak udvariassági gesztus vagy fellobbanó szalmaláng volt csupán, misem bizonyítja jobban, mint pl. az a tény, hogy úgyszólván egész éven át latin kispaptestvéreink ministráltak nap mint nap a görög egyetemi misén, az Egyetemi-templomban. Természetesen önkéntes jelentkezés alapján tanulták meg igazán csodálatra- és tiszteletreméltó alaposítással és — tegyük hozzá — gyorsasággal a ministrációt, sőt a görög asszisztenciát is; mindez kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a Központban megtartott Keleti-napok sorozata nem volt üres szalmacséplés, hanem a termékeny kispaplelkékben ugyancsak jó talajra talált.

Hosszúra nyúlna beszámolónk, ha felsorolnánk a Főváros és környékének templomaiban tartott Keleti-napokon szerzett élményeinket vagy ha részletesen beszámolnánk énekkarunk kinti szerepléseiről. Ez utóbbival kapcsolatban legyen szabad e helyütt is megemlékeznünk a Kör azon tagjairól, kik a szemináriumunk énekkarában vasár- és ünnepnapokon az Egyetemi-templomban énekelnek, a latin énekkar próbáin vesznek részt, egyszóval „oszlopos tagjai” a latin énekkarnak. S mindeme elfoglaltságuk mellett, rengeteg időáldozattal ugyan, de mindig lelkesedéssel vették ki részüket a görög énekkarban is.

Amikor ezt az igen hiányos beszámolót kedves Centralista olvasóink elé terjesztjük, arra kérjük őket, hogy észrevételeiket, javaslataikat, esetleges kifogásaikat juttassák el hozzánk. Hadd tudjuk, mit várnak tőlünk odakint és hadd érezzük a segíteni-akarás ösztönző, további és eredményesebb munkára serkentő hatását.

A tisztikar tagjai: főgörg: Turzán Dezső V. é. — asszisztencia-magiszter — titkár: Antal Sándor V. é., — pénztáros-könyvtáros: Mosolygó Imre IV. é., — jegyző: Kun László III. é., — I. kántor: Békés Géza V. é., — II. kántor: Papp Zoltán II. é., — sekrestyés: Fodor István I. é.

T. D.

A Pócsi Mária

Sárgultlevelű őszalkonyatban
robog Pócs mellett vélem a vonat.
Nem látni füstös ablakából
csak akácokon át kettős tornyodat,
mely alatt súlyos ívek rejtene:
Könnyező kegykép: Pócsi Mária.

De emlékeim már közelebbre jönnek,
s utolérnek a csattogó sinen,
betoppannak a vonat ablakán is:
Becsukom szemem s lelkem mélyiben
jól látom őket. Elmondják nekem,
hogy mit izen a Pócsi Mária.

„Emlékszel, fiam? Hogy jöttél eléem?
Üsszelört szíved hoztad remegéssel
reménységednek végső cérnaszálán . . .
S hogy mentél haza? — Boldog nevetéssel,
mert könnyeimből új erőd lakadt:
Meggyógyított a Pócsi Mária.

Emlékszel, fiam? Hogy sirtál te is,
mikor a tömeg eléembe sodort
és térdrehullott . . . Csak az ének szállott.
Könnyed kimosta szemedből a port.
„Emlékszem Anyám, Pócsi Mária.”

Ne hagyjatok el régi képek,
ne hagyjatok el pócsi dallamok!
Hadd érezzem még a népnek szívverését!
Hadd érezzem, hogy mindig ott vagyok,
hogy anyám még ő s hogy én az ő fia:
hogy mindig hív a Pócsi Mária.

Lengjetelek felém régi zászlók,
fehér képszobrok integessetek . . .
aranyláncocskák . . . régi mankók . . .
márványtáblácskák, ne feledjetelek!
Ha a szívemben tenger lesz a bánat,
gyűlölet, csapás, bűn és kárhozat:
Legyetek értem szóttalan ima,
hogy az a két szem újra könnyet ontson,
mert meggyógyulok és tudom, szent leszek,
ha értem sír a Pócsi Mária.

Békés Géza

S P O R T É L E T Ű N K

1946 szeptemberében új, nagy feladatok előtt álltunk. Az első „békebeli” évet akartuk megkezdeni, — s talán éppen ezért különös, hogy sportéletünk fejlődéséről, kiszélesedéséről számolunk be e helyen. Az elmúlt esztendő egészen járatlan, új ösvényeket tört e téren Szemináriumunk életében. Sportról eleddig is írtunk, de annyira tervszerű megnyilatkozásokról eddig egyszer sem volt szó, mint éppen az idén. Nem a lelkiek és szellemiek rövására történt ez a fejlődés, hanem éppen azok érdekében.

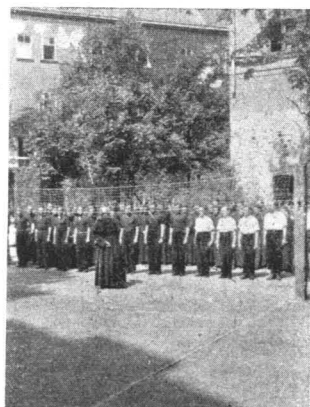
Kora ősszel megindult rendszeres labdarúgó programunk piarista kispap-barátaink szabadsághegyi pályáján. A baráti környezet előnyehez több szempont is járult, mely pályaválasztásunkat indokoltta tette. Egy-egy délutáni mérkőzés ugyanis a labdarúgás, szinte mellékes szempontjai mellett a sziklamászás, gátfutás, akadályverseny, sokszor a lesiklás, — hazafelérjővet pedig az 5000 méteres síkfutás terén hozott kiemelkedő eredményeket.

Magán a pályán, játék közben is sok érdekes, új tapasztalat született, hiszen látni, látott már az ember futballmeccset, de hát mégis csak más, amikor sajátmagának kell hajszolni a labdát. Mert érdekes tulajdonságot tapasztaltunk rajta. Alighogy hozzánk ért, mindjárt el is pattant, mintha csak haragudnék ránk; „a manó rúgja meg”, mondogatták egyesek, de manó nem volt a pályán, így hát nekünk kellett igyekeznünk, hogy engedelmeskedjék akaratumknak. Hosszú hetek munkájának eredményeként végre annyira jutottunk, hogy sikerült a labdát többször az ellenfélnek, ha nem is hálójába, de kezére vagy lábára rúgni. A játék végén sokan tapogatták bokájukat, amelyen filozófusok változásokat fedeztek fel és megállapították, hogy férfias, kemény sport a futball.

A rúgások helye sajtott és égett; az égés átterjedt a testre, a szívekben lángragyujtotta a sport szenvedelmének tüzeit: és a sport fákljai a társalgóban lángoltak tovább, ahol a Magyar Iskola ping-pong lehetőséget teremtett. A ház teteje ekkor még nem volt kész, így az izgalom nem tudott idehágni, de meg a stúdióra szóló csengő is gyakorta megzavarta az ütögetőket. Az esti küzdelmek fölöttébb nagy látogatottságnak örvendtek. A hősök közül senki sem távozott szárazon, mert szakadt róluk a verejték.

Még a kollokvialis idők előtt rendeztük őszi ping-pong bajnokságunkat. Két bíró vezette a meccsetek. Pontozó bírálóinkat nem vettük igénybe, — ők a Kittel — Kahle-ban „pontoztak.” Az egyéni bajnok Gémes Károly (III. éves) lett. A páros bajnokság álmait Takács Zoli szövögette a VI. évesek számára és Varsányi Vilivel egyetemben el is nyerték a győzelmi pálmát. A VI. évesek most ennek árnyékában készülnek a szigorlatra.

A vakáció élményeiről nem áll módunkban hírt adni. Varsányi Vili azonban bizonyára vívott otthon, mert amint visszajöttünk, tett egy-két jó „vágást”. (A vice Atya felkérésére több malacot holttá nyilvánított. Az év végén új vágással lepte meg valamennyiünket, mely a fején található, de csak hajvágás után lehet észrevenni.)

Nagy hidegek miatt, belső sportot választottunk „fahordás a pincéből” jellegével. A IV. és III. évesek a korlátot is beszervezték, amit villanyoltás után sokan meg-megráztak, minek következtében a szerencsétlen korlát oly hangokat adott, mintha valaki testi erőit fejlesztené rajta.

A Tavasz Angyala nemsokára takarodót fújt a télnek; mi is felfújtuk a futballt (ez már a sajátunk, Marczell Atya ajándéka fiainak) és igyekeztünk dermedt tagjainkat a pályán felvillanyozni. Az alsósok reggeli fogmosás helyett fenték a fogukat, hogy egy keddi napon „laposra” címmel, nagy vereséget zúdítsanak a felsősök nyakába. Szavukat állták és 7:1 arányú győzelmet arattak. A felsősök nem nyugodtak bele és nyugtalanságukban oly szépen játszottak, hogy a következő meccs eredménye 1:1 arányban „javukra” dőlt el. A piarista kispapok május folyamán barátságos mérkőzésre hívtak meg bennünket. Igyekeztünk hálónkat megőrizni a gólok-tól, de igyekezetünk négyszer csődöt mondott. Igaz, tizenegy gólt mi is rávertünk az ellenfélre.

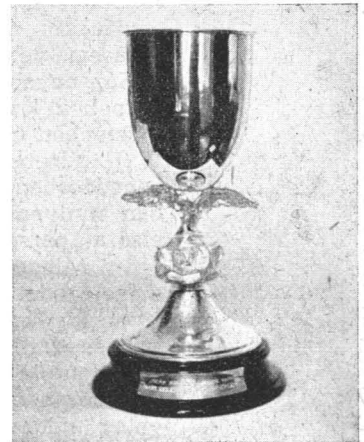
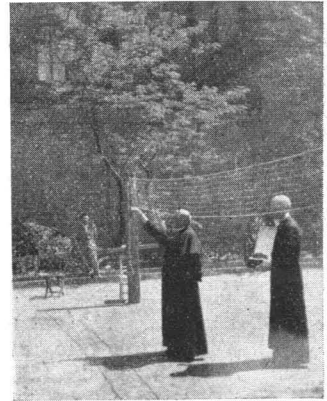
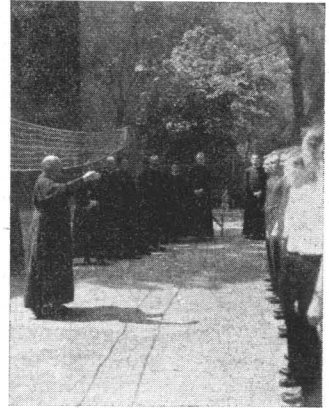
Nagyon elkalandoztunk már a házból és mindig csak a pályán járunk... Nézzük csak meg, mi történik a „hortus conclusus”-ban. Azt hinné az ember, hogy csónadrágban járó kubikosok dolgoznak kertünkben, pedig csak az alsósok hányják a földet, hogy megvessék alapját a röpplabda-pályá-

Eredmények:

1.	III. é.	27 pont	
2.	IV. é.	16 pont	jobb gólarány
3.	VI. é.	16 pont	
4.	V. é.	15 pont	jobb gólarány
5.	I. é.	15 pont	
6.	II. é.	7 pont	

nak meg a kuglizónak. Egy hetes munka után mindkettő ké-szen is áll (hála érte Csizsár bácsinak, tavalyelőtti fődukto-runk édesapjának, aki önzetlen, halogatásnélküli többletmun-kával tette lehetővé a sportpálya gyors elkészülését), és várja, hogy a Rektor Atya eldobja az első kugli-golyót, mely meg-indítója a „Marczell Atya Serlege”-ért folyó kurzusok közötti bajnokságnak. — Rektor Atya, látva az ifjúság sportolási buz-galmát, alapította a vándordíjat, egy ezüstserleget: „Mens sana in corpore sano” felirással, és elindította a küzdelmet a „Győzzön a jobb” jellegével. A sport mindenkitől áldozatot kö-vetel. Ebből Rektor Atya vette ki leginkább részét, mert több mint ezer forintja szolgálja sportlehetőségek formájában kis-pap fiait. A serlegért három sportágban (röpplabda, ping-pong, kugli) küzdenek a kurzusok egy őszi és tavaszi fordulóban. A legtöbb pontot nyert kurzus őrzi a következő évben a ser-leget, amit átadásakor a Vice Atya színiig töltes borral és a győztes kurzus tagjai ebből hűtik lelkesültségüket.

A mérkőzések izgalmakkal telten folytak le, meiynek fo-kát az elhangzott sziú és egyéb kiáltások szerint lehetett mérni. A bajnoki cím elnyerésével a III. év lett a serleg első őrzője. A bajnokság eredményét a fenti táblázat részletezi:

A sportágak mindezekig nagy látogatottságnak örvendenek. Sok jó pofa van, aki a kugliban is híven önmagához, csak „pofát” dob. Egyes röp-labda-csapatok „Pedagógiai” szempontból hagyják, hogy az ellenfél nyerjen (VI. és V. év). Sok ifjú levita oly örömmre gyullad, ha egy szervája átmeleg a hálón, hogy olvadozó örömeiben nem is gondol a labda további sorsára, és meglepődve ocsúdik fel, midőn lába előtt huppan az ellenfél „lecsapása”. A kopaszok itt is szeretnek fejelni, igaz, utána „fejmosás” következik.

De annyira belemerülök a délutáni és esti sport részletezésébe, hogy a reggelről majd meg felejtkezem. Pedig ez ám a mi nagy számunk: A felkelés után zuhogó léptekben, de mélységes silentiumban rohanunk ki a tetősétányra és végezzük közösen a reggeli tornát. Eleinte nehézségeket hoztak fel ellene, de a jobb belátás hamarosan úrrá lett a kényelmi szemponton, s reggelenkint Nyéki Atya remek nyolc-ütemű gyakorlatából meritünk friss erőt napi dogmatikai és egyéb erőpróbáinkra.

Nem hagyhatok említés nélkül több sportágot, amelyeket eddig is sokan szeretettel műveltek, művelnek és művelni fognak. Ezek:

1. A prefektusok és duktorok lovagolnak (vesszőparipájuk a silentium).
2. Sokan a billenést gyakorolják a kollokviumokra való tekintettel.
3. Hasonló célból úzik mások az „emelést”, „hajítást, dobást” (ezidőszerint a tananyag intenzív elsajátításának műszavai).
4. Futóink a csengő szavának hallatára hallatlan gyorsasággal gyakorolnak.
5. V., IV. és III. évesek erős bakancsot keresnek a szigorlatok megmászására.
6. A VI. évesek, mint a haladás és az új világ szellemének képviselői rögbiznek. Egy fénylő labdát ütögetnek, ami erőteljesebb ütésekkel érdekesen szól. (Hajtás Ferike feje.)
7. Politikusaink előítéletek gátjain igyekeznek átfutni.
8. Sokan gyakorolják a vívást, hogy a professzorokkal megvívjanak.

*

Most a humor hangja csendüljön át a köszönet és hála szavába mindazok felé, akiknek ezernyi gondja és törődése arra irányul, hogy a rájuk bízottak tökéletes, harmonikus papi egyéniségekké bontakozhassanak ki. Hála és köszönet elsősorban Rektor Atyánknak, akinek jelmondatát: „Janua patet, sed cor magis” napról-napra érezhetőbben tapasztaljuk. Nemeslelkű adományai, amelyek új tradíciót teremtenek, az élet eleveenségével sugározzák felénk Krisztus szellemét. Fülünkbe csengenek szavai, amit a serleg átadásakor mondott: Rekordereket nem fog kitermelni ez a Szeminárium sohasem, de az atleta Christi eszménye most kezd elmélyülni testi síkon is a Ház nevelő élményében. Az Atyának nemes gesztusát a fiak azzal igyekeznek a jövőben is hálálni, hogy azt a kispapi és papi eszményt, ami az ő szívében él, mindjobban megvalósítsuk.

Vicerektor Atyánk szerető készsége házi sportpályánk területének átengedésében a szükséges munkaerő és anyagok rendelkezésére bocsátásában nyilvánult meg. Igen jól esett tapasztalnunk, hogy szemében mindig első a „persona” és minden más anyagi (a „res”) ennek szolgálatára adatott.

Mindennapos vendégünk a sportpályán a Spirituális Atya s egy-egy meglepégedett mosolya újabb buzdítás számunkra.

Nyéki Atya világos, megfontolt és józan ítéleteivel irányít bennünket, és gazdag élettapasztalatából meritve hívja fel figyelmünket azokra a szempontokra, amelyek a sport művelésében nem hanyagolhatók el.

A sportügyek legfőbb irányítója Papp Atya, aki anyagiakban is rengeteg áldozatot hozott. Megérzi ő a szív melegét, ha egyszerűen, őszintén ennyit mondunk: Köszönjük.

A sportot továbbra is eszközként akarjuk felhasználni a szellemi és lelki célok elérésében. Meggyőződésünk, hogy az utóbbi kettőt eredményesebben tudjuk megvalósítani, ha erős fizikum áll rendelkezésünkre, és a testi erők fejlesztése a szellemi és lelki erőfeszítésnek is sarkallója lesz.

Lázadók könnye

Egy csepp könny ragyog a templom faragott padján, az utolsón. Nap tüz át az ablakon, az oszlopok s a kőpadló élesen tükrözik vissza. Néha kabát s arc villan meg a fényömlésben, ilyenkor színek és fények eltompulnak, s meggyullad szinte, aki a napra lépett. A kihúnyó s fellobbanó fényben meg-megrezdül a könnycsepp.

— Valaki most ideejtett a padra, pontosan erre a bevésett kis keresztre. Ifjú szívben éltem, napfényben futkoztam velem a bohó diák, a kék ég pajtása. Most e torz percben elveszített s megtalálta a fájdalmat. Forrón perdültem alá, kis gyöngye a szívnek. Aztán elment. Tőlem fut, s innentől fogva szomorú útja lesz. Keresztre estem itt a padon: kereszttel rohan ő is utcák, kövek, fények között. Fájdalma az lesz, hogy nem akarja meglátni keresztjét. Lázadó, aki megtörte a belső hangot, nem fogadta el létét olyanak, amilyenek megalkotta a lét Ura. S én mily hiába lettem! Nem értenek, kik mellettem járnak, az emberek. Mélyükben ringatják ők is szomorú testvéreimet, majd a fájdalom kráteréből megszületnek ők, az új könnyek, s az ember nem tanul. Ó, ha mi, időben elejtett könnyek egy mederbe folyhatnánk össze, zuhatagunk fölött mennyi-mennyi ember esnék gondolkodóba: lázadjon-e.

Csak magam vagyok. Értelem nélkül itt száradok fel a padon, ágán a keresztnek, míg az én fájdalmas gazdám hánykolódva új embert akar teremteni magából, mást, mint amit Alkotója. Por ül helyemre, s ha én már nem is, de ez a por vizionlátja majd ezt a tusázó gyermeket, mikor megrokkanna ideejti újra könnyét. Akkor már a belső szóra bólintani tud. Ez a jövő perc nekem is értelmet ad, bár most rövid életem hiábavaló: akkor abban a másik könnycseppben, ezen a csavaros díszű padon ölelkezik majd, aki lázadt s aki megtért.

— Kigyúlnak fönt a villanyok, a kis gyertyákra rátelepszik a láng. A templomajtó keserves gondban bámul a nyomokra, a harang bűgva kiált a diák után. Megszólal a csengő mint messzi lélekharang. Könyörgés kezdődik. A padok között verődik a hang, fogoly vadmadár. Az utolsó pad megreccsen.

— Most én vagyok az, aki legjobban hasonlítok rá. Csak én viselem a keresztet vállamon s ő. Szerettem volna megfogni karját: olyan a jel homlokán, mint az én derekamon volt. Rám is keresztet írt az ember. Kijelölt. Tölgy voltam, messzi erdők dacos fája, s nem akartam, hogy térdeplő, alázatos templomi paddá görbítsék hátamat. Én vagyok, aki megérti ezt a menekülőt: üldözi az Isten. Azt hiszi, levakarhatja a homlokáról a jelet. Pedig csak megismétli szomorú jogát az embernek: verekedhet az Istennel. S ez a küzdelem nem ma kezdődött.

Egy éve érintette meg először valami. Zene szólt, tánc ringott, a diák a diáklányra nézett és kezéért nyúlt. Akkor megállott szemhúnyásig a szíve, azt érezte, hogy homlokán zsibbadás ül. Hang ütött lelkére. „Hiába iszod a földi vizeket, csak epedtebb lész tőlük; hiába keresed szemed tükrét, hiába szórod el magad mások felé: amit keresel, nem lesz a tied. Más vizeket készítettem ajkaidra, más kezeket kezeidre, más értelmet egész lényedbe. Furcsa és kegyetlen sövényt kerítettem köréd, hogy egyedül légy, mikor látod, hogy veled van a másik.”

Mikor este visszacsengett fülébe a hang, letagadta az egésztestet. „Én

beszéltem magamhoz", — s tudta, hogy hazudik. A lány arcát rajzolgatta maga előtt, s míg bódítón zsongott teste, a lélek tömött füllel meredt az éjtszakába.

Sok nappal, sok éjtszaka kellett ahhoz, míg engem kifaragott egy régi barát. Meg kellett vívnia keménységemmel. Megtörök ő is, hisz tudtán kívül a végtelenséget keresi, s a dolgok csak a korlátot nyujtják. Most a dolgokat, az ujjait érintő világot tapogatja, de ma már beléhelyezte Isten a robbanóanyagot, mely szétveti szűk világát: beléhelyezte a kint.

Mert egy év multán nem volt elég neki az arc látása, a lány testét kívánta. Hajszolta magát az undoron keresztül, — fölötte kéken lebegett az ég — hisz lelke külön volt az ilyen utakon. A szó most úgy hullott eléje, mint a napsugár. „Nem veszed észre, hogy világít homlokod, s az utcák embere utánad fordulva kérdezi: mit keres itt ez az idegen? Más a te otthonod. Osszezúrom a világot körülötted; észre kell vened, hogy magad vagy. Fellázítom ellened a dolgokat, megtöröm benned a világ borzalmas rendjét, mert szeretlek. Szeretettel fordítom ki szívedet helyéből, hogy te magad is felfordítsd azt, ami van!”

Az udvar mélyén állt, köröskörül a régi gyermekkor homokvárai porladtak. Lehajolt, egy marék homokot szórt maga elé a levegőbe. Aztán lán-goló arcára szorította kezét és futott. „Szabad vagyok! Szabad vagyok!” — hajtogatta magának lihegve. Pedig két hang feleselt már belül, s a szabadság az élet egyetlen kiáltása. Azért sietett, mert nem volt szabad.

Nem is tudta, hová viszi lába. Rendes útja a templom volt. Mikor rám esett reszkető teste, akkor vette észre, hol van. A könny, ami leperdült, ijedtség s félelem volt, lázadás és nemet-mondás. Mikor megkeményült régi gőgjében, futott tovább a lázadók útján.

Testének kis melege még rajtam van. Ezt tartom áldásra annak, Aki az embert s a dolgot legaljáig ismeri, most mikor a pap fölemeli Őt. A csengő sír a menekülő után, az emberek tudatlan sejtellemmel néznek körül, a kehely s a gyertyák mindentudó bölcseséggel sírnak. Azt hiszik, hogy egy kéz hiányzik majd létük teljességéből, az a kéz, mely a Létet emelte volna áldásra föléjük, hiányzik örökre.

A történet mélyén, régi, békés korban az útnak más kezdete indult. Kék napszálltakor öreg barát faragta a padot. Az utolsó. Fanyarizú bölcs volt, szájaszélén fényes nyugalom, szinte túlérte benne minden mozdulás. Arcát szarkalábakban ágaszták az árkok, mindegyikben évek folytak el. Így lett tele ez a régi arc titkos ábrákkal: a dolgok mély értelmét és kapcsolatát olvasta le róla az ember. Komótosan mozgott kezében a simítólap, s a derűs bölcsök szokása szerint beszélgetett a holt fával.

„Te vagy az utolsó. Látod, az ember megöregszik és megéri az Istenre. Úgy bizony. Azt hittem, nem kerül sor arra, hogy téged is meg-simítsalak. Holnapra te is odakerülsz a többi mögé. Holnapután már rád könyököl valaki, te leszel tartója az imádságnak, mely mint a füst, kanyarog az ég felé! Milyen szép helyre kerültél! Szekerce, gyalu mart meg, míg kemény derekadból alázatos pad lett. Most simogatlak. Egészen olyan a sorsod, mint az enyém. S azért beszélek hozzád, mert magamról szólok.

Fájt mindened, mikor kiszakadtál a földből. Sohase gondoltad, mikor még ég felé lombosodtál, hogy templomba nyúlik életed. Lázadtál, pedig mi volt a tied? Ujjaidtól messze volt a valóság, pedig tapintottál velük. Békében voltál önmagaddal s a dolgokkal. Nem, kis tölgyfám! Fel kellett forgatnod a rendet. Megtudtad, hogy van akarat fölötted, s egy másik kegyetlen-szép rendbe faragott téged. Vagy engem? Engem. Te megmaradtál, én elvesztem, mikor Isten üzöttjeként átléptem itt a küszöböt. S most Isten is körülnéz engem, hosszú időn át faragott zsámolyát. — Jó lesz már, jó lesz már — mondogatom Neki. Most már semmi dolgom nincs hátra. Igaz,

még van! Ide a könyöklőre, így, ide még kereszt kerül: furcsa jele a fájdalomnak. Ez ütötte át lelkeket, hogy belenézessen az Isten.

Igy, ide. Majd fölötted arcok lesznek, biztos lesz, aki könnyet hullat rád. Olelje azt Hozzád a fájdalom. Talán azt a bálványt imádja, mit az élőhús emelt magának: töltsd meg lelkét, Uram, akkora szeretéssel, hogy ne tudjon megállni a dolgoknál, testén keresztül lelkét is hasssa át a szeretet. Talán lázad ellened: legyen oly nagy lázadása, hogy azzal választódjék el önmagától, s hulljon kezébe, mint az esőcsepp. Mi már, Uram, kik lázadók voltunk, ez a számoly és én, készen állunk, hogy templomba állíts bennünk. Mert a régi lázadók könnye már felszáradt." — Bevészté a kis keresztet. Este csöndben, mélyen mosolygott valamin. Már lefeküdt, mikor arra gondolt: nem halhat meg a nélkül az ember, hogy valamiképp túl ne nyúlne az életen.

A hold fent ült az éjgigéző romok tetején, s dobálta sárga fényét azokra, akik megmaradtak, s most álomban viaskodnak a visszajáró rémülettel. Az ifjú megverettként nyúlt el ágyán. Nem emlékezett már a kék vasárnapra, a csodás színeket sem látta az éjtszakában. Az undor álmát aludta, s a hold színezte körül ágát.

— Alig merem megsímitani homlokodat. Egyre jobban látom rajta a jelet. Tört arcod nem hűszéves, megcsodálom ezt a fájdalmas arcot. Kopogtatom lehúnyt szemed: halott vagy, ugye? Fényből szövköz szemfödöt föled. Megbújhatsz alatta, szép halott. Mert azt az életet, amit magadra erőszakoltál, szétütötte egy rémületes perc. A ház, mely fölötted omlott össze, csak jelképe összezúzott világodnak. Más az, aki kijött a romok alól, mint az, aki patkányként menekült a föld alá. Lefoszott rólad a cicoma: meztelen lélekkel kezded, mit eddig nem akartál. Most arcodon is befejeződik a szerelem: a vér, mely pirosan koronázott eddig, helyt adott a hó titokzatos színének. Mi áll utadban még? Tested itt pihen sugaramban: apádat, anyádat föld szija. Soha meg nem tudhatod, hogy az a perc volt haláluk, mikor te másodszer lázadtál a Hang ellen. Kihívtad küzdelemre az Istent. Akkor vesztél el. Tudod-e, mekkora harc folyt érted a dolgok világa fölött? Hogyan gondolnád, hogy a könnycsepp, mit ejtettél a pad bevésztett kis keresztjére, egy barát imáját s égi életét kapcsolta össze lelkeddel? Ez a régi, öreg barát dobta beléd a horgonyt, s most húz-von Isten felé. Ó, ti emberek, azt hiszitek, bölcsök vagytok és az élet egyetlen jelenségét nem tudjátok kifejteni az okok burkából!

Aludj most, két élet között. A régi: kék vasárnapok délutánja. Az újnak is van értelme már, ha nem is kívánod: várja könnyed a pad, kezded a kehely. Holnap kibékülsz te mindennel. Új az utad, s nem veszed észre, hogy halkán nyomaidon lépdél öröd, az öreg barát.

Soha ennyi harmat nem hullott reggelre. Mikor a meggyötört tájon feltűnt a nap, perceként át olyan békesség volt, amilyen csak akkor lesz újra, ha megtérnek mind a lázadók.

Budapest, 1947 március 12.

„Láthatatlan élet” — jeligen.

JÓ MUNKÁT

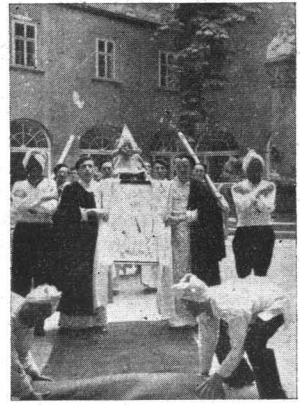
A JÓ munkátl — köszöntés továbbra is hallik az intézetünkben. Csapatunk vasárnap estéinként tartott összejöveteleket. Felcsendültek az igazi magyar nóták, szóba kerültek a hazai cserkészlet kérdései, és mindig elhangzott ajkunkról — ami törelen — a tisztörvény. Mult élményeket és jövő terveket átszötte a közös vonás: a magyar fiú igaz szeretete, ennek izzó krisztusi lendülete. A Szövetségbe újrajelentkeztünk 1946. novemberében, igazolásunk folyamában.

Farsang.

Akik a piramist hegyesre nyalták.

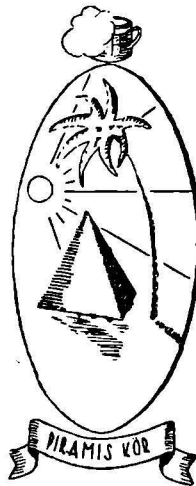

Május 1.

PIRAMIS KOR

Megismerni bennünket
Francia sapkáinkról,
Tűzött-fűzött tunikánkról
És hosszú tógánkról.
Sej, mi vagyunk a, mi va-
[gyunk a
Piramista banda,
Mely a Cheops piramist
Oly hegyesre nyalta.

Illetékes hely nyilatkozata szerint oly gögösek vagyunk, mintha mi nyaltuk volna hegyesre a piramisokat. Így ragadt ránk a Piramis Kör elnevezés és szerkesztettük meg indulónkat a fenti módon. Farsangot és május 1-et igyekszünk minél mókásabbá tenni, melyeknek fénypontját mindig a házi vonatkozású részek adják; ezek összeállításában jelszavunkat:

Horáctól loptuk: Ridentem dicere verum.

E helyütt is hálánkat és köszönetünket rójuk le az eljáráságnak, különösen Papp Atyának, aki megalakulásunkat és derülményeink elkészítését mindenkor nagy szeretettel irányította. Hasonló köszönettel vagyunk a magyar iskola elnökének, aki anyagi erőfeszítéseinknek lendítő erőt kölcsönzött. Tudomásunk szerint a régi időben a Patria volt a szeminárium vidám testülete. És még fülünkben csengenek az „ajin”-tánc zenéjének dallamai, meg Négus császár parancsosztogatása. Úgy gondoljuk tehát, hogy nem gyökértelen és multtalan igyekezetünk.

A hallgatóság nagy ovációval fogadott bennünket és a nevetéstől egymást támogatták. A támogatásban azonban annyira kimerültek, hogy nekünk már nem jutott belőle. Reméljük, hogy a végzett Központista Testvérek hat-hatos (egy hatos = 20 fillér...) támogatással sietnek segítségünkre, hogy serényebben dolgozhassunk a vidámság előmozdításán.

... Írva Felálltam ...

*Hullatja levelét az idő vén fája
Terítve hatalmas rétegben alá;
Én ez avart jártam, tűnődve megálltam,
Egy régi levélen ezt írva találtam...*

Önkénytelenül Arany János sorai jutnak eszembe, midőn a Centralista példányait lapozgatom. Idestova 10 esztendeje, hogy a Központi Papnevelő Intézet „vén fájáról” a Centralista levelek hullanak. Azelőtt úgyszólván nem volt ilyen, s az innen kikerült felszenteltek vágya, hogy egymással ilymódon is kapcsolatban maradjanak, meddő maradt. — Ezek tehát nem régi, hanem új levelek, melyekre felróva találok a papi hivatásba bontakozó testvéreim imádság-harcos életét. Olvasok ebben meghitt karácsonyestekről, igazán kegyelemteljes újévkezdésről, örömtelen örömöktől gyöngyöző farsangi jókedvről... szentelésekről csakúgy, mint a centralista-feszületről, vagy a szerény-keretű, de friss élettől lüktető cserkész-életéről...

Igen; eddig legalább is így volt... olvastam... S most váratlanul, „testvéri orvtámadással” kezembe nyomták a tollat, s most... szeretnék legalább távolról nyomába lépni az eddigi ismeretlen krónikásoknak... — Nem! Ez nem elég! Eggyé kell válnom velük! Nincs névtelen krónikás-csere; csak egy van: Anonymus Centralistae.

Én, Anonymus szóltam hozzátok tíz évvel ezelőtt is, szólok ma, és Isten kegyelméből róni akarom a lehullatott Centralista levelekre az írást — in sempiternum...

Szent István király ünnepét követő napokban már hangosak lettek az Alma Mater folyosói. Persze a komisz hangok össze-vissza bújkáltak a vak ablakokon, a repedt falakon, de még — és éppen ez a csodálatos! — az épségben maradt vastag falakon át is. Mert annyi bizonyos, hogy már a második nap ebédnél Bagi Lujzi főduktorunk tolmácsolta a Prefektus Atyák két szóból álló üzenetét: fiat silentium...

A bújkáló hangok jelezték, hogy megjöttünk, — a prefektusi üzenet megtartása, hogy — kispapi munkára jöttünk, emberépítésre!

Csak egy-két nap és a töltekezni vágyó kispap azonnal a zamatát kapta annak, amit óhajtott. Jandik Atya lelkigyakorlata átjárta szívünket-lelkünket. A kiegyensúlyozott, krisztusi „akarat-ember” megcsillanása magával ragadott minket. Még most is visszhangzik szava szívünkben:

— Vágyódní? ... Lehet.

— Óhajtani? ... Azt is.

— Szeretni ezt vagy amazt?... Ez sem rossz; de nem elég!

— Ahhoz, hogy szent papok legyünk; nemcsak szeretni, óhajtani, vágyódni, hanem — akarni kell!

Aldja meg e szavakért az az Isten, Ki nemcsak a „Szeretet”, hanem az „Akarat”.

*

Szinte észre sem vettük, s máris nyakig vagyunk a tanulásban. Közben elrepül a szeptember, sőt már október első fele is. Az ősz könyörtelenül jön és a kopaszodó fák, a borús felhők, a hűvös napok mögött fölényes megelégedéssel készül csatára — a tél... Ameddig szép volt az idő, jöttek a vasárnapi látogatók. Hüledeztek a romokon, gyönyörködtek a csaknem sértetlenül maradt Censtochowa-i Mária-szobron... Uditóleg hatottak az itt-ott bizony fáradt kispapra. Am a hideg folytán egyre kevesebben jöttek és egyre kevesebbhez. Ez még csak valahogy elviselhető lenne, ha... nem kellene a vasárnapi látogatási idő alatt studeálni azoknak, akikhez nem jön vendég.

No, de nem kell félni a centralistákat! Ismerik őket az Evangéliumot. Exegézisül is tudnak valamelyest. A „legyetek okosak” tehát ez esetben azt jelentette, hogy a kispapok egymást hívták le a kisaulába látogatási idő alatt és kedélyesen, cigarettázva töltötték a délutánt. A gondolat — úgy látszik — életrevaló, mert az „alapító tagok”-on kívül már mások is gyakorolják...

*

Hopp! Álljunk meg egy kissé! Tanulás. Az előbb erről kezdtünk szólni. Maradjunk csak e tárgyánál. Hiszen talán már sok is volt az „alázatos, nyílt confessio”-ból, mert azért van ám itt ember, aki szeret tanulni. Sőt... Talán még több is, nemcsak egy...

Ime; itt vannak például a kereszt-félévesek, a pót-, segéd-, fő-, mellék-, kötelező-, csak hallgatásra felvett és egyéb órás teológusok.

A nélkül, hogy tudta volna, miért, meginterjúvoltam az egyiket:

— Szóval, mennyi a heti óraszám?

— 40 és 50 között lebeg...

— Milyen szépen mondtad, — felelem megilletődve — gondolom azonban, hogy találébb volna, hogyha inkább azt mondanád, hogy *válladra roskad*.

— Hiszen, szó sincs róla, kissé érzem a súlyát...

— Mikor vannak óráid?

Kispaptársam gondolkodva rám tekint, táskájából kombinatív órarendet vesz elő, aztán hosszas böngészés után feleli:

— Inkább azt mondom, mikor nincs; tehát...

... És kiderül, hogy csak egy délelőtt van három órája, a többi napokon négy. Aztán a nem-séta-napok délutánján legalább három órát látogat; jár házi szónoki órára, breviárium próbára, stb., stb., stb. ...

Elképedve nézünk egymásra. Szinte elfárad a felsorolásban, én még jobban a hallgatásban. Végül megkockáztatom:

— ... Mondd csak, hogy jutsz hozzá, e sok óra-látogatástól a — tanulás-hoz? ...

Rémült, bágyadtságba és megadásba süllyedt tekintet a válasz. — Vége az interjúnak ...

*

Hiába; az egyik gondolat vonzza a másikat, egyik esemény a következőt. Némely szavak, történések s rokonsetek. Itt van mindjárt: interjú.

Erre bőséges alkalom nyílik, csak néhányat kell lépni, a második emeleti folyosón arra a bal, jobb, hátsó, belső zug felé és máris látjuk, mint dolgozik — a mester: Toporcány Gyuri bá' vízvezetékyszerelő.

Most éppen megfelelő csődarabot keres. Közben mérsékelt formában „ős-magyar szitkokat” mormol... Udvözülésre azonnal hozzáfog a jeremiádkhoz.

— Hát, bizony, kérem... így van ez; már megint csőrepedés. Az ember nem győzi! Pláne egyedül. Állandóan fel-le szaladgálni, csapat elzárni, nyitni. Tesék elhinni, már alig állok a lábamon. Aztán néha azt sem tudja az ember, melyik részt kell elzárni. Furcsa... nagyon furcsa.

Pár perc múlva csőforrasztás, ismét másutt fal- és padlóbontás, csőcsere és ez így megy; ha beléun, újra kezdi...

Azt azonban szinte bámulat megfigyelni, hogy nincs ajtó, mely ellen tudna

állni a mester álkulcsának. A híres „Pikör” nem is hagyta annyiban, hogy e kitűnő tehetséget ne hirdesse és ezáltal tegye csodálat tárgyává. Ime, a kifejező jelmondat:

„Nincs előttünk lakat, — s zár;
mindent kinyit Toporcásny.”

*

— Miért legyen egyszerű, mikor bonyolult is lehet? — szokta mondani Papp prefektus Atya, tréfásan.

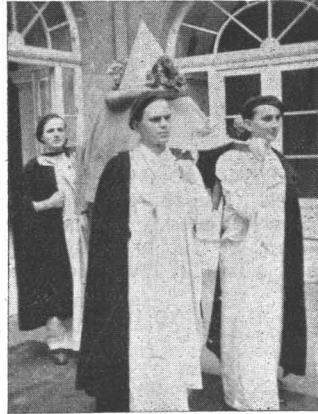
Sajnos, az élet e tréfából az őszi szentelésekre valóságot kovácsolt.

Erdey spirituális Atya — noha már nem egészen jó egészségben — jelen volt a kisebb rendek feladásánál.

A szentelések alkalmával azonban már ágynak esett, úgyhogy a szentelési lelkigyakorlatot is Marczell rektor Atya tartotta. Az Engesztelés Művének tagjai versenyt imádkoztak velünk Erdey Atya felgyógyulásáért. Hála Istennek, sikerült! Meggyógyult!

De nekünk búcsút mondott . . . s mi hálával próbáljuk viszonzni jóságát.

*

. . . És most hadd írjunk örömhírt. A Centrale ismét presbitereket adott az Anyaszentegyháznak, Hazánkknak, a híveknek, mindannyiunknak . . .

1946 nyarán és novemberében hét hatodéves testvérünk kapta meg a szent papság rendjét.

Primíciájukat az alábbi időkben mondták:

Bagi Alajos (nagyvárad) november 17-én Békésszentandráson.

Hajtás Ferenc (egri) november 17-én a Bazilikában.

Kocsis Ferenc (egri) november 17-én Ajak-on.

Kraut Ödön (veszprémi) november 17-én gr. Haller-téri plébánián.

Pataki László (szombathelyi) augusztus 12-én a szombathelyi székesegyház Madonna-kápolnájában.

Takács Zoltán (győri) november 24-én Ásványrárón.

Varsányi Vilmos (kalocsai) július 24-én Adonyban.

Boldogan fogadtuk áldásukat, csókoltuk meg felszentelt kezüket, örömmel ministrálunk nekik és imádkozunk értük „. . . ut constanter sint omnes; sancti, casti sacerdotes!”

*

Amint a Jeges Ernő festőművész ecsetjéből kivirágzó, életrekelő képet néztem az ebédlöben, megütött valami. A maga nyersségében ilyesféle kérdések vetődtek fel bennem:

— Ki is az Isten, a mi Istenünk, az igaz Isten?

— Ki is a Szűzanya?

— Hát . . . hát, nem istenien nagyvonalú, remek, magával ragadó, hogy

Krisztus nem félt magát Étel formájában nekünk adni?! Lakoma formájában; noha lakomák alkalmával mulatni is szoktak. De „mi az, hogy „noha“? Igen; Isten a vidám szórakozásnak is Istene. Ó, a Fiú-Isten, első csodájával szórakoztatás, üdítés, „tisztos mulatozás” céljára bort teremtett! Ráadásul a Szeplőtelen Szűzanya kérte meg erre, mert látta a szükségét . . .

Boldogítóan megdöbbenő . . .

— Valóban!? Életünkben oly nagy szerepe van a megszentelt öröme és vidámságnak (és az ember annyira távol esett tőle; mert vagy bűnösen vigadt vagy félt vigadni, nehogy bűnbe essék), hogy az Úrnak így „ki kellett állni” mellette?

— Az Udvözítő meggyorsította csodatevésének idejét, mert Édesanyja kérte: „Nincs boruk.”

— Ó, Anyánk; mennyi mindent sorolhatsz fel most Fiadnak a rombadőlt Központi Szemináriumból, rombadőlt hazánkról . . . S mi hisszük, hogy Ó életté változtatja jószándékkal elébevitt gyengeségünket! . . .

*

Mivel a hideg egyre nagyobb hévvel tört reánk, azon izzadtunk, — azaz hogy már „aki” . . . — hogy szónoki téren elért képesség-kibontakoztatásunk minél nagyobb legyen, hiszen ez a szónoklat is esetleg a hallgatóságot is tűzbe hozhatja. Pompás dolog! Ajánljuk tehát mindenkinek, aki fél, hogy hideg a tél.

Mégis, néhány kispap levert állapotban tanácskozik:

— Ft. Tihanyi Tibor egyetemi hitszónok úr hiába vesződik velünk, ha nincs, aki itthon tovább folytassa a munkát. Egyedül nem sokra megyünk . . .

Mivel a Pikör jótékonyági intézmény is, utánanyomozott, nem akad-e a házban fenti célra alkalmas kispap. És íme, — talált.

Most már csak arról volt szó, hogy jusson el az illetékes rászorultak tudomására. Étkezésnél kár kihirdetni, mert akkor sokan a „szilencium”-tól nem hallának meg. Egyelőre csak csendben adták tovább a hírt a „legnagyobb szükségben szenvedőknek”. Farsangra azonban már a nagy nyilvánosság előtt is meghirdették. Mivel a beszélőképességgel „megáldott” ifjú igen szerény, nevének helyét a rigmusban „van, ki”-vel helyettesíthetjük. A rigmus azonban szükség esetén bárhol használható, mivel a Pikör nem szabadalmaztatta:

„Ha nem elég nagy a szája,
Van, ki megtanítja rája.”

*

Újjáépítési vonalon első félév végére „még csak” ott tartottunk, hogy nem kellett közmunkázni. De ez számunkra sokat jelentett. Nem munka szempontjából, mert ez — kivált a sportsman-eknek szinte hiányzott, hanem mivel ez annyit jelent: nem ázik be a cella, beforrad a kitépelt falseb — az Alma Mater láthatóan megindult a gyógyulás útján . . .

*

. . . És jött a november vége. Téli vakációra mentünk haza. Az utolsó kényszerzűnet. Öminenciájának feltett szándéka, hogy a Központista kispapok a szemináriumban 1947—48. telére már otthont találjanak!

*

Amint ez év január 10-én beléptünk a házba, kettős hír fogadott:

Új Spirituális Atyát és Vicerektor Atyát kaptunk dr. Nagy Ferenc (pécsi) és dr. Boér Miklós (esztergomi) főtisztelendő urak személyében. A Rector Atya szívélyes szavakkal mutatta be őket, mi pedig bizalomteljes szeretettel viseltetünk irányukban.

*

Talán nem mondunk eretnekséget, ha csendben megjegyezzük, hogy a lélek lángja bármekkora is, ha kevés az étel kalóriája, gyenge a tüzelés és sok a tanulnivaló — bizony csak fázik az ember . . . Még a kispap is, mert hát az is csak — ember.

Nosza, folytatták az üzemet a szónokképzőben. Hátha melegít!? — jelige alatt. Komoly haladóként kapcsolódik bele e ténykedésekbe az V. év elévülhetetlen érdemű bidellusa. Valamelyest azonban változtat az irányzaton, amennyiben is vitadélutánokra és vitaestékre adta magát a műszaki duktorral. Tárgykör: „Fafejadagok arányos elosztása és az igazságos szeretet.”

De ez nem melegít sok embert, legfeljebb a két vitázót.
Nosza, jön a hatodév és segít a bajon. Megindul a hemeropogromizmus és pankratio-continuata. Ez itt-ott talált is követőkre . . .

Am fásasztó volta miatt ennek is intett a vég. A „feltalálók” erre a Pikör révén hirdetést tettek közzé:

„Ne gyengítse erejét!
Pogromjait olcsón végzi
M megbízható, tisztos cég . . .”

*

Közben a kályhákban is ropogott a tűz, mely mi tagadás, — igen jól hatott fanfaziánkra. Négy-öt napig legeltettük szemünket a lángokon, örültünk, hogy ég és — hozzágondoltuk a meleget . . .

Azt még csak megértettük, hogy fázékonyágunkban már a hőséget is hidegnek találjuk, azonban, mikor a még „angyali spirál-hőmérő” sem akart 12 fok fölé menni, igen elszomorodtunk.

— Mi lesz így velünk? — sopánkodtunk.

— Úgy kell nektek! — csattant fel egyik nap kurzusunk atyja, a mindent megmagyarázó Dezső bácsi.

— Miért kell úgy?! — hangzott a sértődött válasz.

— Mert az első évek a maguk nemében élelmesebbek . . . nálunknál, — hallottuk a kenetesen feddő, méltóságteljesen szárnyaló választ.

Az önérzetesebbek erre összesúgtak-búgtak, aztán . . .

Egy-két nap múlva a thermometer már nem sülyedt 14 fok alá.

E ténykedés megnevezésére a legalkalmasabbnak látszik, — praeparatio ad horas casuistica. A tárgyalások, casus-oldások között pedig ilyesmik szerepelnek: . . . parvitas materiae . . . aggravat . . . minuit . . .

*

És íme, meglett a farsang, azaz hogy lebonyolódott, lezajlott, lepergett, lemuzsikálódott és még sok egyéb le, melyhez a megfelelő szavakat kire-kire bízuk . . . Szóval boldog tanúi lehettünk a fentemlített kedélyes farsangi műsoros estnek.

A Pikör — mondjuk végre ki tisztességes nevét — (nem, mintha ez tisztességtelen volna . . .), vagyis a Piramis-Kör megtartotta fényes bemutatkozását.

Ebéd alatt a híres Piramis-Kör asztala üres maradt. Nem ugyan a tányérotól, hanem a kispapoktól. E helyett azonban nem sokkal az ebéd megkezdése előtt kitárult az ebédlőajtó s rajta bevonult a diadalmas csözenekar (ne vegyük rossznéven e megjegyzést, de a krónikás úgy gondolja, ha lehet cső-bútor és még sok egyéb cső — pláne a Központiban —) és elkezdte fújni a Piramis Kör indulóját:

„Megismerni bennünket francia sapkánkról,
Tűzött-fűzött tunikánkról és hosszú tógánkról.
Sejl Mi vagyunk a, mi vagyunk a Piramista-Banda,
Mely a Cheops-piramist oly hegyesre nyalta . . .”

*

Bizonytal nem tekintik hiányosnak a kedves Olvasók e szerény krónikát, ha nem számolunk be részletesen a nagyszerű farsangról. Ez úgysem lehetséges, mert nincs toll, mely azt méltóképen leírja . . .

Azonban, mivel ez is februárban, még hozzá elsején történt, hadd írjuk mindjárt ez alá:

Boldog öntudattal olvastuk „A Szív” fentjelzett napi számában: „Most jelent meg Tóth Tihamér: „vallásos ifjú” c. könyvének első része: „Nagy az Isten” orszul. Mi ennél többet tudtunk, amit elsősorban Istennek, azután pedig buzgó kispap testvéreinknek köszönünk meg: ez a fordítás részben papnövendékek munkája.

Azt hisszük, hogy a leendő papságnak ez egyik kifelé is megnyilvánuló, legszébb beállása a ma oly várva-várt krisztusi demokrácia kiépítésébe.

*

Amennyire igazán bokrosnak mondható elfoglaltságunk ezt megengedte és mindenekelőtt pedig az Atyák jónak látták, kifelé való vagy talán inkább a

szeminárium életén kívül első dolgok iránt is érdeklődtünk. Így nem egyszer látogattuk a Nemzetgyűlést és a Népbíróságot, komoly érdeklődéssel figyelve, hogy az újuló Magyarország parlamentjében és törvénykezésében mennyiben jut kifejezésre az az irányzat, melyet legátfogóbban így nevezhetünk meg: egyedül ország-élesztő, építő elem, egyszóval: kereszténység.

*

Mivel azonban nem sok alkalmunk volt a kijárkálásra, mert a szeminárium szeretett Rector Atyánk szavai szerint: „hortus conclusus”, az előjáró urak is arra törekedtek, hogy amennyire csak lehetséges, a kívül lévő eseményeket előadók révén hozzánk hozzák. E téren nagy hálával emlékezünk meg a magyar egyház-irodalmi iskola elnökeiről és segítőiről, kik lehetővé tették, hogy az Atyák engedélyét valósággá tegyünk. Hallgattuk Kiss István főtisztelendő egri vicerektor, nemzetgyűlési képviselő úr szavait. Tulajdonképpen vele kezdődött a sorozat. Még tél volt, amikor családias keretben (ágy szélén üldögélve a közös teremben) hallgattuk egészséges belpolitikai meglátással feltárt vázlatait. Hiszen ő jódarabig házunk vendége volt.

Hallottunk katolikus sajtóproblémákról csakúgy, mint a mai szociális helyzetről, hallottunk az új szegényekről csakúgy, mint az új gazdagokról. A szempont azonban mindenkor ez volt: hogy tudunk minél korszerűbb szeretettel, igazán papi rátermettséggel majdan e problémákhoz nyúlni.

Mondhatjuk, hogy számunkra ez a ciklus komoly élményt, eszme- és egyéniség alakító elemet nyújtott.

*

De nemcsak egyes előadók jöttek házunkba. Alkalmunk volt a Scola Regia gyönyörű és igazán klasszikumot nyújtó hangversenyét élvezni. Werner atya munkája, Shvoy püspök úr szózata e vonalon marad érték mindannyiunk számára.

Lassankint azonban kitavaszkodott. Jött a húsvét, s vele együtt bevonult ez évtől kezdve a visszaállott bőjti rendelet.

Mondhatjuk, hogy örömmel álltunk be vállalni a ma még igazán tehernek számító bőjtölést és nemcsak úgy, akárhogy . . .

Ezt különösen a Pikör tagjai igyekeztek zamatossá tenni. Vagyis Krisztus Urunk azon szavai, melyek a bőjtölő számára vidámságot kívánnak, a Píramista és hozzá csatlakozott egyéb ista tagok számára és összeállításából többek közt így valósult meg:

Legislegfőbb vezérkántus-magiszterünk, tisztességben megkopaszodott Vaszile meghirdette a nagy vállalkozás lehetőségét: „Kérek minél több bátor és tehetséges embert a Passio éneklésére.” Ki is függesztette a cédulát a következő felirattal: „Kinti Passio éneklésére a következők vállalkoznak”: Mutatóba a „tömeges” jelentkezők egy része: 1. Senki. 2. Barrabás: Vackor. 3. Kakas: Fél-ix. 4. Jobboldali lator: a rigmusbeli „van, ki”. 5. Baloldali lator: aki nem „mai”. 6. Tömeg: az V. évesek szelidszavú „plébánosa”. 7. Heródes (de lócs lábú): Gründoló. 8. Arimathei József: Qui emit aromata . . .

A vidám lélekkel töltött bőjt valóban boldog Húsvétban, krisztusian vidám allelujában zárult.

*

Mint a Húsvét után beköszöntő, hangulatos tavaszi újításról kell megemlékeznünk a hármás sétarendről. Zokon ne vegyék az Atyák, ha e helyütt megemlítjük, hogy eddig a rendről — séta vonalán is — más volt a fogalmunk. Ez irányban — mint más mineműségek vonalán is — a Pikör az érdeklődőket a mindenről felvilágosítást adó „mindentudó Dezső bácsi”-hoz, valamint a „szakszerű debahánsok”-hoz utalja.

Nem! Ez azért így nem elegendő! Szükség volt rá, hogy a színes-műsoros május 1-én erről is bőseges és a gyakorlat „mélységeit” feltáró szemléletet nyujtsanak a neves és közkedvelt piramis-nyalók. Vidám kis zenés jelenetben hallottunk a hármás séta gyakorlatosságáról, célszerűségéről és még számos egyéb „jótulajdonságáról” . . .

Csak hogy buzgó ám a kispaplj Jó mellre szívtá az aszketikus elveket és minden erejével törekszik azokat megvalósítani. Jól tudja, hogy a félig végzett

így — még ha jó is — a legveszedelmesebbé válhat. Ezért az említett jelenet végén a trió így dalol:

„Mint három édes kisgyermek, úgy ballagunk Budán.
Ha korpusban sétálhatnánk; szebb lenne még — talán...”

Persze e helyütt — már csak a fentiek miatt sem — szabad megfeledkeznünk május elsejéről.

A farsangkor történt ebéd alatti meghívás itt is megisméltődött. Most azonban a Píramis-kör a maga „igazi mivoltának keleti titokzatosságában” mutatkozott meg. Hindu rabszolgák göngyölték a Pikör címerét vállukon hordozók előtt és után a piros szőnyegre. Közben tilinkó-hang mellett énekelték a híres „Májusi rigmus”-ra keresztelt dalt:

„Itt a május, kék a messzi ég,
Zeng a róna és a tarka rét;
A zöldelő ligetben
A messziségbe rebben
A kis madár, s dalolja énekét...”

A végső kicsendülés pedig:

Ne vessünk együtt május hajnalán . . .”

A harmadév kedves, finom-humorú, igazán szórakoztató Pikörét úgy hiszszük, senki sem felejtí el! . . .

Am a Pikör nem is engedi önmagát feledésbe menni. Gondoskodik róla, hogy évről-évre „nagy sor jövend”-jen utána!

Quod Deus det! . . .

— Még egy-két szót a május 1-ről!

— Jól van! Szívesen tálalok; van miből!

Talpraesett gondolat — de nem csekély munka — volt a minden cellán ékeskedő „meghívó” a májusi vidám-est-re. Azt hiszi a krónikás, hogy „közderült-ségnek” tesz eleget, ha ebből is egyet-kettőt hoz:

Az egyik: „Ma Te sem pogromozz! Gyere mulatni!”

Más: (a Guttmann-nadrágot húzó férfiak pihenő állásban, mellettük a felirat):

„Ma mi sem húzunk, — te sem grümdolj! . . .”

Ismét más: „Nyugodtan jöhetsz mulatni; kieszközlöttük, hogy az esti pogrom elmarad . . .”

. . . Et alibi . . .

. . . Hogy ismét a komolyabb dolgokról szóljunk, esemény-számba ment a házban lefolyó két Aquinói Szent Tamás Társaság-i gyűlés.

Az első emlékezetességét kedves professzor urunknak: P. Horváth Sándor O. P. elnökke választása teszi: ad multos annos! . . .

A második viszont a két pompás előadás, no meg azért is nevezetes, mert szeretett Hercegprímás Atyánk ismét itt járt közöttünk!

Igen!

Boldogan mondhatjuk, hogy Őeminenciája szereti házunkat, otthonunkat és minden erejével azon van, hogy külsőleg és belsőleg minél otthonibbá tegye otthonunkat, a kegyelem-ékes kispapévek krisztusi méhkasát.

Gyakori látogatója . . . Nem! vendége . . . vagy talán inkább védő és gyarapító anyyala a Centrale-nak!

Égi Édesanyánk áraszsa el Szent Fiának bőséges kegyelmével és — a mi készsége, fiúi odaadásunkkal! . . .

Valóban úgy van.

Utóbbi időben több főpásztor látogatja házunkat.

Méltó fogadás kedvéért jó „forintvédőnk” is felkészül szebbnél-szebb punk-tával. A Pikör, mint mindenre készsége szerv, ezt is hirdetésben tette közzé:

„Grófoknak és püspököknek
Punktákat is rögtönözhet;
Ha; portásunktól tanulja,
Siker biztos, mint a — bomba! . . .”

Praeparatio iam adest.

Hogy ez mit jelent, arról felesleges részletesen beszámolni.

De hiszen nem is ezt akarjuk, hanem inkább azon gondolkozunk, miért áll be ily izgalmas időben a mi jó és rendületlen nyugalmából az egyszer kilendülő „ószlávunk” — liftesnek? . . .

Ambár ökelme kiismerhetetlen; ki tudja, milyen szándékai vannak ezzel.

Annyi tény, hogy egyik napon X. professor úrral az egyetemi felvonóban láttuk. Aztán . . . be akarta csukni a külső ajtót . . . ez sikerült is . . . de akkor nem ment le az irgalmatlan jószág . . . Erre . . . ha a hegy nem megy Mohamed-hez elv analóg alkalmazása folytán, „kispapliftesünk” a harmadik emeletről lement a kulcsért . . . ismét fel . . . s végre . . . szegény professor úr megszabadult a vesztegzárból . . .

Néhány nap mulva dicsekedett „emberünk”, hogy „szakszerűen” ért már az apparátus kezeléséhez.

Szegény professor úr, nem tudta, hogy az ilyen kijelentés esetleg erősen subjektív lehet . . . és beszállt . . . mire viszont — bár lehet, hogy csak „tudományának” bemutatására vagy tisztelete jeléül, de a „mű-liftes” kellemes „ingamozgást” rendezett . . .

A jó professor úr pedig példát adott . . . a türelem gyakorlására . . .

Te Deum . . .

A pap ajkán, az orgona sípjain, szívünkben, egész kis ember-valónkban boldogan zúg fel a hálaadás . . .

Ismét vége egy küzdelemben nagy, de talán győzelmekben sem szűkülő kemény esztendőnek . . .

. . . És elgondolkodunk . . .

Tulajdonképen minden pillanatunk az előző életszakasz Te Deuma és a következő Veni sancte-ja kell hogy legyen . . . Rádöbbenünk, hogy . . . majdan eljön az idő, midőn — nem lesz idő . . . és akkor csak Te Deum lesz, kristálytisza: — Caritas . . .

Mi pedig szent papok akarunk lenni és sub specie aeternitatis ennek az időtlenségnek dolgozunk! . . .

PAPNÖVENDEK TISZTIKARA az 1946—47. tanévben

Főduktor:

I. félévben: Bagi Alajos VI. é.

nagyváradai,

II. félévben: Pataki László VI. é.
szombathelyi.

Duktorok:

elsődévnél: Hollós János V. é. hajdu-
dorogi és Hernádfői Márton
IV. é. esztergomi;

másodévnél: Baróti János V. é. vesz-
prémi és Kardos József V. é.
esztergomi.

Asszisztencia-magiszterek:

Pataki László VI. é. szombathelyi,

Eperjessi László V. é. egri,

Wlassits Ferenc IV. é. esztergomi.

Szacellánusok:

Szénási Sándor IV. é. kassai,

Cserhádi István III. é. szatmári,

Mészáros István II. é. esztergomi.

Cantus-magiszter:

Hajtás Ferenc VI. é. egri;

előénekes: I. félévben:

Kardos József V. é. esztergomi,

II. félévben:

Vöröss Ferenc III. é. szombathelyi.

Könyvtáros: Somorja Béla V. é. pécsi.

Samaritanus domus:

Kocsis Ferenc VI. é. egri,

infirmárius: Kiss András V. é. vesz-
prémi.

Tabellárlus: Ipoly Ottó III. é. kalocsai. **Bidellusok:**

Műszaki duktör:

Palatitz Jenő III. é. hajdudorogi.

Misszlós-boltosok:

Urbanics Ferenc III. é. esztergomi,
Simon József II. é. győri,
Király János I. é. hajdudorogi.

Kocsis Ferenc VI. é. egri,
Zsák Péter V. é. váci,
Baranyai Jenő IV. é. rozsnyói,
Burucs László III. é. veszprémi,
Papp Zoltán II. é. hajdudorogi,
Csányi József I. é. esztergomi.

A KÖZPONTI PAPNEVELŐ INTÉZET NÖVENDEKEI az 1946—47. tanévben

Az intézetben lakó premontrei tanár-
jelöltek:

Bognár Rudolf
Horváth Ellák
Mihályi Gilbert (I. félév)
Porpáczy Ernő (II. félév)
Tóth Hugó
Zalaváry Godefrid (II. *félév)

VI. év:

Bagi Alajos nagyváradai*
Hajtás Ferenc egri
dr. Juhász István székesfehérvári
Kázmér Tamás belgrádi
Kocsis Ferenc egri
Kraut Odön veszprémi
Pataki László szombathelyi
Takács Zoltán győri*
Varsányi Vilmos kalocsai
Zólyom Sándor szatmári

V. év:

Angyal Ernő veszprémi
Antal Sándor hajdudorogi
Baránszky Tibor esztergomi
Baróti János veszprémi
Békés Géza hajdudorogi
Eperjessi László egri
Gojdics Péter munkácsi
Hollós János hajdudorogi
Juhász Péter kassai
Kardos Gyula kassai
Kardos József esztergomi
Kiss András veszprémi
Sereghy János hajdudorogi
Somorja Béla pécsi
Turzán Dezső hajdudorogi
Zsák Péter váci

IV. év:

Baranyai Jenő rozsnyói
Bálint Andor esztergomi
Hernádfői Márton esztergomi
Kozma Lajos hajdudorogi
Krusinszky István kassai

Mosolygó Imre hajdudorogi
Sas József székesfehérvári
Szentirmai Sándor esztergomi
Szénási Sándor kassai
Wlassits Ferenc esztergomi

III. év:

Burucs László veszprémi
Csanád Béla kalocsai
Cserháti István szatmári
Csizsárik János eperjessi
Fekete Károly veszprémi
Gémes Károly kalocsai
Ipoly Ottó kalocsai
Kun László hajdudorogi
Legeza László hajdudorogi
Palatitz Jenő hajdudorogi
Patakfalvi Géza rozsnyói
Tircsi István szatmári
Urbanics Ferenc esztergomi
Vöröss Ferenc szombathelyi

II. év:

Déri Béla esztergomi*
Gulovics Gábor hajdudorogi
Ivancsó Tibor hajdudorogi
Mészáros István esztergomi
Papp Zoltán hajdudorogi
Simon József győri

I. év:

Bóna László győri
Csányi József esztergomi
Csögl János pécsi
Dékány Endre csanádi
Fodor István hajdudorogi
Fülöp Gergely egri
Fülöp Tamás egri
Király János hajdudorogi
Medve Zoltán hajdudorogi
Surányi Imre váci
Szathmáry Attila váci
Széplaky Lajos esztergomi

* Főpásztora a II. félévre eldisponálta.

VÉGZETT CENTRALISTÁINK NÉVSORA

Változások címben és munkakörben

Csanádi egyházmegye.

Berkes László hittanár, polg. főisk. tanár-
képző gyak. polg. isk., Szeged.
Halász Pál dr. c. apát, kanonok, esperes-
plébános, Szegedbelváros.
Havadi Ferenc plébános, Csanádpalota.
Henny Ferenc dr. főesperes, plébános,
Szegedrókus.
Horváth Lajos dr. kolleg. alig., leány-
gimn. hittanár, Szeged.
Inczedy László tanácsos-plébános, Sze-
gedmóraváros.
Krämer Tamás dr. c. kanonok, pp. kama-
rás, esperes-plébános, Kistelek.
Mag Béla lelkész, Makótanya (Bogárzó).
Martin Aurél dr., pp. prelátus, c. apát-
plébános, ny. egyet. tanár, Kétegyháza.
Merksz Elemér hitoktató, Szeged.
Pataky Kornél s. lelkész, Szegedfelsőköz-
pont.
Szilas József dr., áll. gimn. hittanár, Makó.
Winkler József lelkész, Újszentiván.

Az egyházmegye román elszakított részén:

Elsner József Johannsfeld, Torontál. (Hír
szerint azóta Nagyszentmiklósra került
plébánosnak.)

Bánáti részen:

Simsik János plébános, Nacovo.

Egri főegyházmegye.

Bartányi Andor pléb. Gyöngyösorosi.
Bernáth Ferenc dr., Budapest 1922—26.
Békési Sándor dr. hitokt., Kisvárdá.
Bordás Alfréd dr., érs. tan., érs. titkár,
Eger. 1932—35.
Bozsik Pál dr., c. prépost, ny. plébános,
Máriaremete, 1902—06.
Bóthy Lajos dr., c. prépost, érs. tan., es-
peres-pléb., Törökszentmiklós, 1917—22.
Budai Lajos pléb., Borsódivánka, 1924—28.
Csonth János O. F. M., Kecskemét, 1919
—21.
Fügedy István, pléb., Füzesabony, 1919—
1922.
Hajós István dr., kis. lelk., Bükkzsérc,
1922—26.
Halmos Mihály dr., érs. tan., hittanár,
Eger, 1921—26.
Hetényi Gyula dr., c. apát, érs. tan., esp.
pléb., Maklár, 1909—13.
Iványi Sándor hitokt., tanulm. felügy.,
Eger, Szent József internátus.
Kalocsay Gusztáv érd. esp. pléb., Egyek,
Hajdu vm. 1882—86.
Kele István dr., prel. apát, főesp. pléb.,
Jászberény, 1901—03.
Kiss István dr., nemzetgyűlési képv., teol.
tanár, Eger, 1925—30.

Kusner István érs. tan., pléb., Heves vm.,
Csány, 1919—22.

Lázár Pál, pléb. h., Sarud.

Ligety-Liedl József dr., c. prépost, plébá-
nos h., Andornaktálya, 1924—28.

Lóczy Károly dr., plébános, Kál, 1926—
1931.

Marnó Gyula c. apát, kanonok, Eger,
1897—1900.

Mester István dr., teol. tanár, Eger, 1935—
1941.

Mészáros Lajos dr., hittanár, Miskolc,
1934—1939.

Miklós Béla dr., hitoktató, tanulm. fel-
ügy., Eger, 1934—40.

Novák Antal pléb., h. esperes, Visznek,
Heves vm., 1919—20.

Répássy István pléb., Nyírlugos, 1914—
1915.

Rónay László dr., levéltáros, Bpest, 1927
—1932.

Rubovszky Ferenc c. apát, érs. tan., es-
peres-plébános, Ózd, 1913—18.

Schmotzer Pál dr., pléb. h., Felsőtarján,
1931—1934.

Száva János dr., kanonok, internátusi
igazgató, Eger, 1923—28.

Szentkláray Kornél esp. pléb., Kereszt-
püspöki, 1919—24.

Székely Miklós kisegítő, Buj, 1931—34.

Szikla Sándor plébános, h. esperes, Be-
senyőtelek, 1919—22.

Szuchy Róbert hitoktató, Törökszentmik-
lós.

Tobákos Péter esp. pléb., Pétervársára,
1919—24.

Tóth József dr., h. teol. tan. prefektus,
Eger, 1934—39.

Vizy István prefectus, Bp., Szent Imre
Coll., 1931—34.

Zsolczay Gyula pléb., Recsk, Heves vm.,
1919—20.

Esztergomi főegyházmegye.

Artner Edgár dr., pp. kam. egyet. ny. r.
t., Budapest, IV., Királyi Pál-u. 8.

Bacsó János dr., hittanár, Bp., X. Cser-
kész-u. 15.

Bán Imre plébános, Bp., II., Batthyány-
tér 7.

Bándl Ervin ny. szt. sz. tan. Ipolyvarbó,
Szlovákia.

Bánk József dr., pp. kam., egyet. ny. r.
tanár, Bp., IX., Üllői-út 21.

Barabás Ferenc dr., hittanár, Bp., III.,
Kecske-u. 26.

Bárdos István dr., pp. kam. érseki fő-
biztos, Bp., VII., Damjanich-u. 50.

- Belkó Ágoston káplán, Bp., XI., Fehérvári-út 84.
- Bezák Miklós káplán, Bp., Örökimádás-templom, IX., Bokréta-u. 35.
- Beresztóczy Miklós dr., pp. kam., prot. kanonok, min. oszt. főnök, Bp., XIII., Huba-u. 7.
- Boér Miklós dr., vicerektor, min. oszt. tanácsos, Bp., IV., Prohászka O.-u. 7.
- Boér Géza káplán, Bp., VIII., Reviczky-utca 9.
- Boroska István dr., Bernardium igazgatója, Bp., IX., Lónyay-u. 9.
- Budai János dr., teol. tanár, Esztergom.
- Bussay Tivadar, pp. kam., pléb., Ipoly-nyék, Szlovákia.
- Csatlós Ferenc dr., tanulmányi szabad-ságon, Róma, Via Biulia 1.
- Csiszér Ferenc káplán, Bp., VII., Damjanich-u. 42.
- Dér Iván dr., káplán, Bp., Tárnok-u. 2.
- Drahos János dr., prot. kan. érs. helynök, Esztergom.
- Endrefalvy Ottó hittanár, Bp., XII., Kút-völgyi-út 4.
- Erdőssy Béla káplán, Bp., XII., Diós-árok 1.
- Funczik Emil dr., egyet. tan. Bratislava, Nagyszombati admin.-ban.
- Gabriel Antal c. kan., hitokt. felügy., Bp., I., Tároगतó-u. 46.
- Géczy János dr., hittanár, Balassagyarmat.
- Gigler Károly dr., ap. prot. kanonok, Esztergom.
- Halász György ny. hittanár, Bp., XI., Tengernagy-u. 3.
- Hámori Rudolf hitoktató, Bp., Greguss-utca 9.
- Hegyi Jenő dr., pp. kam., esperes-plébános, Alsónyárasd, Szlovákia.
- Horváth József dr., ny. pléb. Bp., VI., Benczúr-utca 33.
- Horváth József hitoktató, Bp., XII., Vad-orzó-utca 5/b.
- Horváth Rudolf dr., pléb., Kisoroszi.
- Hohmann Antal plébános h., Nyerges-újfalú (egri egyházmegyébe ment).
- Hóka Imre dr., érs. tan. pléb. h., Naszvad, Szlovákia.
- Hudyma Emil dr., tb. kanonok, ny. tanár, Postás szanatórium lelkesze, Bp., XII., Kékgolyó-u. 5.
- Ibrányi Ferenc dr., pp. kam., egyet. ny. r. tan., Bp., II., Zárda-u. 34.
- Jávor Mihály hitokt., Bp., I., Tároगतó-utca 46.
- Kiscelli Ferenc dr., lelkesz, Bp., Zugliget.
- Kerny Géza dr., hittanár, Bp., X., Bihari-út 14/c.
- Kiss Lajos dr., érs. könyvtáros, Esztergom.
- Klein András esperes-plébános, Süttő.
- Klima István érd. esp. ny. pléb., Máriahalom.
- Kostek Jenő hitoktató, Bp., VII., Damjanich-u. 51.
- Kerényi György káplán, Bp., III., Lajos-utca 168.
- Kovács István plébános, Viska, Horvátország (átteendő a megfelelő egyházmegyébe).
- Könözszy Lajos dr., min. titkár, Bp., XII., Németvölgyi-út 78/a.
- Körper Károly kanonok, Bratislava, Szlovákia.
- Kövéér Gábor plébános, Dág, Esztergom vm.
- László Gábor hittanár, Bp., VII., Damjanich-u. 50.
- Major István dr., pléb. Győr-Révfülu.
- Marczell Mihály dr., tb. kan., e. ny. r. t., szem. rect., Bp., IV., Prohászka Ottokár-u. 7.
- Merva László dr., hittanár, Bp., XII., Széll. Kálmán-tér 12.
- Meszlényi Mihály dr., pléb., Bp., Rákosfalva, XIV., Álmos vezér-tér 1.
- Mihályfy Tibor hitoktató, Bp., XIV., Nagy Lajos király-útja 189.
- Mihályfi Tamás pléb., Bp., XI., Fehérvári-út 88.
- Miklós Antal káplán, Magyardiószeg, Szlovákia.
- Miklósi László hitoktató, Nagymaros.
- Nagy János káplán, Balassagyarmat.
- Németh Imre tanít.-képző ig., Kőszeg.
- Pantol Márton dr., hittanár, Bp., XIV., Szent Domonkos-u. 17.
- Peisz Lajos esperes-plébános, Bp., III., Szentendrei-u. 57.
- Petro László dr., hittanár, Bp., III., San Marco-utca 60.
- Péterffy Gedeon dr., a Pápai M. Egyház Int. mb. igazgatója, Róma, Via Giulia 1.
- Pivárcsi István dr., hittanár, Bp., VIII., Rökk Szilárd-u. 22.
- Pollák Miklós esperes-plébános, Dömös.
- Pordán László dr., Esztergom, Ince pápa-utca 2.
- Prenner Béla dr., c. prépost, pléb., Nagyöved, Szlovákia.
- Prochnow Endre hittanár, Bp., IV., Ferenc József-rakpart 23.
- Sasinek József adm., Nagyszombati adminisztrátúra, Szlovákia.
- Sántha Pál dr., pléb., Box. 88. Stockholm Sask. Canada.
- Sebestyén Jenő hittanár, Bp., VI., Fóti-utca 10.
- Semptey László dr., tanfelügyelő, szentszéki bíró, Esztergom.
- Sigmond Ernő hittanár, Bp., Ráday-u. 63.
- Sima János dr., teol. tanár, Esztergom.

- Szabó Imre dr., pp. kam., tb. kanonok, esp. pléb., Bp., Mészáros-u. 1.
- Szabó József káplán, Bp., VII., Damjanich-utca 42.
- Szabó Lajos hitoktató, Bp., X., Máv. északi főműhely-telep.
- Szappanyos Béla dr., A. C. titkár, Bp., Ferenciek-tere 7.
- Szecsei György káplán, Bajcsy-Zsilinszky-kórh. (X., Maglódi-út.)
- Szepesdi Sándor dr., pápai kamarás, plébános, Nyergesújfalu.
- Szepesdi Ervin dr., hittanár, Esztergom Vízivárosi zárda.
- Sztrehár Dezső h. esp. pléb., Bátorkeszi.
- Szokolay Antal káplán, Nagysalló (Szlovákia).
- Tanos Árpád Imre, Cleveland O. 9016 Buckeye Rd. U. S. A.
- Tarnóczy János dr., c. prépost, esperes-plébános, Bp., Szent István-tér 14.
- Tiefenthaler József dr., ap. prot. kanonok, Esztergom.
- Tompa Nándor hittanár, Bp., VII., Damjanich-utca 50.
- Tóth Alajos dr., hittanár, Bp., X., Szent László-tér 11.
- Tóth Kálmán dr., prot. kan. Esztergom.
- Tóth Károly káplán, Keszegfalva, Szlovákia.
- Tyúkoss János, Bratislava.
- Uxa József hittanár, Bp., I., Mészáros-u. 1.
- Varga József káplán, Bp., X., Szent László-tér 31.
- Vargyas Tivadar dr. érs. tan. pléb. Bp., VIII., Reviczky-u. 9.
- Városi István dr., zs. bíró, teol. tanár, Esztergom.
- Waigand József dr., országos missziós titkár, Remetekertváros, Báthori-u. 6.
- Zakar András dr., pp. kamarás, hercegprímási titkár, Esztergom.
- Záborszky István dr., pápai kamarás, prot. kanonok, hittanár, Bp., IX., Hőgyes Endre-u. 11.
- Zámolyi László pléb. h., Békásmegyér.
- Zsigovits Béla dr., kiérd. esp., hittanár, Bp., IX., Ráday-u. 45.
- Kálóczy István dr., kisszem. lelki ig., hit-tanár, sekrestyeigazgató, Győr.
- Kárpáti Károly gimn. hittanár, Sopron, Széchenyi-gimn.
- Keszei Gábor dr., teol. tanár, zsinati vizsg., Győr.
- Kováts Erazmus hittanár, Sopron, Klebelsberg-u. 1.
- Közi-Horváth József dr., pp. kam., pref., Budapest.
- Mentes Mihály dr., kanonok, prodirektor, Győr.
- Németh János püspöki tan., pléb., Győr.
- Németh József tábori lelk., Bp., Tábori Püspökség.
- Németh Péter dr., szórványlelkész, Győr.
- Palkovics Gergely plébános, Szt. Martin.
- Péntek Kálmán dr., plébános, Kocs, Komárom vm.
- Ragats Rezső dr., prel. kanonok, nagyprépost, Győr.
- Saly László dr., prelátus, apát-kanonok, egyet. c. rk. tanár, Győr.
- Szabó József dr., szt. sz. bíró, főisk. tanár, igazgató, Rákócziánym, Győr.
- Szántó Antal dr., esperes-plébános, Nagycenk.
- Szász István plébános, Szil, Sopron vm.
- Szele József dr., teológiai tanár, szentszéki jegyző, Győr.
- Szelesztey Béla dr., plébános, Győr.
- Takács Zoltán káplán, Tét.
- Tamási József hitoktató, Győr, Apáca-utca 27.
- Villányi Győző dr., teol. tanár, szentszéki jegyző, Győr.
- Wagner Mihály c. prépost, kanonok, Győr.
- Hajdudorogi egyházmegye.*
- Antalóczy Kornél kanonok, e. m. főtanf., Nyíregyháza, Bethlen-u. 5.
- Bacsóka Béla dr., s. lelk., Nyíradony.
- Barna Miklós dr., s. lelkész, Nyírpakony.
- Bábos Miklós dr., tanügyi esp., Hosszúpályi.
- Bicsánszky György szerv. lelkész, Kiskálló.
- Bihari Bertalan dr., lelkész, Nyírparasznya.
- Bodnár Béla dr., lelkész, tanügyi esp., Felsőzolca, Borsód vm.
- Bodnár Béla hitoktató, Kisvárd, Erzsébet királyné-út 8.
- Cselényi István dr., püspöki tan., e. m. tanf. Nyíregyháza, Bethlen-u. 48.
- Csoba János dr., s. lelkész, Nyíregyháza, Bethlen-u. 5.
- Csobay András dr., s. lelkész, Nyíregyháza, Bethlen-u. 5.
- Damjanovich Pál tanítóképezdei tan., Nyíregyháza, Bethlen-u. 52.
- Donka János h. lelk., Csegöld, u. p. Jánk, Szatmár vm.
- Farkas Gyula hitoktató, Miskolc.

Győri egyházmegye.

- Boros József lelkész, Bőnyrétalap.
- Bürchner László dr., prep. kanonok, plébános, Sopron.
- Cseh Sándor dr., plébános, Halászi. (Moron vm.).
- Gerendás Lajos dr., káplán, Kóny.
- Gyurácz Ferenc káplán, Fertőrákos (Sopron vm.)
- Horváth Károly dr., s. lelk. Pinkafeld, Burgenland.
- Jankovics József kanonok, város-plébános, Győr-Bélváros.

Fodor Antal dr., lelkész, Csaholy, Szatmár vm.

Gyulai János dr., hitoktató, Miskolc.

Hudáky Aladár dr., lelkész, Nyírbátor.

Kalapos Mihály dr., lelk., Gáva (jelenleg hadifogságban).

Kádár György h. lelkész, Bedő.

Keresztes Ádám lelk., Homlóska, u. p. Erdőhorvátí.

Kocsis Péter lelk., Szabolcsveresmart.

Korcsinszky György s. lelkész, Nyíregyháza, Bethlen-u. 5.

Kovács Gyula tanügyi esperes, hittanár, Nyíregyháza, Vörösmarty-u. 5.

Kricsfalussy Ferenc dr., s. lelkész, Bp., VII., Rózsák-tere.

Legeza István dr., absz. papnövendék, Bp., IX., Erkel-u. 9.

Molnár Antal s. lelkész, Hodász.

Miklós-völgyi József lelkész, Kokad.

Molnár József lelkész, Vencsellő.

Mosolygó Sándor h. lelkész, Aporháza.

Nagy Béla dr., lelkész, Nyírlugos.

Papp György dr., kanonok, nemz. gy. képviselő, Nyíregyháza.

ifj. Papp Gyula h. lelkész, Piricse.

id. Papp János főesperes, tb. kanonok, Hajdudorog.

ifj. Papp János dr., s. lelkész, Hajdudorog.

Pirigyi István hitokt., intern. prefektus, Nyíregyháza, Körte-u. 9.

Pregun Dezső s. lelkész, Fábriánháza.

Puskás Lajos s. lelkész, Bp., Pálffy-tér.

Rogoz György s. lelkész, Újfehértó.

Rohály Ferenc dr., ptki tan., Makó.

Rojchovich István dr., püsp. tanácsos, püsp. titkár, Nyíregyháza, Bethlen-u. 5.

Rozsán Mihály hitoktató, Sárospatak.

Seszták László lelkész, Nyírpilis.

ifj. Simon György lelkész, Nyirtass.

Simon Sándor h. lelkész, Nyírábrány.

Sója Miklós lelkész, Hódász.

Soltész József hitoktató, Tokaj.

Soltész Mihály h. lelkész, Szakoly.

Szalka László lelkész, Napkor.

Szilvássy Miklós lelkész, Csengerújfalú.

Takács Miklós s. lelkész, Nagykovács.

Tamás János lelkész, Timár.

Tárkányi Géza hitoktató, Bp.

Timaffy Endre lelkész, Jánk.

Timkó Imre egy. lelkész, Bp., Erkel-u. 8.

Timkó Mihály hitoktató, Bp.

Tótin Pál hitoktató, tb. esp., Bp., Csalogány-u. 13.

Vajdics János h. lelkész, Mándok.

Vaszkun György hitoktató, Nyíregyháza.

Véghseő Dániel lelkész, Révaranyos.

Véghseő Miklós s. lelkész, Hajduböszörmény.

Véghseő György h. lelkész, Pátyod.

Verdes Miklós s. lelkész, Sátoralja-újhely.

Kalocsai főegyházmegye.

Angeli Ottó dr., teol. tan., pp. kápl., Kalocsa.

Belon Gellért dr., teol. tan., spirituális, Kalocsa.

Bökényi Miklós pléb., Csengőd.

Földesdy Antal dr., tb. kan., esp. pléb., Kecel.

Gyetvai Péter dr., főegyház. tanf., érs. titkár, tb. kanonok, Kalocsa.

Ijjas József dr., pp. prel., plébános, Kalocsa, Szent Imre.

Iványi Endre, fogságban.

Knapp Iván, áldozópap, Bp.

Miklós István dr., káplán, Jánoshalma.

Mojzes Ferenc dr., főegyház. A. C. titkár, Kalocsa.

Mojzes Péter dr., praefectus, Szent Imre-koll., Bp.

Papp Imre dr., praefectus, Kalocsa, Tanítókháza.

Prigly János hittanár, Baja, Szent Imre Intézet ig.

Rózsahegy György dr., hitoktató, káplán, Kelebia.

Szabó István c. apát, esp. pléb., Jánoshalma.

Szörényi Andor dr., teol. tan., Kalocsa.

Várkonyi Imre dr., hitoktató, káplán, Jánoshalma.

Kassai egyházmegye.

Bacsur Sándor hittanár, Sárospatak.

Balogh István, Szerencs, hadifogoly.

Bartha Béla pp. kamarás, plébános, Sárospatak.

Csernitzky István plébános, Bridgeport, U. S. A.

Denzs Géza plébános, Vilmány.

Fekete Géza dr., ny. plébános, Kassa, Košice, Esterházy-u. 40.

Füg Béla plébános, Abaujkér.

Hések Ágoston kórh. lelk., Eperjes. (Prešov.)

Korcsmáros István dr., plébános, Boldogkőváralja.

Laczkó József káplán, Sárospatak.

Lasánszky Gyula lelkész, Hernádvécse.

Nagy Miklós, pp. kam., A. C. titkár, Bp., IV., Ferenciek-tere 7.

Pálffy István plébános, Vizsoly.

Pásztor Károly dr., esperes-plébános, Léh.

Remes Ernő lelkész, Mezőzombor.

Stumpf (Sarlós) György szom. lelkész, Herceghút.

Stumpf Sándor dr., pp. kam., tanügyi főtan., ny. ker. isk. ig., Pestújhely, Serényi János-u. 31.

Miskolci apostoli adminisztratúra.

Bubnó Andor dr., c. főesperes, consultor, em. tanfelügyelő, parochus, Homrogd, Abauj vm.
ifj. Bubnó László lelkész, Homrogd.
Fedor János parochus, Viszló, u. p. Rakaca, Borsod vm.
Gulovics Andor dr., consultor, c. kanonok, parochus, Mucsony.
Gyulai Gábor lelkész, Tornynosnémeti, Abod, u. p. Szendrő, Borsod vm.
Krenyiczky István káplán, Mikóháza.
Kobulniczky László parochus, Boldogkőváralja, Abauj vm.
Kovaliczky György lelkész, Selyeb Abauj vm.
Kovaliczky József parochus, Abaujszolonok, u. p. Selyeb, Abauj vm.
Kovaliczky Pál m. esp., parochus, Mogyorócska, u. p. Fony, Abauj vm.
Midlik Emil ny. parochus, Kassa.
Míncsik Pál dr., sz. sz. jegyző, parochus, Felsővadász, Abauj vm.
Petrássevich István káplán, Mucsony.
Petrássevich Miklós lelkész, Kány, u. p. Krasznokvajda, Abauj vm.
Szarka András em. levéltáros-iktató, Miskolc, Geró-u. 16.

Nagyvárad i latinszertartású egyházmegye.

Bagi Alajos adm., Furta.
Bogdánffy Szilárd irodaigazgató, Szatmár.
Dávid Béla plébános, Szeghalom.
Dunay Miklós plébános, Hegyközcsatár, Bihar vm.
Fagyas István s. lelkész, Újkígyós.
Fölföldy Béla dr., gimn. tanár, Newport, U. S. A.
Glatz Mihály pápai kamarás, plébános, Gyula.
Hoszták János s. lelkész, Nagyvárad, újjvárosi plébánia.
Kajaba László dr., ismeretlen helyen tartózkodik.
Kiss László gimn. tanár, Gyula.
Nemecsek László dr., pápai kam., teol. tan., vicerector, Nagyvárad.
Papp Endre ny. plébános, önálló hitoktató, Nagyvárad.
Papp József dr., kanonok, szentjobbii apát, Szentjobb.
Pataky Arnold dr., ny. r. t., prelátns, Bp.
Pálmai József dr., püspöki tan., helyt. titkár, Debrecen.
Schriffert Béla dr., prelátns, kanonok, helytartó, Nagyvárad.
Zitzmann Ferenc szt. sz. bíró plébános, Váradvelence.

Pécsi egyházmegye.

Árpás Ferenc Bp., V., Kossuth L.-tér 9. I. e. 2.

Csigi Imre dr., pk. lev. táros, Pécs, Püsp. palota.
Farkas József dr., c. apát, pk. irodaig., Pécs, Püsp. palota.
Galambos Ferenc dr., admin., Lapánca.
Gál József káplán, Bába.
Gálos László dr., teol. tan., egyet. m. tan., Pécs, Kardos K.-u. 7.
Gere Gábor dr., esp. pléb., Szabadszentkirály.
Gergye Győző dr., káplán, Dunaföldvár, Belváros.
Hargitai János dr., teol. tanár, szem. pref., Pécs, Papnevelő int.
Hegyi László dr., gimn. hittanár, Szekszárd.
Hergenröder Miklós káplán, Püspök-bogád.
Jakab Béla dr., prépost-kanonok, Pécs, Kardos K.-u. 6.
Jurányi György dr., lelk., Pécs, Megyeri kertváros.
Kadosa Lajos plébános, Koppányszántó.
Kéthelyi József dr., esp. pléb., Duna-szekcső.
Kopcsányi Miklós dr., t. táb. lelk., hadifogoly, Oroszország.
Mayerhof Péter esp. pléb., Szajk.
Nagy Ferenc dr., spirituális, Bp., Közp. Szeminárium.
Patacsi József lelkész, Nagyszékely.
Pulay János plébános, Bakonya.
Reiming Vendel dr., h. pléb., Püspökszentlászló.
Simon Lajos lelkész, Aranyosgadány.
Szijártó Nándor dr., lelkész, Decs.
Taksonyi János dr., Harc.
Vesztergombi József dr., hitoktató, Bonyhád.

Rozsnyói egyházmegye.

Biaják László hitoktató, Putnok.
Borovi József dr., ap. korm. titkár, Hejce.
Csomor Ernő h. plébános, Szentsimon.
Hínel Pál dr., h. pléb., érd. alesp., Somoskőujfalu.
Illés István plébános, Perkupa.
Koncz Lajos dr., hittanár, A. C. titkár, Salgótarján.
Kovách Endre lelkész, Zagyvaróna.
Kovács Zoltán pléb., Mátranovák.
Márkus Lajos pléb., szt. sz. tan., Kazár.
Sashegyi Aladár dr., kanonok, Rožňava, Csehszlovákia.
Szentirmai Imre lelkész, Serényifalva.
Toman Ferenc szt. sz. tan., kórh. gondnok, Rožňava, Csehszlovákia.
Traum Péter érd. alesp., ny. pléb., Alsógöd.

Szatmári egyházmegye.

Bakkay Kálmán ny. esp. pléb., szt. sz. tan., Mikola, Szatmár vm., Románia.

Barna József esp. pléb., Túrterebes, Szatmár vm.
 Bársony József adm., Románd, Veszprém vm.
 Bujaló Bernát dr., szem. rektor, Ungvár.
 Csaba István plébános, Szatmárcseke.
 Czap József hitoktató, Munkács.
 Dobos János dr., gimn. tan., pref., szt. sz. jegyző, Szatmárnémeti.
 Ellinger János pléb., Szinfaľu, Szatmár vm.
 Galambos József káplán, Bene, Bereg vm.
 Kuncz József dr., teol. tan., oeconomus, Nagyvárad.
 Lőrincz Lajos dr., főgimn. ig., Komárom.
 Magyar Bálint plébános, Szaniszló.
 Medgyes József dr., hittanár, Bp., Pesti Szt. Imre-kollégium, Ráday-u.
 Mészáros János dr., hittanár, Beregszász.
 Pakocs Károly dr., ppki helynök, irodaigazgató, Szatmárnémeti.
 Scheffler Ferenc dr., kanonok, Szatmárnémeti.
 Scheffler János dr., megyéspüspök, Szatmárnémeti.
 Szives Béla dr., pp. kam., esp. plébános, Pusztadobos.
 Sörös János dr., pp. tan., esp. pléb., Munkács.
 Tempfli István dr., káplán, Nagyvárad.

Székesfehérvári egyházmegye.

Asguti (Folláth) Ádám dr., esp. pléb., tb. pápai kamarás, Zsámbék.
 Asguti (Folláth) József zárdalelkész, Törökbálint.
 Bélaľalvy Imre káplán, Nagytétény.
 Bilkei Ferenc esp. pléb., Székesfehérvár, Felsőváros.
 Bizzer Pál plébános, Szigetmonostor.
 Burján Imre dr., ker. tanf., pléb., Velence.
 Doroszlai Béla esp. pléb., tb. pápai kam., Albertfalva.
 Füzy Sándor dr., pléb., Szigetszentmárton.
 Greszl Ferenc Németországba kitelepítve.
 Jelinek Antal ny. pléb., Zsámbék.
 Kálmán János dr., zsinati bíró, teol. tanár, Székesfehérvár.
 Koblinger János pléb., Pilisborosjenő.
 Kovács János hittanár, konvikt. ig., pp. kam., Székesfehérvár, Szent Imre-koll.
 Laczó Alajos pléb., Sárkeresztúr.
 Láng József pléb., Sárszentmihály.
 Lisznyai Ferenc nyug. pléb., Somlójenő, Máriamajor.
 Mezgár Lajos dr., c. prépost, pléb., Budafok.
 Molnár Gyula dr., hittanár, zsinati bíró, Székesfehérvár, Püspökség.
 Németh László dr., püspöki titkár, Székesfehérvár.

Ohmüller Márton pp. kam., spir., teol. tanár, Székesfehérvár.
 Potyondy Imre dr., prot. kanonok, püspöki helynök, Székesfehérvár.
 Proity Márton dr., pléb., püspöki tan., Maroshegy, Székesfehérvár.
 Rác Gábor lelkész, Törökbálint, MABI-szanatórium.
 Röbl János c. kanonok, pléb., Csepel, I.
 Simay Kálmán plébános, Gánt, Fejér m.
 Sugár Mihály lelkész, Erd-Tusculanum.
 Szabó János pléb., tanf., tb. kan., Sárpentele.
 Szabó Pál plébános, Csepel, II.
 Szendi József dr., hitoktató, tanulm. felügyelő, Székesfehérvár.
 Tétény-Tubel Gyula dr., pléb., Cece.

Szombathelyi egyházmegye.

Szokolyi Alajos helyi lelkész, Búcsú.
 Császár József dr., p. prel., ny. szem. rektor, Szombathely, Várköz.
 Csendes György c. esperes, plébános, Perenve.
 Galambos Miklós dr., c. apát, plébános, szentsz. bíró, Zalaegerszeg.
 Herczeg János plébános, Gaas, Burgenland.
 Holzedl Henrik esperes-plébános, Lenti.
 Horváth István dr., esperes-plébános, Kenyeri.
 Iszak Károly dr., plébános, Sorkifalud.
 Király János dr., kiérd. esp., plébános, Vámoscsalád.
 Király József dr., káplán, Szepetnek, Zala m.
 Kóczán Boldizsár plébános, Salköveskút.
 Kulcsár István dr., hitoktató, Zalaegerszeg.
 Léránt István káplán, Jánosháza.
 Vecsey József dr., teol. tanár, Szombathely, Szeminárium.
 Littván Sándor dr., lelkész, Olaszfa.
 Magyar János tb. kanonok, esperes-plébános, Egyházashetye.
 Maitz Ede plébános, Lockenhaus, Burgenland.
 Molnár Vince dr., plébános, Lispaszentadorján, Zala m.
 Németh Ferenc magyar lelkész, Lille, Franciaország.
 Németh Károly káplán, Zalaegerszeg.
 Nyéki Kálmán dr., püspöki tan., pref., Bp., Közp. Szeminárium.
 Pápai János dr., püspöki tanácsos, pléb., Szentkirály.
 Pungor György plébános, Tornyiszentmiklós.
 Putz János plébános, Grossperesdorf, Burgenland.
 Rogács Ferenc dr., pápai prel., püsp. helynök, Szombathely, Szily J.-u.

Somfai Ferenc dr., káplán, Bánokszentgyörgy, Zala m.
Tanay Ferenc esperes-plébános, Alsóság.
Torman János püspöki tan., igazgató, Kőszeg, Kelcz-ádelffy Int.
Vargha László kórházi lelkész, Szombathely, Közkórház.
Werner Alajos dr., püspöki tan., zeneakadémiai tanár, Bp., Damjanich-u. 50.

Váci egyházmegye.

Bálint József gimn. hittanár, Kiskunhalas.
Bea Antal plébános, Borsosberény.
Csik József dr., c. apát, mb. ker. esperes-plébános, Újpest.
Czvikovszky János dr., plébános, Tiszaföldvár.
Dancsák Sándor dr., plébános, Aszód.
Dudás Károly dr., ker. esperes-plébános, Nagykáta.
Félegyházy József dr., zsinati vizsgáló, egyet. m. tanár, oeconomus, Vác.
Frajna András ker. tanfelügyelő, pléb., Nézsza.
Jancsó János dr., ker. tanfelügyelő, pléb., Rétság.
Kacziba József dr., plébános, Cinkota.
Kallo István dr., ker. esperes-plébános, Váchartván.
Kovács Vince dr., zairai fölszentelt püspök, olvasó kanonok, Vác.
Maros János dr., püspöki tanácsos, ismeretlen helyen.
Nyitrai Ferenc dr., egyházmegyei A. C. titkár, Vác.
Oetter György dr., pápai kamarás, kanonok, irodaigazgató, Vác.
Percz Antal dr., hitoktatási felügyelő, plébános, Nagykőrös.
Petró Sándor gimn. hittanár, Cegléd.
Rizmayer Mihály dr., gimn. hittanár, Pestszenterzsébet.
Rokonai József dr., adminisztrátor Pestszenterzsébet, Jézus Szíve-plébánia.
Sandula Imre kormányfőtan., c. apát, ny. plébános, Monor.
Somogyi Tibor dr., tanítónőképzőintézeti hittanár, Kiskunfélegyháza.
Sulyok Béla dr., ker. tanfelügyelő, pléb., Szentés.
Szabó Ferenc esperes-plébános, Mátyásföld.
Szilléry László hitoktató, prefektus, Vác.
Tomori János dr., plébános, Sződliget.
Thomasz Géza ny. káplán, Gödöllő.
Tóth Tibor dr., plébános, Cegléd, Széchenyi-út 79.
Turner Ferenc dr., ker. tanfel., plébános, Monor.
Vanyek Béla pápai kamarás, kanonok, Vác.

Vaszary Mihály dr., kanonok, intézeti igazgató, Vác.
Vári Ferenc püspöki tanácsos, plébános, Kerekegyháza.
Zsiros László káplán, Gödöllő.

Veszprémi egyházmegye.

Albrecht József dr., h. esp. plébános, Berhida.
Antal Vince lelkész, Kolontár.
Anty Illés dr., pápai tanácsos, h. esp. plébános, Sümegcehehi.
Bacza Dezső dr., plébános, Nagybajom.
Barthos Pál dr., apátkanonok, Veszprém.
Benke Lajos dr., plébános, Somlónásárhely.
Burkus Pál dr., h. plébános, Kisgörbő.
Czövek Jenő püspöki tan., pléb., Barcs.
Császik István dr., pápai kamarás, pléb. helyettes, lelk., Balatonszepezd.
Dörnyei Imre ny. káplán, Bakonyszombathely.
Egerszegi Lajos dr., h. esp., püspöki tan., plébános, Attala.
Egyed Lajos dr., tb. esp. plébános, Karád.
Felke Viktor pp. kamarás, esp. plébános, Kislőd.
Földvári Imre dr., káplán, Berhida.
Földi Elemér dr., hittanár, Csurgó.
Gelencsér János lelkész, Kutas.
Góczán Zoltán lelkész, Nemesapáti.
Gutheil Jenő dr., c. prépost kanonok, főtanf., Veszprém.
Horváth Zoltán dr., plébános, Szőlád.
Hoss József dr., ált. pápai helynök, nagyprépost, pápai prelátus, Veszprém.
Höröcsöki István hittanár, Pápa.
Huchthausen Lajos esp. plébános, Balatonkiliti.
Illés Pál pléb. h., püspöki tan., Köveskál.
Kis György dr., c. prépost, esp. plébános, Kaposvár.
Kovács István dr., h. esp. lelk., Alsópáhok.
Kovács Jenő káplán, hadifogságban.
Kovács József lelkész, Zalabér.
Kreutzer Ferenc plébános, Galambok.
Kubinyi György dr., hittanár, Sümeg.
Langmár Lipót dr., c. apát, pápai káplán, plébános, Somogyásmon.
Ledniczky Lajos h. esp. plébános, Káptalantóti.
Lukács István dr., plébános h., Pakod.
Major György esp. plébános, Zalaszentgrót.
Major Kálmán prefektus, teol. tanár, Veszprém, Kiszeminárium.
Major László lelkész, Oreglak.
Muzslay László hitoktató, Zalaszentgrót.
Nagy József plébános, Mosdós.
Neumayer Károly teol. tanár, Veszprém.
Németh Antal dr., teol. tanár, Veszprém.

Németh János plébános, tb. esperes, Sármellék.
 Novák Béla tb. esp. plébános, Monostorapáti.
 Peidl Béla dr., h. esp. plébános, Zalaszentlászló.
 Petrák Mihály dr., hittanár, Nagykanizsa.
 Pozsgai Márton ny, káplán, Marcali.
 Sarlós György dr., káplán, Buzsák.
 Sárközy Lajos dr., gazd. püspöki helynök, pápai kamarás, kanonok, Veszprém.
 Schäffer Péter dr., tb. esp. lelk., Toponár.
 Schweitzer József hadifogoly.
 Szalay László lelkész, Taliándörögd.

Szalay Miklós dr., káplán, Keszthely.
 Szalay Miklós dr., h. esp. plébános, Bakonyszombathely.
 Szemes József dr., pp. tb. kápl., plébános, Veszprém — Szent Margit.
 Tálós Ede ny. plébános, Kaposvár, Jókai-u. 6.
 Talabér (Teller) Frigyes dr., püspöki tan., egyházzenei igazgató, Bp.
 Tollár István káplán, Kisgörcbő.
 Varga Péter Pál teol. tan., szem. gondnok, Veszprém.
 Vizsy Pál lelkész, Karmacs.

BITTNER LAJOS

aranykoszorús ötvösmester

Budapest, IV., Prohászka Ottokár-utca 8.

A Központi Papnevelő Intézettel szemben.

TELEFON: 18—33—54.

ALAPITVA: 1879.

EGYHÁZI ÖTVÖSMUNKÁK.

Szentségtartók, kelyhek, cibóriumok,
 keresztek, gyertyatartók stb.

ARANYOZÁSOK.

EZÜSTÖZÉSEK.

Örökmécsolaj. — Gyertya.	Albák. — Rochetumok. —
— Tömjén. — Zászlók. —	Templomberendezések. —
Lobogók. — Miseruhák. —	Oltárok. — Oltárreno-
Miseruhaanyagok. —	==== válások. =====

Orelly-fotó
Múzeum-körút 27.
Telefon: 184-076.

Kelyhek, szentségtartók,
álló, függőkeresztek, gyer-
tyatartók stb. legszebb
kivitelben készülnek

MÉSZÁROS LAJOS

MŰÖTVÖS MESTERNÉL

BUDAPEST,
VIII., BANGHA BÉLA-UTCA 7.

Javítást, aranyozást, ezüstö-
zést felelősséggel vállalok.

Terveket készséggel küldök.

Papi-, polgári és egyen-
ruhák szakszerű készítője

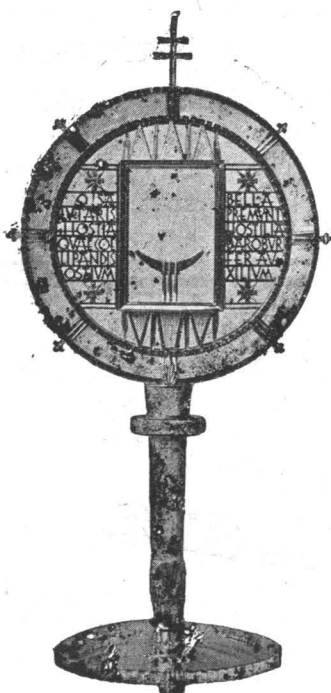
Szarka szabóság

Budapest,
IV., Prohászka Ottokár-u. 8.
félemelet 2.

(Egyetemi-templommal szemben.)

Telefon: 384—214.

Miseruhák, kelyhek,
szobrok zászlók,
cingulusok stb. leg-
előnyösebb beszer-
zési forrása

OBERBAUER A.
UTÓDA

Magyarország legrégebb
templomberendező és zászló-
készítő vállalata

Budapest, IV., Váci-utca 15.
Alapítási év 1863. Telefon: 381—535.

A szentmise szertartásának magyarázata mozgatható (cserélhető) karton-ábrák segítségével.

A mélyebb liturgikus élet minél nagyobb körben való terjesztéséhez kitűnő segédeszköz az u. n. misetábla.

Ez a tanítási mód nagyon megkönnyíti XI. Pius pápa óhaját, hogy minél szélesebb körben váljék szokássá a hívek részéről a szentmisébe való aktív bekapcsolódás.

Ezen a misetáblán a szentmisét bemutató pap alakja 16 helyzetben van meg; a ministránsfiúk 10-féle mozdulatban, míg a szentmiséhez szükséges eszközök 13 darabban állnak rendelkezésünkre. Ezekon kívül még 6 darab nagyobb kép is tartozik a teljes készlethez, melyek az oltár-

tól jobbra és balra helyezhetők el a szentmise fejleményének megfelelően.

Az oltárkép keretbefoglalva s az összes alakok kivágva és felragasztva frt 25.—

Kapható a „LITURGIA” kegytárgy- és könyvkiadóban

Budapest, I., Krisztina-körút 125—129.

WACHA JÁNOS

KALAPOSMESTER

**Az egyházi körök
kedvelt bevásárló
helye.**

Most Kálvin-tér 3.

Ernyő, keztyű, nadrágtartó nagy választékban.

Arany, ezüst,
ékszer vétel, eladás.

Kehely, cibórium,
szentségtartó nagy
választékban.

DR. BAJMÓCZINÉ,
WINTERMANTEL TERÉZ

BUDAPEST,
VII., RÁKÓCZI-ÚT 10. I. EM. 2.

50 ÉVES CÉG!

**PALKA
JÓZSEF**

**Magyarország aranykoszorús mesterének
üvegfestészeti műterme**

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 59.

KÉSZIT: stilszerű színes és festett templomablakokat, ólomba foglalt díszüvegezést, üvegmozaikot.

— Költségvetés díjtalan, javításokat is vállalok. —

Rómában, Milánóban és Párizsban (Grand Prix) kitüntetve.

LEDÓ BÉLA

egyházi műöntős
Bpest, IV., Szervita-tér 8.
(Az udvarban.)
Nagy aranyéremmel kitüntetve
1928-ban.

FARKAS TIBOR

papír- és írószerkereskedés
Bpest, IV., Kecskeméti-u. 8.

Levélpapír,
töltőtoll,
disszertációs papír,
névjegy,
ajándéktárgyak.

Miseruhák. Zászlók.

SZABÓ GYULA

egyháziruha műintézete
a régi helyen.
Bp., Prohászka Ottokár-u. 10.

Miseruhák, zászlók, templomi
ruhaanyagok stb. legelőnyö-
sebb beszerzési forrása.

HORDA
RENYOMDENEKESZTŐ